Uchwała nr 34.XLIX.2017

Rady Miejskiej w Debrznie

z dnia 18 maja 2017r.

w sprawie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Debrzno na lata 2016-2022"

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.6a ustawy z dnia 08 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016r., poz. 446 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§1. Uchwala się „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Debrzno na lata 2016-2022" w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Debrzno.

§3.Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Zdzisław Marek

Załącznik do uchwały
Rady Miejskiej w Debrznie
nr 34.XLIX.2017 z dnia 18 maja 2017r.

Lokalny Program Rewitalizacji

GMINY DEBRZNO NA LATA 2016-2022

PROJEKT

Urząd Miasta i Gminy Debrzno

Autorzy:
Łukasz Jurkowlaniec
Anna Król

ul. Traugutta 2
Debrzno

www.debrzno.pl
urzad@debrzno.pl

Spis treści

Streszczenie 1

Wprowadzenie 3

Priorytety przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji 3

Podstawy prawne oraz odniesienia do dokumentów strategicznych 5

Problematyka rewitalizacji a dokumenty strategiczne 5

Powiązanie z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy 6

Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko 10

Podstawy prawne Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz horyzont czasowy 10

Metodologia prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji 12

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno 14

Sfera społeczna 14

Sfera gospodarcza 21

Sfera przestrzenna 24

Delimitacja obszaru zdegradowanego 33

Założenia metodologiczne 33

Wyniki analizy wskaźnikowej 37

Diagnoza negatywnych zjawisk społecznych w gminie Debrzno z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa, a miasta Debrzno na strefy 39

Sfera społeczna 39

Sfera gospodarcza, przestrzenna i środowiskowa 44

Sfera techniczna 50

Granice obszaru zdegradowanego i obszaru przeznaczonego do rewitalizacji 52

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji 57

Cel i założenia szczegółowej diagnozy na obszarze rewitalizacji 57

Metodologia opracowania diagnozy obszaru rewitalizacji 57

Konsultacje społeczne w procesie opracowania diagnozy obszaru rewitalizacji 57

Charakterystyka obszaru rewitalizacji 62

Diagnoza sfery społecznej 64

SFERA GOSPODARCZA 84

SFERA ŚRODOWISKOWA 86

Spis treści

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA 87

Diagnoza obszaru rewitalizacji w kontekście badań społecznych 97

ANALIZA SWOT 99

Analiza przyczyn degradacji i syntetyczne ujęcie diagnozy obszaru zdegradowanego. . 100

Analiza lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji 101

Wizja, cele i priorytety rewitalizacyjne 103

Wizja rewitalizacji obszarów zdegradowanych Debrzna 103

Cele strategiczne i operacyjne 103

Charakterystyka planowanych działań 108

Mechanizmy zapewnienia komplementarności 117

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA 117

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA 118

Powiązania horyzontalne pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami 121

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA 134

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA 134

Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji 136

Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych 138

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022 141

System wdrażania 141

System monitorowania i ewaluacji 144

SPIS TABEL 147

SPIS RYSUNKÓW 148

Streszczenie

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Debrzno na lata 2016-2022 (LPR) formułuje cele i kierunki działań dotyczące zmniejszania degradacji społecznej, przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej. Zgodnie z zasadami i regulacjami dotyczącymi nowego podejścia do rewitalizacji odbywać się to będzie w sposób zintegrowany i skoncentrowany terytorialnie.

LPR w części diagnostycznej wskazuje syntetyczny opis sytuacji i zróżnicowań rozwojowych w całej gminie Debrzno, następnie na podstawie tych informacji określa obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji, wyznaczony na podstawie obiektywnych i weryfikowalnych mierników oraz w wyniku badań jakościowych został wyznaczy z uwzględnieniem jego kluczowego znaczenia dla rozwoju lokalnego. Obszar rewitalizacji w Debrznie w latach 2016-2020 to obszar położony w południowej części miasta, obejmujący zasięgiem przede wszystkim historyczne centrum Debrzna. W dużej części pokrywa się on z obszarem, który w średniowiecznej historii miasta był terenem otoczonym fortyfikacjami. Na obszarze rewitalizacji mieszka obecnie 741 osób, czyli 6,8% ogółu mieszkańców gminy. Obszar ten ma łączną powierzchnię 16,9 ha, co stanowi 2,14% powierzchni miasta Debrzno i 0,071% powierzchni całej gminy Debrzno. Widoczna jest tu zatem koncentracja terytorialna, która zapewnić ma osiągniecie widocznych i trwałych efektów w przeciągu najbliższych sześciu lat.

Najistotniejsze problemy obszaru rewitalizacji to: relatywnie duża liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, stosunkowo duży udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysoka liczba popełnianych przestępstw, duża średnia wielkość wypłacanych zasiłków pomocowych oraz bardzo wysoki odsetek dzieci i młodzieży nieotrzymującej promocji do kolejnych klas. Ponadto, tak jak cała gmina Debrzno, obszar rewitalizacji boryka się także z dużymi problemami demograficznymi, które objawiają się postępującą depopulacją oraz wysokimi wskaźnikami obciążenia demograficznego. Problemy, potrzeby i wyzwania w pozostałych sferach dotyczą spraw typowych dla miasteczek tej wielkości- zdekapitalizowana substancja mieszkaniowa, nieoptymalnie wykorzystana przestrzeń publiczna, problemy małych podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji, kwestie dotyczące jakości przestrzeni publicznej i półpublicznej, jej bezpieczeństwa i dostępności dla różnych grup.

Mieszkańcy gminy, a szczególnie miasta Debrzno, od początku procesu opracowania LPR zostali włącznie jako czynni interesariusze. Proces dyskusji, warsztatów i konsultacji zaowocował nie tylko konkretnymi bezpośrednimi informacjami o potrzebach i propozycjami projektów, ale pokazał również, że

mieszkańcy najbardziej zdegradowanej części gminy traktują plany rewitalizacyjne poważnie i łączą z nimi swoje nadzieje i plany. Pozwala to założyć, że w całym procesie rewitalizacji w Debrznie widoczny będzie wkład interesariuszy, również finansowy i inwestycyjny.

Cel główny LPR Debrzna to: „ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze śródmieścia Debrzna oraz zrównoważony rozwój całego miasta poprzez wzmocnienie potencjału obszaru zdegradowanego". Rozwinięty jest on przez 4 cele szczegółowe, którym przyporządkowano szereg kierunków działań. Charakterystyka działań obejmująca odpowiedzi na wszystkie najważniejsze zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji wskazuje, tam, gdzie to zasadne i możliwe, opis zakresu działania, podmioty odpowiedzialne oraz szacunkowy koszt.

LPR akcentuje komplementarność poszczególnych działań i przedsięwzięć, odnosząc ją w szczególny sposób do celów LPR oraz do zamierzonego globalnego efektu: społecznego, gospodarczego, przestrzennego i środowiskowego.

Wprowadzenie

Pojęcie rewitalizacji w ostatnich latach pojawia się coraz częściej w dyskursie publicznym i w różnorodnych dokumentach planistycznych i strategicznych. Dosłownie pojęcie to oznacza „przywrócenie do życia" lub „ożywienie" (z angielskiego *revitalization, urban renewal, urban redevelopment*). Zgodnie z zapisami *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji" (art. 2.1.). Rewitalizacja jest więc procesem, którego zadaniem jest wyprowadzenie obszarów uznanych za zdegradowane ze stanów kryzysowych. Mieści się w tym pojęciu bardzo szeroki zestaw przemian społecznych, przestrzennych i gospodarczych, które ogniskują się wokół stanu związanego z degradacją (społeczną, przestrzenną lub gospodarczą) określonego obszaru. Ważnym zagadnieniem jest w tym miejscu kompleksowość oraz fakt, że lokalny program rewitalizacji powinien mieć charakter zintegrowany. Lokalne Programy Rewitalizacji powinny stanowić „podstawę kompleksowego procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe, tj. powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe, integrujące interwencję na rzecz społeczności, przestrzeni i gospodarki lokalnej, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany"[1]. Lokalny Program Rewitalizacji ma więc za zadanie zintegrować różnorodne działania i w ustrukturalizowany sposób uwzględnić wiele aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji. Niniejszy dokument ma więc za zadanie skoordynować różnorodne zadania i być gwarantem zachowania swoistej równowagi pomiędzy głównymi założeniami przemian obszaru zdegradowanego i celami poszczególnych interesariuszy tego procesu.

Priorytety przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji

Przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna dało możliwość opracowania planu działań, który integruje w sobie różne sfery funkcjonowania miasta. Daje to przede wszystkim władzom miasta niepowtarzalną szansę na stworzenie struktury działań, które powinny być podejmowane w kolejnych latach. Chęć wykorzystania złożonego procesu konsultacyjnego oraz stworzenie kompleksowej strategii dla obszarów najbardziej zdegradowanych wymusiły przyjęcie jako punkt wyjścia kilku priorytetowych założeń dotyczących procesu tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji. Pierwszym i

[1] Zob. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zatwierdzone przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r.

najważniejszym priorytetem stało się włączenie lokalnej społeczności do tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Debrzno i wprowadzenie rozbudowanego systemu konsultacji społecznych, które zawierałyby zarówno metody bezpośrednie (spotkania, warsztaty, szkolenia), jak i pośrednie (ilościowe badania sondażowe, socjologiczne badania jakościowe). Drugim priorytetem była kompleksowa diagnoza sytuacji poszczególnych obszarów gminy, która została oparta o szereg danych o charakterze statystycznym. Trzecim priorytetem było wybranie i wskazanie głównych celów operacyjnych, na których powinny skupić się działania rewitalizacyjne. Czwarty priorytet przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowiło zapewnienie kompleksowości działań przez integrowanie zadań o charakterze społecznym, przestrzennym i gospodarczym. Ostatnim założeniem była konieczność opracowania montażu finansowego dla planowanych przedsięwzięć i wskazania różnorodnych źródeł finansowania.

Podstawy prawne oraz odniesienia do dokumentów strategicznych

Rewitalizacja jest jednym z podstawowych działań mających na celu przyczynienie się do zrównoważonego rozwoju poszczególnych miast. Jest to też zagadnienie, które znajduje swoje miejsce w wielu dokumentach strategicznych oraz aktach prawnych i różnorodnych regulacjach. Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji powstał w oparciu o założenia dokumentów strategicznych o charakterze krajowym, regionalnym i lokalnym.

Problematyka rewitalizacji a dokumenty strategiczne

Problematyka rewitalizacji przewija się na różnych poziomach dokumentów o charakterze planistycznym i strategicznym. Na poziomie krajowym jest kilka dokumentów, które zawierają zapisy odnoszące się do procesów rewitalizacyjnych. Dokumentami nadrzędnymi dla całego obszaru Polski są: **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju** oraz **Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju**, które zawierają założenia dotyczące rozwoju regionalnego, wśród których znajduje się założenie dotyczące rewitalizacji obszarów problemowych w miastach. Kolejnymi dokumentami, które zawierają zagadnienia związane z rewitalizacją są: **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020** oraz **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**. Obejmują one swoją treścią kwestie związane z utrwalaniem ładu przestrzennego, optymalizacją gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi oraz m.in. przebudową i adaptacją zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji (np. społecznych lub kulturalnych). Jednym z najbardziej kluczowych dokumentów skupiających się w dużej części na zagadnieniach rewitalizacji jest **Krajowa Polityka Miejska**, której celem strategicznym jest „wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców". Dokument ten niesie ze sobą duży potencjał strategiczny, bo wyznacza najważniejsze sfery funkcjonowania miasta, a wśród nich główne podobszary tematyczne takie jak: partycypacja społeczna, transport i mobilność miejska, kształtowanie przestrzeni, niskoemisyjność i efektywność energetyczna, rewitalizacja, polityka inwestycyjna, rozwój gospodarczy, ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu, demografia, zarządzanie obszarami miejskimi. Rewitalizacja zajmuje jedno z kluczowych miejsc w strukturze Krajowej Polityki Miejskiej. Co szczególnie istotne, dokument ten zawiera szereg zapisów porządkujących kierunki działań w zakresie:

- wizji i koncepcji wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego,
- szczegółowej analizy i wyboru działań rewitalizacyjnych oraz określenia sposobów i warunków ich realizacji,

- źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Poza dokumentami nadrzędnymi zagadnienia rewitalizacji pojawiają się też w dokumentach strategicznych niższego szczebla. Dla Lokalnej Strategii Rewitalizacji Debrzna szczególnie istotne są dokumenty przeznaczone dla województwa pomorskiego oraz Miasta i Gminy Debrzno. Należy jednak zaznaczyć, że u źródeł niniejszego dokumentu znajdują się zapisy i ustalenia różnych dokumentów planistycznych i strategii.

Powiązanie z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Debrzno na lata 2016-2022 został opracowany z uwzględnieniem zapisów dokumentów strategicznych i planistycznych gminy i miasta Debrzno, które wskazują główne kierunki działań i obszary wymagające wsparcia na terenie gminy i miasta Debrzno. Program rewitalizacji jest zgodny i realizuje w odniesieniu do obszaru rewitalizacji zapisy dokumentów gminnych:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2014-2020,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Debrzno 2014-2020,
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018,
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Debrzno oraz zasady wynajmowania lokali,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla terenu gminy Debrzno,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Debrzno.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2014-2020 (przyjęta uchwałą nr 44.LIX.2014 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 30 czerwca 2014 r. i zaktualizowana uchwałą nr 101.XXII.2015 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 14 grudnia 2015 r.)

Strategia rozwoju gminy jest podstawowym dokumentem Miasta i Gminy Debrzno, określającym podstawowe kierunki rozwoju w perspektywie wieloletniej, integrującym plany modernizacyjne i założenia polityk miejskich. Strategia nakreśla wizję rozwoju Debrzna oraz wynikający z niej pożądany stan. Wizja Miasta i Gminy Debrzna to uczynienie z Debrzna obszaru o równomiernym rozwoju funkcjonalnym i przestrzennym, o wysokiej jakości życia, aktywnych i partycypujących w życiu społecznym mieszkańców, atrakcyjnym dla biznesu i o silnej lokalnej gospodarce, wykorzystującym walory natury i kultury do rozwoju turystyki, z ekologicznym rolnictwem i przemysłem rolno-spożywczym, gospodarującym zasobami w sposób zrównoważony.

W celu realizacji wizji, Strategia hierarchizuje cele na dwóch poziomach: strategicznym (nadrzędnym) i operacyjnym (wykonawczym). Cele strategiczne określają długofalowe zrównoważone kierunki rozwoju Miasta i Gminy Debrzno. Cele operacyjne natomiast stanowią uszczegółowienie celów strategicznych, które pozwalają na wyznaczenie konkretnych programów operacyjnych. W Strategii wskazując cele strategiczne i operacyjne kluczowe dla rozwoju Debrzna w sposób szczególny uwzględniono i uwypuklono cel

operacyjny „rewitalizacja obszarów zdegradowanych w mieście i gminie Debrzno". Cel ten wpisuje się we wszystkie cele strategiczne określone w Strategii Rozwoju:

1. poprawa jakości życia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
2. zwiększenie konkurencyjności gospodarki lokalnej,
3. rozwój rekreacji, sportu, kultury i turystyki w oparciu o zasoby lokalne,
4. integracja i ład przestrzenny w Mieście i Gminie.

Jako priorytetowe działanie dla celu operacyjnego „rewitalizacja obszarów zdegradowanych w mieście i gminie Debrzno" wskazano wyznaczanie obszarów najbardziej zdegradowanych w mieście i gminie oraz opracowanie dla nich programów rewitalizacji. Zakłada się przy tym, że rewitalizacja prowadzona będzie poprzez zintegrowane działania przy aktywnym udziale wszystkich zainteresowanych podmiotów. Niniejszy program rewitalizacji jest dokumentem realizującym zapisy Strategii, w którym wyznaczono obszar rewitalizacji w Debrznie, przeanalizowano zjawiska kryzysowe oraz zaproponowano kierunki interwencji służące przeciwdziałaniu sytuacji kryzysowej. Cele rewitalizacyjne określono, uwzględniając pełną zgodność z celami strategicznymi dla całej gminy (w LPR wskazano cztery cele strategiczne pokrywające się z celami strategicznymi gminy, doprecyzowano je jednak, odnosząc się wprost do problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji). Tym samym program rewitalizacji także na poziomie celów wykazuje pełną zgodność z zapisami Strategii.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Debrzno 2014-2020 (przyjęta uchwałą nr 09.LIV.2014 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 20 lutego 2014 r.)

Zgodnie z zapisami Strategii głównym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinie przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Tak pojmowana pomoc społeczna stanowi trzon prowadzonych działań rewitalizacyjnych w najbardziej problemowych obszarach gminy.

W Strategii określono 4 główne obszary problemowe, dla których sformułowano cele strategiczne:

1. ograniczenie długotrwałego bezrobocia,
2. poprawa funkcjonowania rodziny,
3. ograniczenie występowania patologii społecznych,
4. ograniczenie marginalizacji wykluczonych grup społecznych.

Cele te zbieżne są z celami i kierunkami działań określonymi w programie rewitalizacji Program rewitalizacji realizuje cele Strategii na obszarze rewitalizacji, kierując wsparcie do osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym w Debrznie, tj. bezrobotnych, osób starszych i niepełnosprawnych. W ramach działań rewitalizacyjnych wspierane będą inicjatywy związane z ekonomią społeczną i aktywizacją mieszkańców. Działania

rewitalizacyjne przyczynić się mają do integracji mieszkańców oraz uruchomić drzemiące w mieszkańcach potencjały.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018 (przyjęty uchwałą nr 81.XXI.2015 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 29 października 2015 r.)

Celem głównym Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018 jest zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń i utrwalenie poczucia tożsamości społeczności lokalnych przy zachowaniu ładu przestrzennego miasta i gminy oraz rozwój turystyki i promocja miasta i gminy. Cel ten realizowany ma być w ramach trzech priorytetów:

1. rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i gminy,
2. zarządzanie dziedzictwem kulturowym miasta i gminy,
3. promocja i popularyzacja walorów dziedzictwa kulturowego miasta i gminy.

Wskazane priorytety mają swoje odzwierciedlenie w zapisach programu rewitalizacji, zarówno na poziomie celów oraz proponowanych działań zakładających aktywne wykorzystanie lokalnych zasobów o charakterze kulturowym i historycznym do poprawy jakości życia mieszkańców Debrzna.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Debrzno oraz zasady wynajmowania lokali (przyjęty uchwałą nr 45.XL.2014 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 29 września 2014 r.)

W założeniach programu na lata 2014-2018 przewiduje się utrzymanie budynków (lokali mieszkalnych) w stanie niepogorszonym oraz stałą poprawę stanu technicznego, a także częściową likwidację tych budynków, których koszt remontów, a nawet bieżące utrzymanie w stanie zapewniającym bezpieczne zamieszkiwanie byłoby zbyt kosztowne. W celu realizacji likwidacji budynków (rozbiórek) niezbędne będzie przeniesienie najemców do innych zasobów. Planuje się również systematyczne podnoszenie obecnego standardu, wyposażenia i stanu technicznego. Do poprawy stanu technicznego mieszkaniowego zasobu Miasta i Gminy będzie dążyć się poprzez racjonalną gospodarkę remontową jak i likwidację zasobu substandardowego. Działania związane z poprawą stanu technicznego budynków mieszkalnych są kluczowym elementem działań rewitalizacyjnych.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla terenu gminy Debrzno (przyjęty uchwałą nr 55.XXXV.2016 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 24 sierpnia 2016 r.)

Zgodnie z dokumentem podstawowym narzędziem służącym do poprawy efektywności energetycznej w rękach gminy jest termomodernizacja. W celu oszczędnego gospodarowania energią i środowiskiem powinna być przeprowadzona w taki sposób aby poza wymaganiami poprawy cech użytkowych budynków, zapewnić wymagany poziom izolacyjności cieplnej. Pozostałe kierunki działań wskazane w Planie gospodarki niskoemisyjnej zgodne z zapisami programu rewitalizacji to: modernizacja oświetlenia ulicznego, ograniczenie emisji w transporcie, edukacja.

Podstawy prawne oraz odniesienia do dokumentów strategicznych

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno (dokument zmieniony uchwałą nr LVI/270/2009 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 22 grudnia 2009 r.)

Zgodnie ze Studium cały obszar gminy i miasta Debrzno wchodzi w skład wyróżnionego w Planie województwa pomorskiego obszaru problemowego – regresu społecznego i gospodarczego (obszar zachodni), gdzie do głównych problemów należą: stagnacja gospodarcza i strukturalne bezrobocie, zagrożenia rozwoju demograficznego oraz zagrożenie i degradacja walorów środowiska przyrodniczego przez antropopresję na obszarach użytkowanych i zagospodarowanych rekreacyjnie. W celu przełamania regresu konieczne są zmiany w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów.

W celu podniesienia standardów i poprawienia estetyki miasta i gminy postuluje się wymianę, likwidację wyeksploatowanych elementów infrastruktury, jak np. napowietrzne linie elektroenergetyczne (w miarę możliwości rozważyć należy zamianę na linie kablowe), telekomunikacyjne, przewody wodociągowe (w tym azbestowo-cementowe), przewiduje się likwidację zbiorników bezodpływowych na nieczystości – w ramach porządkowania gospodarki ściekowej.

Zdefiniowane w Programie rewitalizacji kierunki interwencji na obszarze rewitalizacji przyczynić się mają do racjonalizacji kształtowania przestrzeni miejskiej oraz dbałości o dostępność do wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom. Projekty zaplanowane w Programie zostały przygotowane z zachowaniem komplementarności przestrzennej i problemowej, co skutkować ma nieprzenoszeniem problemów na inne rejony gminy oraz wzajemne uzupełnianie się w celu osiągnięcia synergii działań.

Na obszarze miasta Debrzno, w związku z silną degradacją przestrzenną jego części obejmującej obszar chronionego historycznego układu urbanistycznego, konieczna jest rewitalizacja zabudowy i zagospodarowania. Odpowiednie zasady i wymogi w tym zakresie zostały ustalone w planie miejscowym (przyjętym uchwałą nr XLVII/300/2006 z dnia 24 lutego 2006 r.) Pozostając w zgodzie z dokumentami planistycznymi działania ujęte w LPR zostaną zrealizowane w najbardziej zdegradowanej części miasta Debrzno, a mianowicie w Śródmieściu. Ze względu na kluczową lokalizację obszar ten pomimo występujących na nim zjawisk kryzysowych, w szczególności negatywnych zjawisk społecznych, ma również największy potencjał rozwojowy i jako jedyny daje możliwość oddziaływania na pozostały obszar miasta, a nawet całej gminy.

Roczny Program Współpracy Miasta i Gminy Debrzno na rok 2017 z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (przyjęty uchwałą 70.XXXVIII.2016 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 28 października 2016 r.)

Zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy o rewitalizacji rewitalizacja stanowi zadanie własne gminy, art. 44 wprowadza zmiany w zapisach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie rozszerzając katalog zadań wymienionych w art. 4 o rewitalizację. W związku z powyższym oraz z rosnącym znaczeniem rewitalizacji dla rozwoju Debrzna coroczne programy współpracy od 2018 roku uwzględniać i promować będą wsparcie organizacji społecznych przyczyniających się do osiągania celów rewitalizacji.

Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

W dniu 24 kwietnia 2017r. Miasto i Gmina Debrzno na postawie art. 48 i 49 oraz art. 57 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) wystąpiło do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Gdańsku oraz do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku o uzgodnienie możliwości odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Debrzno. Jak stwierdzono we wniosku, Program Rewitalizacji jest dokumentem wyznaczającym ramę operacyjną dla późniejszych przedsięwzięć, które zdaniem wnioskodawcy nie będą znacząco oddziaływać na środowisko.

W odpowiedzi na wniosek Miasta i Gminy Debrzno z 20 kwietnia 2017r., Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku na podstawie art. 48 oraz art. 57 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.), odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Debrzno na lata 2016-2022". W uzasadnieniu Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska uznaje – przychylając się do argumentacji wnioskodawcy – że realizacja postanowień LPR nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

W odpowiedzi na wniosek Miasta i Gminy Debrzno z 20 kwietnia 2017r., Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku wyraził stanowisko, że dla projektu dokumentu nie zachodzą przesłanki do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ze względu na to, że realizacja przedsięwzięć wskazanych w LPR nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Podstawy prawne Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz horyzont czasowy

Określenie ram i zasad dotyczących tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR) ma swoje umocowanie w kilku podstawach prawnych. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Debrzno na lata 2016-2022 został opracowany w oparciu o **Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020**, które wskazują cechy i minimalną zawartość (elementy) programu rewitalizacji, oraz o **Wytyczne dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020** wskazujące uwarunkowania do przygotowania programu rewitalizacji w województwie pomorskim, w tym wymagania w stosunku do projektów rewitalizacyjnych.

W związku z zapisami art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r., poz. 1777 z późn. zm.) Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Debrzno określa działania rewitalizacyjne planowane do realizacji w latach 2016-2022. Podstawą

prawną przygotowania programu jest art. 18 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 446, 1579).

Metodologia prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji

Głównym celem prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji było przeprowadzenie jak najbardziej szczegółowej diagnozy stanów kryzysowych i obszarów (dotyczących zarówno sfery społecznej, ekonomicznej jak i przestrzennej), które wymagają interwencji. Jednym z głównych założeń było określenie na podstawie przeprowadzonej diagnozy, jakie instrumenty będą niezbędne do wprowadzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji w życie oraz opracowania sprawnego sposobu zarządzania jego wdrażaniem. Założenia metodologiczne w dużej części zostały oparte o wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 przygotowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Głównym założeniem było traktowanie rewitalizacji jako procesu o charakterze kompleksowym mającym na celu wyprowadzanie ze stanów kryzysowych obszarów zdegradowanych poprzez działania łączące w sobie kwestie społeczne, gospodarcze i przestrzenno-funkcjonalne[2]. Prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna przebiegały w pięciu etapach:

1. **etap przygotowawczy:**

   - analiza zagadnienia rewitalizacji oraz zewnętrznego kontekstu strategicznego i operacyjnego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Debrzno,
   - wstępny podział gminy na obszary funkcjonalne oraz wyznaczenie tych które można uznać za najbardziej zdegradowane oraz przeprowadzenie dokładnych analiz dotyczących występowania złożonych stanów kryzysowych;

2. **delimitacja obszaru zdegradowanego:**

   - przeprowadzenie delimitacji obszaru zdegradowanego na podstawie danych pozyskanych ze źródeł Miasta i Gminy Debrzno, Zakładu Gospodarki Komunalnej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy oraz wizji lokalnych,
   - ocena sytuacji kryzysowej w podsystemie społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz porównanie uzyskanych danych z danymi dotyczącymi obszaru całego miasta, województwa i kraju;

3. **etap diagnozy i konsultacji społecznych:**

[2] Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, 2015 r.

- ostateczne wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz zebranie informacji dotyczących działań planowanych przez Miasto i Gminę Debrzo, podmioty prywatne, wspólnoty mieszkaniowe oraz instytucje związane z obszarem zdegradowanym,
- przeprowadzenie badań społecznych oraz spotkań z mieszkańcami dotyczących diagnozy problemów na terenie obszaru zdegradowanego, pomysłów na ich rozwiązanie oraz sugestii mieszkańców dotyczących różnych problemów występujących w sferze społecznej, ekonomicznej i przestrzennej;

4. **opracowanie ekspertyz, dokumentów i projektów dotyczących obszaru zdegradowanego:**

   - opracowanie na podstawie konsultacji społecznych zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
   - opracowanie koncepcji zmian przestrzeni miejskiej na terenie obszaru zdegradowanego,
   - przygotowanie roboczej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna

5. **etap końcowy:**

   - przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących roboczej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna,
   - wprowadzenie poprawek i opracowanie ostatecznej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji,
   - uchwalenie ostatecznej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Sfera społeczna

Demografia

Debrzno jest najbardziej wysuniętą na południe gminą województwa pomorskiego. Tak jak większość małych ośrodków Debrzno boryka się z postępującymi negatywnymi procesami demograficznymi, które w dużej mierze sprowadzają się do systematycznego odpływu ludności oraz powiązanej z tym procesem postępującej degradacji społeczno-gospodarczej. Kierunki migracyjne i ujemny bilans demograficzny sprawiają, że polityka rozwojowa miasta i gminy musi uwzględniać zmniejszający się odsetek mieszkańców będących w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Działania rewitalizacyjne podejmowane przez władze miasta i gminy Debrzno mają więc również na celu zahamowanie tych negatywnych trendów.

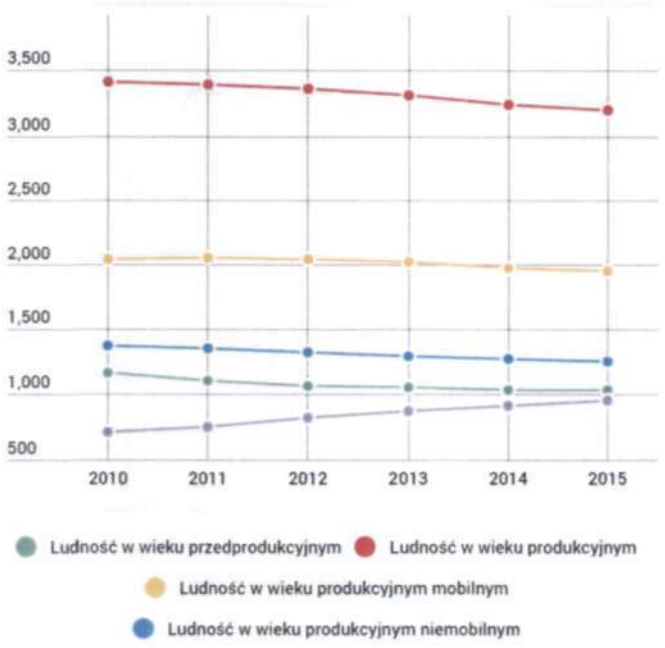
Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Debrzno na koniec 2015 roku wynosiła 9208 osób. Miasto Debrzno miało w tym samym czasie 5184 mieszkańców. Zarówno na terenie gminy, jak i na terenie miasta liczba mieszkańców systematycznie się zmniejsza. Liczba mieszkańców Miasta Debrzno spadła w latach 2010-2015 o blisko 2%. O ile sytuacja jest podobna dla całego obszaru powiatu człuchowskiego, to w przypadku obszaru województwa tendencja jest wzrostowa.

Liczba ludności na tle powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pomorskie	2275494	2283500	2290070	2295811	2302077	2307710
Powiat człuchowski	57683	57491	57402	57193	57028	56887
Miasto i Gmina Debrzno	9377	9354	9301	9272	9210	9208
Miasto Debrzno	5283	5251	5241	5232	5185	5184

Tabela 1. Liczba mieszkańców Debrzna na tle powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego

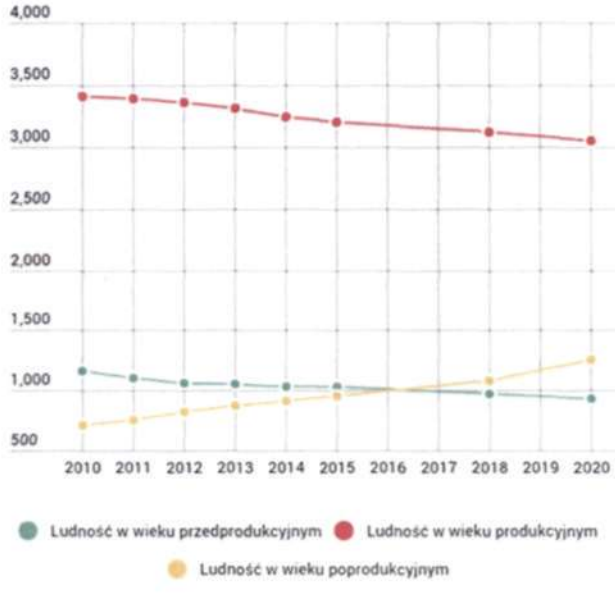
Rysunek 1. Ludność wg wieku i aktywności zawodowej – dane dla miasta i gminy Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Rysunek 2. Ludność wg wieku i aktywności zawodowej – dane dla miasta Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Proces systematycznego odpływu ludności jest także ściśle związany ze zmieniającą się strukturą demograficzną miasta i gminy Debrzno. Dane GUS z ostatnich 6 lat bardzo dobrze obrazują biegunową zmianę liczebności poszczególnych grup ludności (będącej w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym). Na terenie miasta systematycznie maleje liczebność grupy mieszkańców będących w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, a rośnie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to systematyczne starzenie się lokalnej społeczności. W 2015 roku struktura wiekowa lokalnej społeczności kształtowała się następująco: mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowili 19,89%, ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 61,73%, a mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym aż 18,38%.

Według opracowań ONZ wskaźnik procentowy osób w wieku poprodukcyjnym (w ogólnej strukturze ludności) jest kluczowy przy wyznaczaniu tzw. progu starości zaawansowanej. Opracowania wskazują, że jeżeli w strukturze demograficznej jakiejkolwiek społeczności odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 lat) przekroczy 10%, to możemy mówić o przekroczeniu progu starości zaawansowanej społeczeństwa. Debrzno przekracza umowny 10-procentowy próg blisko dwukrotnie, co obrazuje osiągnięcie późnego stadium starości społeczności. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) wynosił w 2015 roku 62 i od kilku lat systematycznie rośnie. Jeszcze bardziej sugestywny jest wskaźnik obciążenia demograficznego ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, który w 2015 roku wyniósł 29,8 i od roku 2010 wzrósł aż o 8,9 punktu. Analizy przeprowadzone na podstawie tych danych wskazują, że liczba ludności na terenie Debrzna w kolejnych latach będzie spadać, a proporcje mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym będą się zmieniać wprost proporcjonalnie do coraz bardziej starzejącej się lokalnej społeczności.

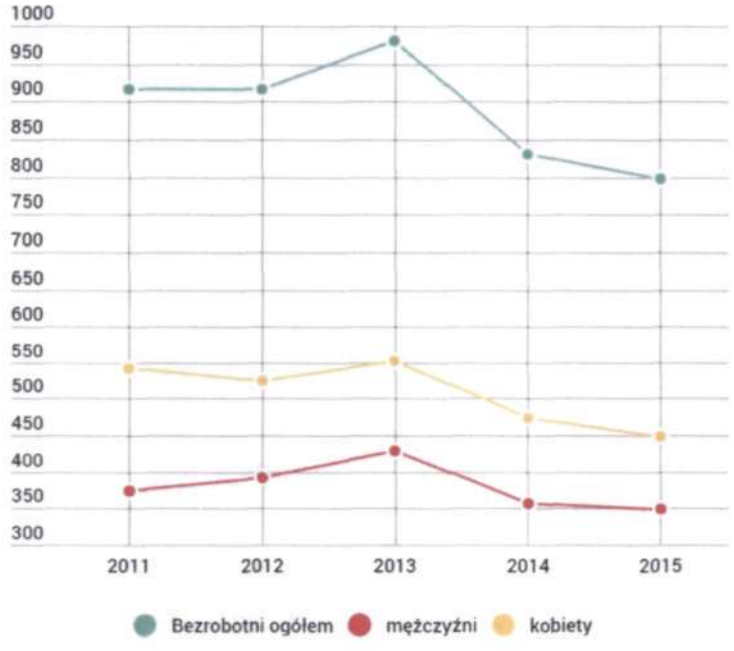

Rysunek 3. Prognoza demograficzna dla miasta Debrzno

Na podstawie danych GUS dotyczących liczby mieszkańców została opracowana prognoza demograficzna, która obrazuje, że przy uwzględnieniu dzisiejszego trendu liczba osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym będzie systematycznie maleć, a liczba osób powyżej 65 roku życia będzie rosnąć. W 2020 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczy 23%, a odsetek mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym spadnie poniżej 60%. Problem demograficzny jest jednym z największych na terenie miasta. Tak jak ma to miejsce w przypadku wielu małych miast, ujemne saldo demograficzne ma swoje przyczyny zarówno w sferze społecznej, jak i ekonomicznej. Dlatego też działania mające przeciwdziałać temu negatywnemu zjawisku powinny być traktowane priorytetowo.

Bezrobocie i ubóstwo

Problem demograficzny, a zwłaszcza tendencje migracyjne, często mają swoje przyczyny w różnorodnych procesach o podłożu ekonomicznym. Czynnikami różnicującymi funkcjonowanie poszczególnych lokalnych społeczności są często problem bezrobocia i ubóstwa. Od samego początku tzw. transformacji ustrojowej na terenie miasta i gminy Debrzno systematycznie zwiększało się bezrobocie.

Rysunek 4. Bezrobocie na terenie Debrzna (miasto i gmina). Opracowano na podstawie danych GUS

Rysunek 5. Bezrobocie na terenie miasta Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Człuchowie

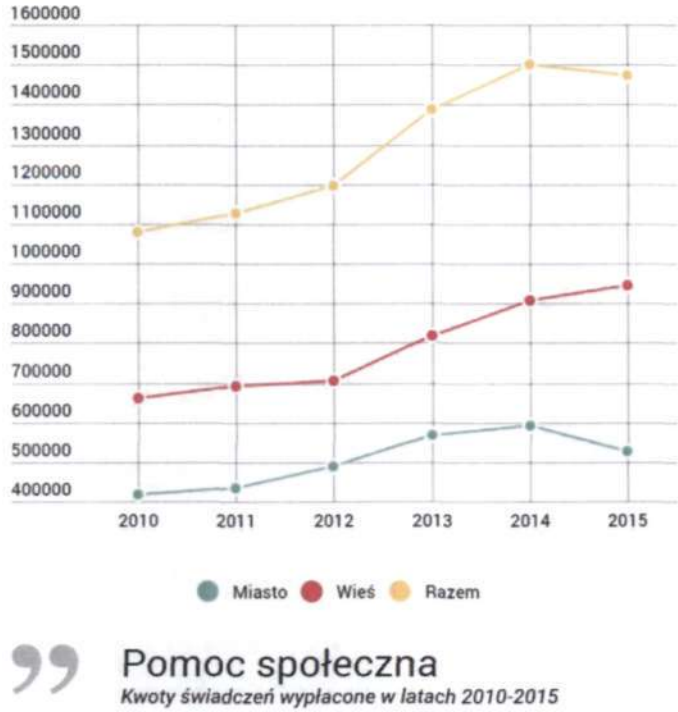
Stan ten był związany zarówno z likwidacją dużych Państwowych Gospodarstw Rolnych funkcjonujących w mieście i w pobliskich miejscowościach jak i z likwidacją jednostki wojskowej (garnizonu lotniczego), która funkcjonowała w obrębie lotniska położonego w Debrznie Wsi. Ostatnie kilkanaście lat pokazuje to jednak, że stopa bezrobocia systematycznie spada. Można wręcz zauważyć, że jest zjawisko proporcjonalne do spadków zarówno na poziomie powiatu jak i całego województwa.

Liczba osób bezrobotnych na terenie miasta Debrzno	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Ogółem	492	472	484	452	412	389	315
W tym kobiet	297	293	281	226	221	201	185
Udział % ogółem	9,31	8,98	9,23	8,63	7,94	7,50	6,08

Tabela 2. Bezrobocie na terenie Miasta Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Człuchowie

Bardzo pozytywną informacją jest fakt, że bezrobocie na terenie miasta w 2016 roku po raz pierwszy spadło poniżej 7% i w listopadzie 2016 roku wynosiło zaledwie 6,08%. To zdecydowanie najlepszy wynik w perspektywie ostatnich 25 lat. Należy mieć niestety świadomość, że zmiany procentowego udziału osób bezrobotnych w ogólnej liczebności populacji Debrzna częściowo mogą być pozorne i wynikające z migracji zarobkowych oraz dobrowolnych wyrejestrowań z rejestru PUP (podyktowanych np. odmowami przyjęcia pracy).

Przynajmniej pozornie problem bezrobocia wiąże się ze zjawiskiem ubóstwa. Instytucją, która na terenie Debrzna przeciwdziała problemowi ubóstwa, jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Debrznie.

Rysunek 6. Świadczenia pomocy społecznej wypłacane na terenie miasta i gminy Debrzno

Bezsprzecznie należy zauważyć, że udział osób korzystających z różnorodnych form pomocy społecznej wykazuje tendencję spadkową. Fakt ten dotyczy jednak tylko części świadczeń, bo dodatki takie jak np. program 500+ nie zostały ujęte w niniejszym zestawieniu (nie są one uzależnione od sytuacji ekonomicznej mieszkańców). Jak widać spadek kwot wypłacanych świadczeń jest widoczny zwłaszcza na terenie miasta i dotyczy on tylko okresu lat 2014-2015. Zauważalny spadek świadczeń zauważalny jest głównie w 2015 roku.

Kultura i rekreacja

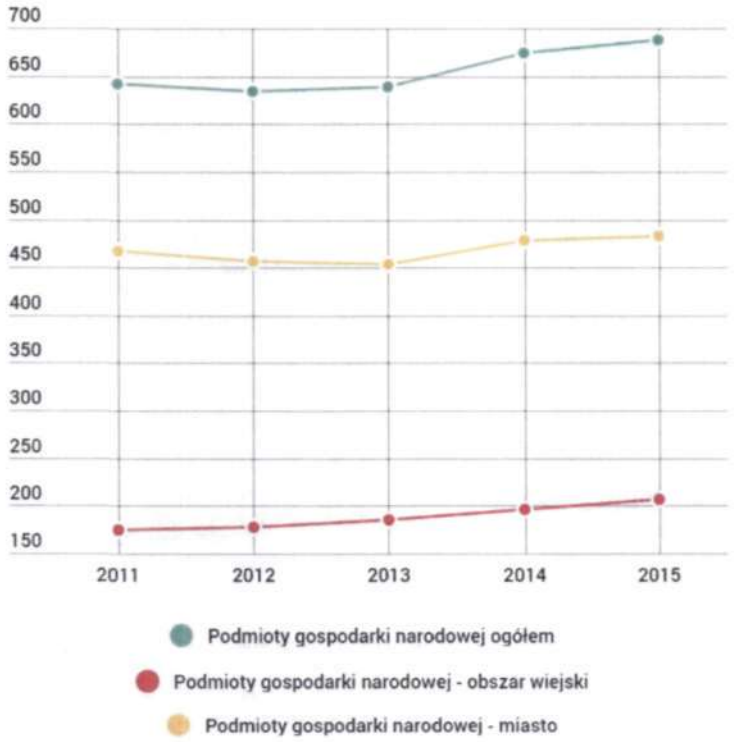
Debrzno przez dziesięciolecia pełniło funkcję ważnego lokalnego ośrodka handlowego, usługowego i kulturalnego. Przemiany społeczne i ekonomiczne, a zwłaszcza przekształcenia związane z likwidacją na terenie miasta Państwowych Gospodarstw Rolnych oraz Garnizonu Wojskowego. Największą stratą w sferze kultury była likwidacja działających w mieście dwóch sal kinowych oraz klubu garnizonowego. Dziś na terenie miasta działa samorządowa instytucja kultury – Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Debrznie, która zajmuje się organizowaniem na terenie miasta wydarzeń artystycznych oraz animacją ruchu kulturalnego. Centrum Kultury Sportu i Turystyki zajmuje się także realizacją zadań z zakresu sportu i turystyki. W ramach jednostki funkcjonuje także Biblioteka Miejska.

Działania z zakresu kultury w kontekście wdrażania programów rewitalizacji zdegradowanych struktur miejskich są bardzo często wykorzystywaną metodą partycypacyjną. W przypadku wielu działań związanych z rozmaitymi przedsięwzięciami artystycznymi mamy bowiem do czynienia ze swoistym kreowaniem tożsamości nowej przestrzeni i definiowaniem jej nowych lub czasami odzyskanych funkcji.

Przestrzeń miejska w Debrznie w ostatnich latach była raczej rzadko wykorzystywana do realizacji przedsięwzięć o charakterze artystycznym. Generalnie sprowadzają się one do realizacji kilku imprez plenerowych, które mają miejsce na płycie rynku starego miasta. Dzięki zaangażowaniu lokalnych stowarzyszeń często wykorzystywana jest przestrzeń przy Baszcie Młyńskiej, gdzie organizowane są różnorodne plenery artystyczne. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na terenie Debrzna w 2015 roku odbyło się 19 wydarzeń kulturalnych, w których wzięło udział 6420 osób.

Sfera gospodarcza

Jak już wcześniej zaznaczono, Debrzno przez wiele lat pełniło funkcję ważnego ośrodka handlowego i usługowego. Cała gmina ma zdecydowanie charakter rolniczy. Dosyć prężnie rozwija się tu branża sadownicza. Słabo rozwinięty przemysł i duży odsetek terenów uprawnych powodują, że ogólna liczba podmiotów gospodarczych nie jest wysoka. W 2015 roku na terenie całej gminy w rejestrze REGON widniało 688 podmiotów. Co istotne, zaledwie 208 z nich zlokalizowanych było na terenach wiejskich.

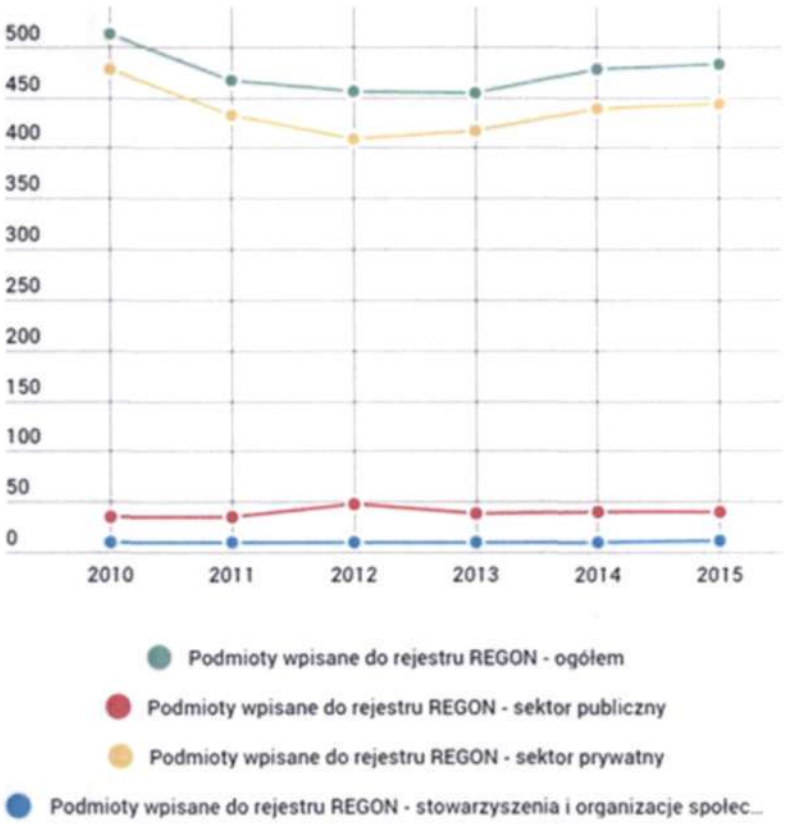

Rysunek 7. Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy Debrzno

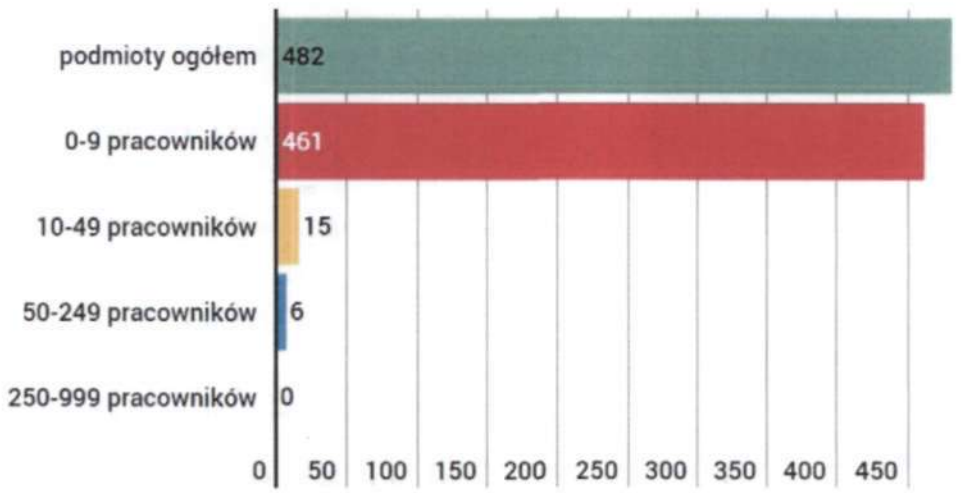
W 2015 roku na terenie miasta działały 482 podmioty wpisane do rejestru REGON. W grupie tej znajdowało się 39 podmiotów sektora publicznego, 443 podmioty sektora prywatnego oraz 11 organizacji i stowarzyszeń.

Jak pokazują dane porównawcze z ostatnich 6 lat, liczba działających na terenie Debrzna podmiotów ulega okresowym wahaniom. Najbardziej stabilna jest liczba podmiotów sektora publicznego, która w 2010 roku wynosiła 35, a w 2015 wynosi 39 podmiotów. Największe wahania dotyczą sektora prywatnego. W porównaniu do 2010 roku na terenie miasta funkcjonują 34 podmioty mniej, ale w porównaniu z rekordowo niskim poziomem z 2012 roku jest ich o 34 więcej (w 2012 roku liczba podmiotów prywatnych na terenie miasta

spadła w porównaniu z 2010 rokiem z 477 do 409 – do 2015 roku wzrosła ponownie do 443).

Rysunek 8. Podmioty gospodarcze na terenie miasta Debrzno

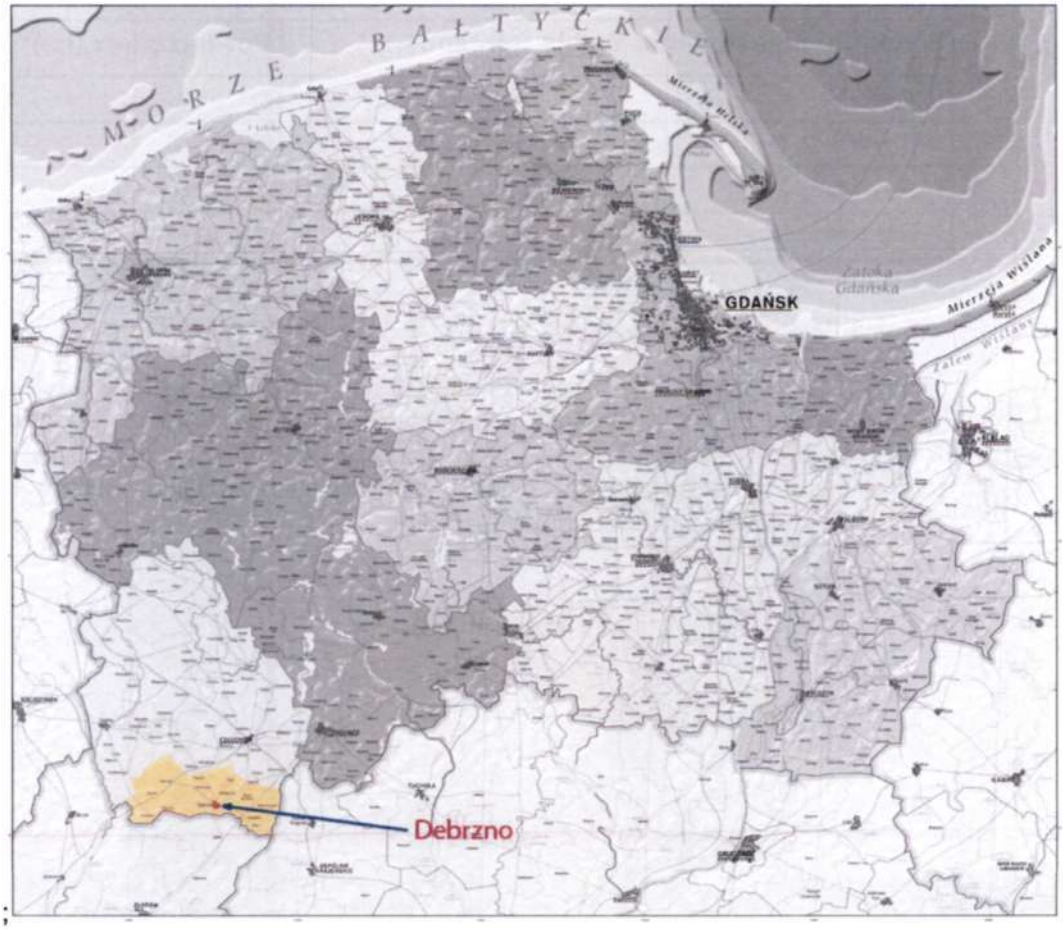

Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Debrzna w 2015 roku wg klas wielkości

Analizując działające na terenie miasta podmioty, należy też zwrócić uwagę, że żaden z nich nie zatrudnia więcej niż 250 pracowników, a zdecydowana większość, bo 95,6% mieści się w przedziale do 9 pracowników. Oznacza to, że większość podmiotów działających na terenie miasta to mikro lub małe przedsiębiorstwa.

Sfera przestrzenna

Gmina Debrzno położona jest w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego, na granicy z województwem wielkopolskim oraz w części wschodniej – z województwem kujawsko-pomorskim. Samo miasto graniczy bezpośrednio z województwem wielkopolskim i znajduje się na południowym krańcu gminy. Powierzchnia całej gminy to 224,17 km^2, co stanowi 14,6% powierzchni powiatu człuchowskiego (zdecydowaną większość tego stanowi gmina – 14,2%). Powierzchnia samego miasta wynosi 7 km^2. Należy zaznaczyć jednak, że nie cały obszar jest zurbanizowany, bo znaczną część tej powierzchni stanowią tereny uprawne, lasy i zbiorniki wodne.

Rysunek 10. Położenie Miasta i Gminy Debrzno

Cała gmina położona jest w obrębie ważnych korytarzy transportowych: południowego (Malbork – Tczew – Starogard Gdański – Chojnice – Człuchów, droga krajowa nr 22 i linia kolejowa 2013/2014) oraz zachodniego. Miasto Debrzno pod względem zagospodarowania przestrzennego można uznać za stosunkowo niejednorodne. Wynika to z kilku czynników, które przez ostatnie stulecia kształtowały przestrzeń miejską. Bogata historia i nierzadka zabytkowa zabudowa oraz układ urbanistyczny śródmieścia sprawiają, że miasto można z dużą łatwością podzielić na obszary funkcjonalne, których granice wyznaczane są przez kolejne etapy rozbudowy tkanki miejskiej Debrzna. W strukturze przestrzennej gminy

zdecydowanie dominują użytki rolne, stanowiące ponad 67% powierzchni całkowitej. Kolejną grupę użytków stanowią lasy i grunty leśne (lesistość na poziomie 26,1%). Cała gmina ma charakter miejsko – wiejski. Jej teren podzielony jest na 17 sołectw oraz obszar miasta Debrzno.

Gmina Debrzno ma bardzo niski wskaźnik urbanizacji. Tereny zabudowane i zurbanizowane w skali całej Gminy stanowią zaledwie nieco ponad 3% obszaru. Obszar miasta ma również rolniczy charakter – na jego terenie dominują użytki rolne stanowiące prawie 68%. Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują 17,8% obszaru. Znaczną część zajmują również lasy i wody (prawie 17% terenu miasta) – w granicach miasta położone są aż dwa jeziora: Żuczek i Staw Miejski.

Struktura przestrzenna Miasta Debrzno	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
Ogółem	751	100
Użytki rolne	505,4	67,3
Lasy i wody	117,9	15,7
Grunty zabudowane i zurbanizowane	133,7	17,8

Tabela 3. Struktura przestrzenna Debrzna

Układ przestrzenny miasta jest stosunkowo niejednorodny. Zarówno rodzaj zabudowy, jak i układ przestrzenny pozwalają na wyodrębnienie w miarę autonomicznych obszarów funkcjonalnych miasta. W większości przypadków znajdują one odzwierciedlenie w granicach poszczególnych osiedli mieszkalnych lub w obszarach wynikających z historycznych etapów rozbudowy Debrzna.

Rysunek 11. Mapa obszaru miejskiego w Debrznie

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Uwarunkowania historyczne

Pierwsza wzmianka historyczna dotycząca Debrzna pojawia się w źródłach w **1346 roku.** Z tego roku pochodzi dokument, w którym komtur z Człuchowa Johann von Barkenfelde ofiarowuje swemu słudze Tilo 4 ławy na „polu debrzneńskim". W **1354 roku** wielki mistrz Winrych Kniprode nadaje Debrznu prawo miejskie. Do bitwy pod Grunwaldem Debrzno pozostaje pod wpływami zakonu krzyżackiego, po 1410 roku Władysław Jagiełło oddaje je księciu słupskiemu Bogusławowi. W **1454 roku** Debrzno wraz z ziemią bytowską i białoborską poddaje się królowi polskiemu i do I rozbioru należy do państwa polskiego. W okresie od 1772 do 1945 terytorialnie stanowi własność Prus, później Niemiec[3]. Miasto założone zostało na planie regularnym szachownicowym z prostokątnym rynkiem pośrodku. Debrzno miało naturalne warunki obronne, które zostały wzmocnione przez silne obwarowania. Dzisiejsze śródmieście otaczał: „Mur wzniesiony na wysokim ponad 1m cokole z granitowych głazów polnych, ciasnym pierścieniem opasywał miasto. Masywne baszty narożne i baszty wtopione w ciąg murów, otwarte od strony miasta, ustawione w odległości 20-25 metrów wzmacniały warowność. Niewątpliwie, mury zwieńczone pierwotnie blankami posiadały ganek-przejście obronne ułatwiające komunikację między basztami"[4]. Mury obronne stanowią dziś największy zabytek znajdujący się na terenie miasta. „W wypadku Debrzna wzniesienie murów związać należy z datą uzyskania przez miasto praw miejskich w r. 1354. Jest to data wyznaczająca dolną granicę najstarszej partii murów. Należy przypuścić /przez analogię/ że całość powstała w ciągu dość krótkiego okresu, w całości mury mieszczą się w II poł. XIV w. Zachowane partie murów pozwalają bowiem wnioskować, że powstały one w jednym etapie i nie były w późniejszych okresach podwyższane jak to miało miejsce w wielu miastach średniowiecznych"[5]. Do dnia dzisiejszego zachowała się tylko zachodnia część murów obronnych. Najdokładniejsza inwentaryzacja zachowanych do dziś fragmentów umocnień pochodzi z lipca 1959 roku i została wykonana przez inż. arch. F. Dzierżoniowskiego z P.P. Pracowni Konserwacji Zabytków w Warszawie. Na podstawie dostępnych dokumentów nie jest niestety możliwe dokładne odtworzenie obiektu z czasów gdy funkcjonował on w całości. W dostępnych materiałach nie funkcjonują niestety przekazy ikonograficzne, fotografie o opisy pierwotnego założenia obronnego.

---

[3] Opracowano na podstawie dokumentów udostępnionych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku.
[4] Dokumentacja historyczna opracowana przez mgr Iwonę Strzelecką (zbiory Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku).
[5] Dokumentacja historyczna opracowana przez mgr Iwonę Strzelecką (zbiory Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku).

Fotografia 1. Zachowany do dziś fragment średniowiecznych murów obronnych oraz odrestaurowana Baszta Młyńska

Ciekawy przykład zagospodarowania przestrzeni stanowi także pierwotny układ zabudowy śródmieścia Debrzna (rynek starego miasta), którego dzisiejszy układ przestrzenny i forma zabudowy znacząco odbiega od kształtu pierwotnego. Działania wojenne oraz późniejszy okres braku dbałości o odtwarzanie pierwotnego ukształtowania przestrzeni małych ośrodków miejskich spowodował poważne ubytki w zabudowie miasta wynoszące około 30% stanu. Najdotkliwiej ucierpiały okolice rynku starego miasta. Stan ten niestety nie uległ znaczącym zmianom do dnia dzisiejszego.

Fotografia 2. Przedwojenna zabudowa Rynku Starego Miasta w Debrznie

Próbą odtworzenia historycznego układu śródmieścia było opracowanie „Studium Rewaloryzacji Śródmieścia Miasta Debrzno" przygotowane przez Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Geodezyjno-Kartograficzne w Słupsku. Dokument, który powstał w 1983 roku obejmował obszar śródmieścia wyznaczony przebiegiem średniowiecznych murów miejskich oraz od strony wschodniej okolice ul. Brzozowej, a od północy do tzw. Placu Pocztowego. Głównym założeniem było uzupełnienie zabudowy miejskiej dla podkreślenia zabytkowego układu urbanistycznego, szczególnie uzupełnienia pierzei Rynku.

Polityka przestrzenna

Za politykę przestrzenną odpowiada Urząd Miasta i Gminy Debrzno. Większość prowadzonych działań wynika bezpośrednio z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jednym z głównych zadań jest nadzór nad różnorodnymi opracowaniami natury planistycznej: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Na podstawie tych ostatnich (posiadających status prawa miejscowego) kształtowana jest wszelka działalność inwestycyjna związana bezpośrednio z zagospodarowaniem przestrzennym i budownictwem (zarówno o charakterze mieszkaniowym, przemysłowym, jak i infrastrukturalnym). W 2015 roku na terenie Miasta i Gminy Debrzno obowiązywało łącznie 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Trzy spośród nich obejmowały obszar miasta. W 2015 roku cały obszar miasta był objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Obszar objęty planem	Data uchwalenia	Zmiana wprowadzona do planu
Park Przemysłowy Cierznie	30.08.2002	
Jezioro Miejskie	30.08.2002	
Jezioro Żuczek	13.09.2003	9.09.2016
Skowarnki	13.09.2003	
Miasto Debrzno	24.02.2006	13.12.2013
		9.09.2016
		9.09.2016
Plan zalesień	22.12.2009	13.12.2013

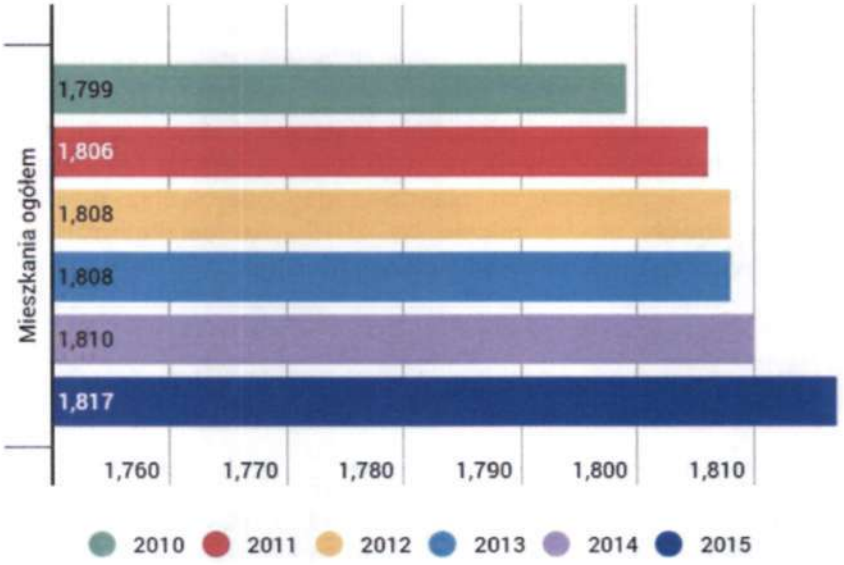
Tabela 4. Plany miejscowe na terenie Miasta i Gminy Debrzno. Opracowanie na podstawie Rejestru Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno

Plan zalesień i Miejscowy plan dla miasta Debrzno były częściowo zmieniane w 2013 roku. Kolejne zmiany wprowadzono w 2016 roku i dotyczyły one tylko obszaru ewidencyjnego miasta (Jezioro Żuczek, ul. Jeziorna i ul. Okrzei oraz Os. 35-lecia PRL). W trakcie opracowania niniejszego dokumentu trwały prace nad zmianą Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla śródmieścia Debrzna.

Zasoby mieszkaniowe

Problem zasobów mieszkaniowych i mieszkalnictwa powinien być jednym z podstawowych zagadnień polityki rozwoju miast. Debrzno nie jest przypadkiem odosobnionym. Za politykę w zakresie komunalnych zasobów mieszkaniowych w Debrznie odpowiedzialny jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Przedmiotem działalności ZGKiM jest gospodarowanie przekazanymi nieruchomościami i lokalami.

W 2015 roku ogólna liczba lokali mieszkalnych na terenie gminy wynosiła 2987. Większość mieszkań znajduje się jednak na terenie miasta. Ogółem w 2015 roku na terenie miasta znajdowało się 1817 lokali mieszkalnych. Ich liczba wzrosła w przeciągu ostatnich pięciu lat zaledwie o 1% (18 mieszkań więcej).

Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta - mieszkania ogółem

Rysunek 12. Zasoby mieszkaniowe na terenie Debrzna

W rezultacie wskaźniki w zakresie mieszkalnictwa poprawiły się bardzo nieznacznie. Symbolicznie wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (z 62,9 m^2 do 63,8 m^2). Chociaż trzeba uznać ją za relatywnie wysoką. W podobnej proporcji zwiększyła się także powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobą (z 21,4 m^2 w 2010 roku do 22,4 m^2 w 2015 roku). Jedynym wskaźnikiem, który uległ wyraźnemu poprawieniu jest

liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców. Wskaźnik w tym wypadku wzrósł w przeciągu ostatnich 5 lat z 340,6 do 350,5.

Dane dla Miasta Debrzno	2010	2011	2012	2013	2014	2015
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	62,9 m²	63,2m²	63,6m²	63,6m²	63,6m²	63,8m²
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	21,4m²	21,7m²	21,9m²	22,0m²	22,2m²	22,4m²
przeciętna liczba izb na 1 mieszkanie	3,78	3,79	3,80	3,80	3,81	3,81
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	340,6	343,9	345,0	345,6	349,1	350,5

Tabela 5. Dane dotyczące powierzchni lokali mieszkalnych, liczby izb oraz liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców[6]

Blisko 7% spośród wszystkich lokali stanowiły w 2015 roku lokale komunalne (dokładnie 127 lokali co stanowiło 6,98% wszystkich lokali mieszkalnych na terenie miasta). Powierzchnia mieszkań będących w zarządzie Miasta Debrzno (znajdujących się na terenie miasta) wynosiła 5411,86 m^2 co stanowiło niespełna 5% całkowitej powierzchni mieszkań na terenie miasta. Poniżej zamieszczono zestawienie lokali komunalnych znajdujących się na terenie miasta i będących w zasobach ZGKiM. Lokale znajdujące się na terenie miasta stanowią ponad 63% wszystkich komunalnych lokali mieszkalnych. Spośród 200 lokali aż 127 znajduje się bowiem w samym Debrznie. Średnia powierzchnia mieszkania komunalnego w mieście wynosi 42,6 m^2.

Lokale komunalne na terenie Debrzna		
Ulica	Liczba lokali	powierzchnia
Barlickiego	3	140,08
Brzozowa	2	85,89
Buczka	3	101,13
Czerniakowska	8	322,89
Długa	16	651,28
Górna	5	198,35
Jeziorna	2	83,66
Kościuszki	5	215,7

[6] Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Miła	1	38
Miodowa	4	238,73
Młyńska	2	89,76
Moniuszki	8	319,8
Niepodległości	3	188,27
Okrzei	7	376,99
Przechodnia	7	305,3
Rynek	10	446,3
Traugutta	7	337,41
Witosa	16	580,48
Wojska Polskiego	15	582,71
Zjednoczenia	3	109,13
Razem	127	5411,86

Tabela 6. Zestawienie lokali komunalnych na terenie Debrzna[7]

Co istotne dla obrazu infrastruktury miejskiej, od 2010 roku systematycznie zwiększa się liczba mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową oraz w centralne ogrzewanie. Co ciekawe, od 2010 roku spadła liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków. Jednocześnie prawie dwukrotnie zwiększyła się ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca (ze 123,1 kg w 2010 roku do 240,9 kg w roku 2015). W latach 2008-2013 obserwowany był także powolny spadek liczby wypłacanych dodatków mieszkaniowych. Jeszcze w 2008 roku były to 4572 dodatki, a w 2015 roku już tylko 3129. Zmniejszona liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych nie jest jednak wprost proporcjonalna do ogólnych kwot udzielanego wsparcia. W 2010 roku wynosiło ono łącznie 783,886,17 zł, a w 2015 roku już 957,386,06 zł. Najwyższa suma wydatkowana była w 2014 roku i wynosiła 1,022,570,58 zł.

DODATKI MIESZKANIOWE	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Liczba dodatków mieszkaniowych	4572	3314	3193	3443	3385	3129
Ogólna kwota przyznanych dodatków mieszkaniowych	783.886,17 zł	803.403,13 zł	864.674,98 zł	979.248,36 zł	1.022.369,06	957.038,06

[7] Opracowanie własne na podstawie danych Miasta i Gminy Debrzno.

Tabela 7. Wypłacone dodatki mieszkaniowe na terenie Debrzna[8]

[8] Opracowanie własne na podstawie danych Miasta i Gminy Debrzno.

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Założenia metodologiczne

Delimitacja obszarów kryzysowych poprzedzona została szczegółowym badaniem stanu zagospodarowania przestrzennego oraz kondycji społeczno-gospodarczej miasta i gminy Debrzno. Analiza sytuacji społecznej i ekonomicznej została wzbogacona o analizę wskaźnikową prowadzoną odrębnie dla poszczególnych obszarów gminy, które zostały wyznaczone przez przyjętą jednostkę delimitacyjną, którą dla obszarów położonych na terenie miasta były poszczególne ulice, a dla obszaru gminy obszary poszczególnych sołectw. Przyjęte wytyczne pozwoliły precyzyjnie wytypować te obszary na terenie gminy Debrzno, w których dysharmonia przestrzenna oraz natężenie problemów społecznych i gospodarczych jest szczególnie duże. Występujące w ich obrębie negatywne zjawiska społeczne i ekonomiczne oraz nierzadkie dysproporcje w rozwoju przestrzennym powodują wyraźne zróżnicowanie poziomu życia mieszkańców. Pokrywanie się niektórych obszarów z pełnionymi kiedyś przez nie funkcjami (np. osiedla będące pozostałościami po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych) i związane terytorialnie z nasilającymi się problemami ekonomicznymi i społecznymi ukazuje obraz gminy, na terenie której nietrudno o powstanie patologii społecznych oraz utrwalanie się zjawisk wykluczenia społecznego określonych grup mieszkańców. Delimitacja obszarów zagrożonych wykluczeniem została przeprowadzona na podstawie szeregu wskaźników, których zróżnicowanie na terenie zarówno miasta jak i terenów wiejskich pozwoliło wyznaczyć obszary odmienne pod względem przestrzennym oraz społeczno-gospodarczym.

Wyznaczenie obszarów o największej degradacji oznacza konieczność przeprowadzenia analizy koncentracji problemów w przestrzeni całej gminy Debrzno. W trakcie procesu delimitacji analizie poddano więc obszar gminy podzielony na dwa rodzaje stref. Teren całej gminy został podzielony na 23 obszary, z których 17 znajduje się na terenach wiejskich i stanowią je poszczególne sołectwa, a 6 znajduje się na terenie miasta. Na terenie miasta jako podstawową jednostkę delimitacyjną przyjęto ulicę, która zapewnia odpowiedni stopień zróżnicowania przy jednoczesnej zwartości funkcjonalnej oraz odpowiada ewentualnym potrzebom organizacji terytorialnej i zarządzania danym obszarem. Wykorzystanie takich jednostek delimitacyjnych pozwoliło na wyznaczenie na terenie miasta 6 stref, które wykazują pewną jednorodność i charakteryzują się zbliżonymi cechami w zakresie rodzaju zabudowy czy funkcji, jakie pełnią dla miasta (historyczne stare miasto, śródmieście z istotnymi cechami centrotwórczymi, osiedla domków jednorodzinnych czy blokowiska).

Analizie poddano siedemnaście sołectw: Cierznie, Skowarnki, Prusinowo, Uniechówek, Uniechów, Rozwory, Główną, Buchowo, Grzymisław, Strzeczonę, Słupię, Myśligoszcz, Boboszewo, Nowe Gronowo, Drozdowo, Stare Gronowo, Bukę oraz sześć obszarów wyznaczonych na terenie miasta:

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Obszar nr 1

Obszar obejmujący głównie starą część miasta, zlokalizowany w centrum miasta. W skład obszaru wchodzą następujące ulice: Barlickiego, Długa, Dobra, Duboisa, Harcerska, Kościuszki, Młyńska, Moniuszki, Rataja, Rynek, Traugutta oraz Witosa.

Obszar nr 2

Obszar obejmujący popegeerowskie osiedle oraz przylegle ulice. Obszar zlokalizowany jest w zachodniej części miasta, obejmuje następujące ulice: Kwiatowa, Ogrodowa, Parkowa, Rapackiego, Sportowa, Szkolna.

Obszar nr 3

Obszar obejmujący blokowiska oraz sąsiadujące ulice. Obszar tworzą następujące ulice: Czerniakowska, Królewska, Miła, Miodowa, Młynarska, Niepodległości, Plac Pocztowy, Strzelecka.

Obszar nr 4

Obszar, w skład którego wchodzą przede wszystkim domki jednorodzinne stanowiące zaplecze noclegowe przy strefie rekreacyjnej oraz przyległe tereny. Obszar obejmuje ulice: Brzozową, Buczka, Cichą, Górną, Gronowską, Jeziorną, księdza Skorupki, Leśną Okrzei, Sezamkową, Wąską, Wojska Polskiego, Wspólną, Zjednoczenia.

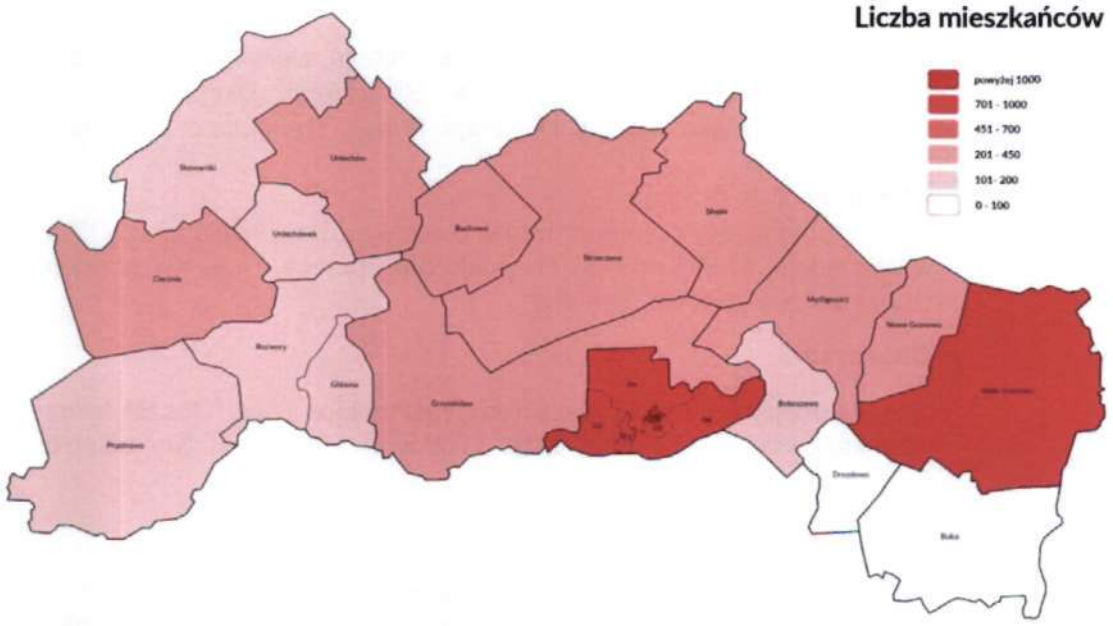
Obszar nr 5

Obszar położony przy drodze wojewódzkiej nr 188. W skład obszaru wchodzą następujące ulice: Chopina, Kochanowskiego, Koplińskiego, Mickiewicza, Mokotowska, Przechodnia, Sienkiewicza, Trębacka.

Obszar nr 6

Obszar zlokalizowany na terenie największego osiedla w Debrznie – osiedla 35-lecia PRL. Spośród wyznaczonych obszarów jest on największy pod względem liczby ludności.

Dokonując diagnozy zjawisk kryzysowych, należy zwrócić szczególną uwagę na kwestię liczebności ludności danego obszaru. W gminie Debrzno analizie poddano 23 obszary (17 sołectw oraz 6 stref w mieście Debrzno), różniących się z punktu widzenia udziału ludności danego obszaru w liczbie ludności gminy Debrzno ogółem. Przy wytyczaniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji należy uwzględnić te różnice po to, aby do rewitalizacji wybrać te obszary, na których z jednej strony koncentrując się negatywne zjawiska (przede wszystkim społeczne), a z drugiej te negatywne zjawiska dotykają znacznego odsetka ludności zamieszkującej obszar danej gminy. Poszczególne obszary charakteryzują się znaczącymi rozbieżnościami. Różnią się powierzchnią, liczbą mieszkańców oraz charakterystyką przestrzenną i społeczno-gospodarczą. Jak już wspomniano, różnorodność poszczególnych stref obrazują między innymi duże rozbieżności w liczbie mieszkańców, a co za tym idzie forma natężenia różnorodnych zjawisk i ich znaczenia dla obszaru całej gminy.

Rysunek 13. Liczba mieszkańców poszczególnych obszarów na terenie gminy

Metody badania, aktualność danych oraz problemy napotkane przy ich pozyskaniu

W celu ustalenia, na jakim obszarze gminy Debrzno występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych i równocześnie problemy w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, do wybranych zjawisk (problemów) przypisano odpowiednie wskaźniki. Jak już wspomniano, punktem wyjścia był podział gminy na strefy funkcjonalne. W pierwszej kolejności wykorzystano obwody geodezyjne, ale podział taki generował bardzo duże dysproporcje przestrzenne i nie do końca oddawał odrębność poszczególnych obszarów. W związku z tym jako podstawową jednostkę podziału na obszarze wiejskim wykorzystano podział gminy na sołectwa. Większym problemem był podział obszaru miasta. Aby wyznaczyć w miarę odrębne strefy, zdecydowano się na wyznaczenie granic obszarów spójnych przestrzennie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować naturalny podział miasta na odrębne osiedla i strefy oddzielone m.in. arteriami komunikacyjnymi.
Procedura wyznaczania obszarów zdegradowanych w przypadku gminy Debrzno opierała się na kilku podstawowych założeniach:

- Proces delimitacji rozpoczęto od dokonania podziału gminy na obszary funkcjonalne. Do tego celu wykorzystano podział terenów wiejskich na sołectwa, a na terenie miasta wyznaczono 6 odrębnych stref, które nie odbiegały od siebie znacząco liczbą mieszkańców i zachowały naturalną odrębność przestrzenną i funkcjonalną.
- Aby ustalić koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej, wszystkie uzyskane dla poszczególnych obszarów wartości wskaźników zostały odniesione do średniej wartości wskaźnika dla obszaru gminy. Aby wprowadzić standaryzację wyników, każde przekroczenie

średniej wartości dla poszczególnego obszaru zostało opatrzone rangą w skali 0-1 punktu. Wartość zerowa oznaczała wskaźnik niższy niż średnia dla gminy, a wartość dodatnia (1 punkt) wskaźnik przekraczający średnią[9].

- Aby dokonać dokładnej diagnozy natężenia występowania poszczególnych zjawisk poza analizą porównawczą ze średnimi wartościami wskaźników dla obszaru całej gminy, wprowadzono dodatkową punktację dla każdego obszaru z największym nasileniem danego zjawiska. W przypadku każdego wskaźnika jeden obszar otrzymywał dodatkowo 0,5 punktu.
- Kolejnym etapem analizy było odniesienie nasilenia występowania poszczególnych zjawisk kryzysowych do liczby mieszkańców danego obszaru oraz uzyskanie wystandaryzowanego wskaźnika. Aby liczba mieszkańców nie stała się jedynym czynnikiem decydującym, a jedynie różnicowała wyniki, do sumy punktów uzyskanych przez dany obszar dodano dodatkową wagę, która została uzyskana przez iloczyn sumy tych punktów oraz wskaźnika zaludnienia (liczba mieszkańców przemnożona przez 0,001). Zabiegu takiego dokonano ze względu na fakt, że niektóre różnice liczby mieszkańców pomiędzy niektórymi obszarami były bardzo duże i w zbyt dużym stopniu mogłyby wpłynąć na uzyskane wyniki. Analizy tej dokonano według poniższego wzoru:

$$W=(k+n)+((k+n)*(x*0,001))$$

gdzie:
W – **wystandaryzowana wartość wskaźnika**
K – **wskaźnik występowania zjawiska** (suma punktów za występowanie na danym obszarze zjawiska z nasileniem większym niż średnia dla obszaru gminy
N – **wskaźnik koncentracji wstępowania zjawiska** (premia punktowa za największe nasilenie wartości danego wskaźnika dla obszaru całej gminy)
X – **liczba mieszkańców danego obszaru**

- Ostatnim etapem było uzyskanie sumy arytmetycznej punktów uzyskanych przez poszczególne obszary we wszystkich sferach problemowych.

W celu pozyskania kompleksowych oraz rzetelnych informacji wykorzystane w opracowaniu dane zostały pozyskane z różnorodnych źródeł. Główną techniką ich pozyskania była analiza danych zastanych. Do przeprowadzonych analiz porównawczych wykorzystano dane statystyczne z 2015 roku. Źródłowe wartości danych wykorzystanych do obliczenia poszczególnych wskaźników pochodziły z danych Urzędu Miasta i Gminy Debrzno,

[9] W przypadku niektórych wskaźników, takich jak np. odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym o stopniu degradacji wskazywały czasami wartości większe niż średnia dla obszaru całej gminy.

Powiatowego Urzędu Pracy w Człuchowie, Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Debrznie oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Debrznie.

W trakcie pozyskiwania danych największym problemem okazał się fakt, że programy, rejestry i ewidencje, jakimi dysponują urzędy i pozostałe jednostki, do których występowano w celu pozyskania danych, rzadko kiedy dostarczały dane w postaci gotowych wskaźników. W przypadku pozyskania niepełnych danych tworzono wartość wskaźnika, łącząc poszczególne dane niekiedy z różnych źródeł.

Wyniki analizy wskaźnikowej

Poniżej zaprezentowano zestawienie wskaźników wykorzystanych do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w 23 obszarach na terenie gminy Debrzno.

Sfera		Nr wskaźnika	Wskaźnik
Sfera społeczna	Bezrobocie	W1	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym – natężenie zjawiska
	Ubóstwo	W2	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
		W3	Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę
	Bezpieczeństwo i przestępczość	W4	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców
		W5	Odsetek dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjalnych
		W6	Liczba osób korzystających z bibliotek na 100 mieszkańców
Sfera gospodarcza		W7	Liczba zarejestrowanych jednoosobowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
		W8	Średnie dochody podatkowe z tytułu podatku od *nieruchomości*
Sfera przestrzenna		W9	Liczba budynków wybudowanych przed 1970 rokiem do ogólnej liczby budynków
Sfera techniczna		W10	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną
		W11	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Rejestru Zabytków woj. pomorskiego na jednostkę delimitacyjną
Sfera środowiskowa		W12	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m^2) – natężenie zjawiska

Tabela 8. Wskaźniki wykorzystane do delimitacji obszaru zdegradowanego

Analizie poddano łącznie dwanaście wskaźników wyliczanych dla poszczególnych obszarów. Jak wspomniano, diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Debrzno mająca na

celu określenie obszaru zdegradowanego, została wykonana w oparciu o analizę danych zastanych.

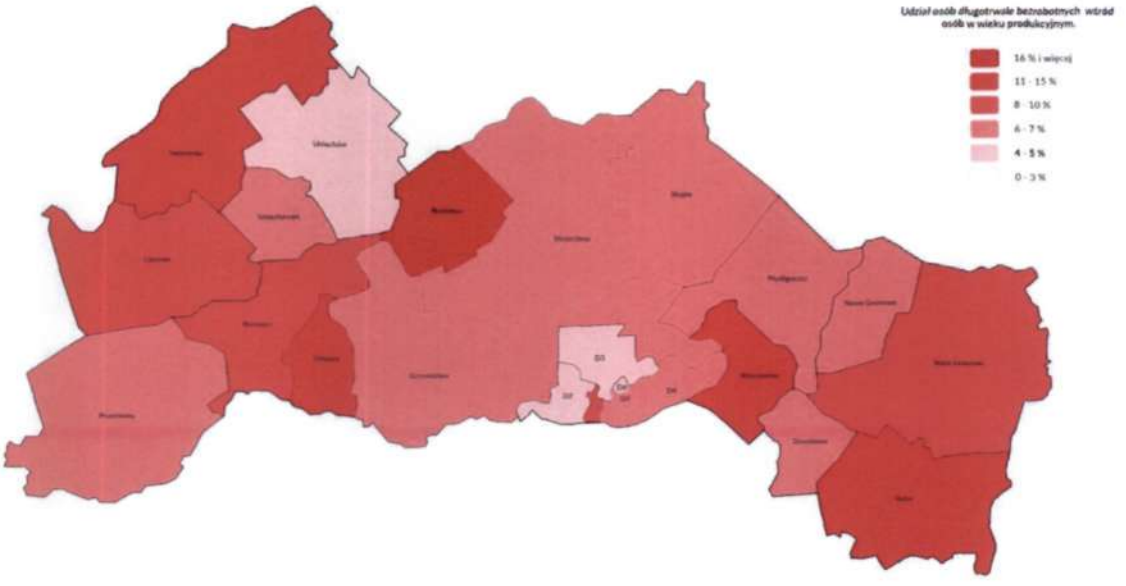
Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, występujących jednocześnie z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałych sfer. Należy zaznaczyć jednocześnie, że ze stanem kryzysowym mamy do czynienia w przypadku gdy wartość wskaźnika dla danego obszaru przekracza średnią wartość tego wskaźnika dla całej gminy.

Diagnoza negatywnych zjawisk społecznych w gminie Debrzno z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa, a miasta Debrzno na strefy

Sfera społeczna

Wskaźnik 1. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym

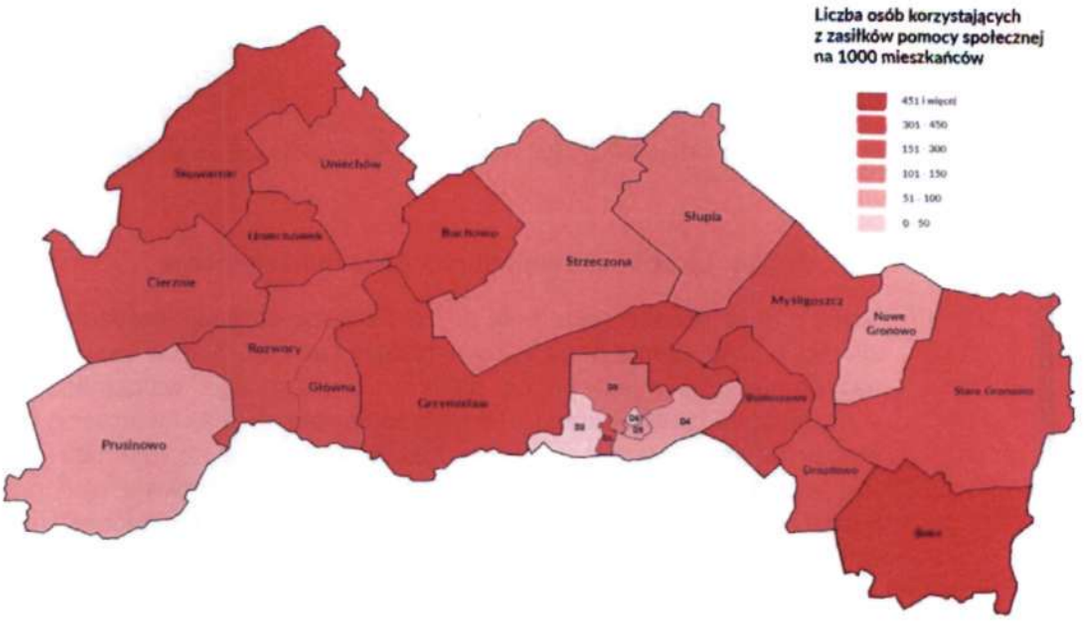
Obszary gminy Debrzno różnią się pomiędzy sobą pod względem liczby bezrobotnych mieszkańców. Różnice dla poszczególnych obszarów są bardzo wyraźne. Wynikają one przede wszystkim z różnego charakteru poszczególnych obszarów na terenie gminy. Średnia wartość tego wskaźnika dla terenu gminy Debrzno wynosi 8,68 jest zdecydowanie wyższa niż wskaźnik referencyjny dla województwa pomorskiego. Warto zaznaczyć, że najwyższe natężenie wartości tego wskaźnika odnotowano na terenach wiejskich (sołectwo Boboszewo, Buchowo, Buka, Główna i Skowarnki). Na terenie miasta zdecydowanie najwyższą wartość wskaźnika można zaobserwować na obszarze nr 1. Łącznie 9 spośród 23 wyznaczonych obszarów przekracza średni wskaźnik dla całej gminy.

Rysunek 14. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym

Wskaźnik 2. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

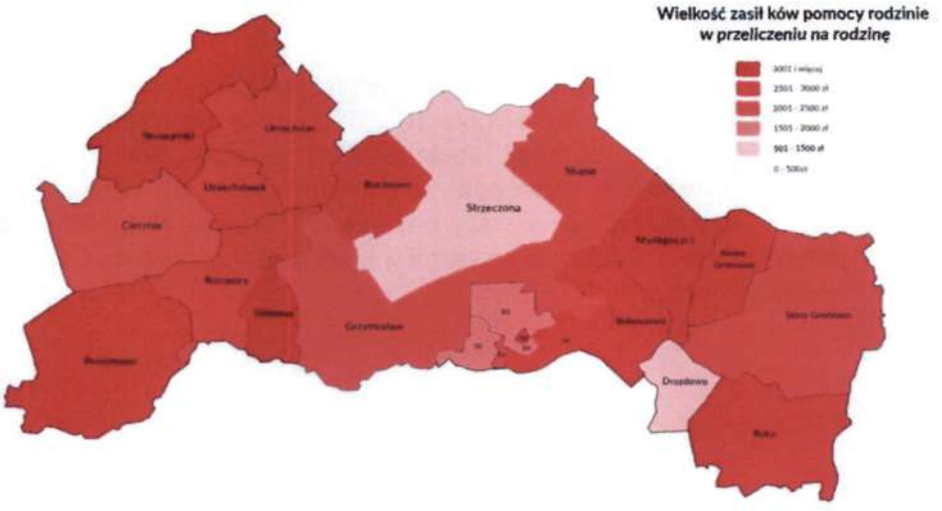
Średnia wartość liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców dla gminy wynosi 163,87. Łącznie na terenie aż 14 obszarów liczba osób korzystających z pomocy społecznej przekracza średni wskaźnik dla całej gminy. Najwyższy wskaźnik występuje ponownie na terenach wiejskich, w sołectwach Buchowo, Buka i Grzymisław. Największy odsetek charakteryzuje sołectwo Buka. Na terenie miasta jedyną strefą z wartością wskaźnika przekraczającą wartość referencyjna dla terenu całej gminy jest obszar nr 1.

Rysunek 15. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców – rozkład dla poszczególnych obszarów

Wskaźnik 3. Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę

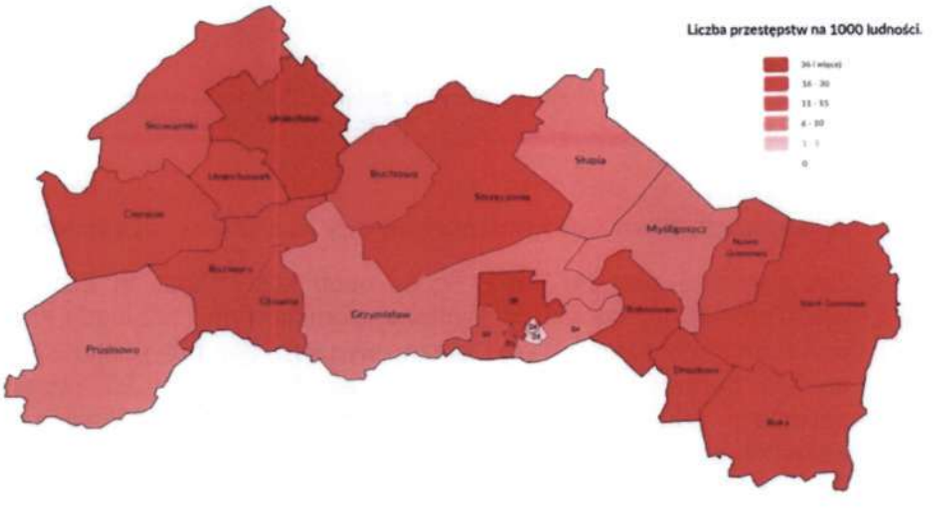
Jak pokazują zebrane dane, liczba osób korzystających z pomocy społecznej nie jest wskaźnikiem tożsamym z kwotami pomocowymi przypadającymi na rodzinę. Średni wskaźnik dla obszaru gminy Debrzno wynosi w tym przypadku 2339,80 zł. Przeprowadzona analiza porównawcza wskazuje, że aż 17 spośród 23 obszarów wyznaczonych do delimitacji przekracza średnią wartość pomocy przypadającą na rodzinę. Najwyższy wskaźnik na terenach wiejskich ma sołectwo Prusinowo (3362,87 zł), a na terenie miasta Debrzno obszar nr 6 (2683,88 zł).

Rysunek 16. Wysokość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę

Wskaźnik 4. Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców

Mapa przestępczości na terenie gminy Debrzno obrazuje bardzo nierównomierne natężenie zjawisk o charakterze negatywnym. Należy zauważyć, że w ujęciu ogólnym średni wskaźnik na terenie gminy jest ponad dwukrotnie niższy niż wskaźnik referencyjny dla całego województwa pomorskiego. Przyglądając się jednak wartościom dla poszczególnych obszarów warto zwrócić uwagę na fakt, że na terenie aż 10 z nich wskaźnik przestępczości jest wyższy niż średnia wartość dla terenu gminy, a dwa z nich przekraczają tę średnią bardzo wyraźnie. Najgorzej w tym zestawieniu wypada sołectwo Uniechów oraz obszar nr 3 na terenie miasta Debrzno.

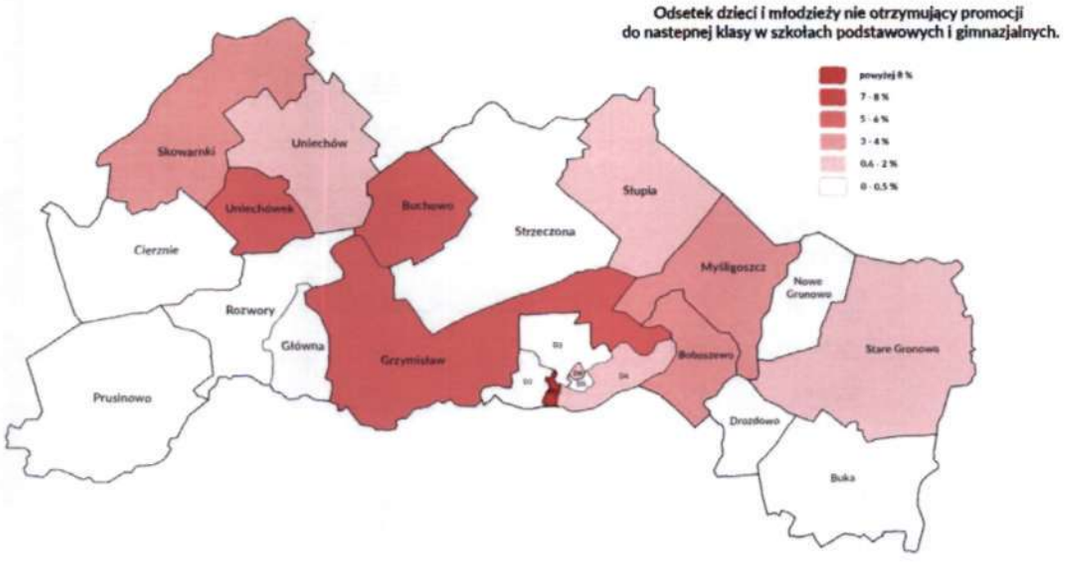
Rysunek 17. Liczba przestępstw popełnianych na 1000 mieszkańców

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Jednostka urbanistyczna		Sfera społeczna					
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	Odsetek dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	Liczba osób korzystających z bibliotek na 100 mieszkańców	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (sfera społeczna)
Średnia wartość dla gminy	163,87	8,68	12,8	2339,80	5,03	13,02	
Obszar 1	282,05	11,72	18,80	2363,34	6,66	9,89	11,23
Obszar 2	103,78	4,67	11,6	1878,86	0	10,05	1,93
Obszar 3	92,46	5	30,81	1689,87	1,36	9,96	3,41
Obszar 4	124,85	6,14	8,81	2581,69	1	10,75	3,73
1Obszar 5	114,22	6,5	5,45	1822,95	2,46	14,33	0,00
Obszar 6	45,32	4	3,86	2683,88	2,41	14,85	2,04
Boboszewo	292,68	15,15	18,29	2785,07	3,85	5,49	5,82
Buchowo	400,00	20,74	13,79	2871,21	5,45	6,55	8,39
Buka	432,10	15,38	0,00	2874,45	0,00	24,69	3,78
Cierznie	165,18	8,99	26,79	2246,13	0	3,57	4,90
Drozdowo	166,67	6,52	0,00	1421,84	0	9,72	2,14
Główna	221,37	14,86	0,00	3324,17	0	3,05	4,52
Grzymisław	392,64	0,43	6,13	2379,39	6	5,21	3,98
Myśligoszcz	168,18	5,63	9,09	2625,71	3,21	8,64	3,66
Nowe Gronowo	48,31	5,30	14,49	2602,95	0	19,81	2,41
Prusinowo	55,90	7,22	6,21	3362,87	0	2,48	2,90
Rozwory	206,90	8,71	17,24	2913,99	0	4,31	5,58
Skowarnki	279,96	15,60	11,90	3209,96	4,24	2,98	4,67
Słupia	97,85	6,77	7,16	2266,79	2,98	1,67	1,42
Stare Gronowo	258,79	10,92	18,28	2278,90	2,51	48,66	5,13
Strzeczona	90,44	6,40	0,00	1196,21	0	20,93	0,00
Uniechów	187,12	4,95	42,94	2239,92	2,02	1,84	5,97
Uniechówek	286,96	7,25	17,39	2739,16	5,43	1,74	5,58

Wskaźnik 5. Odsetek dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

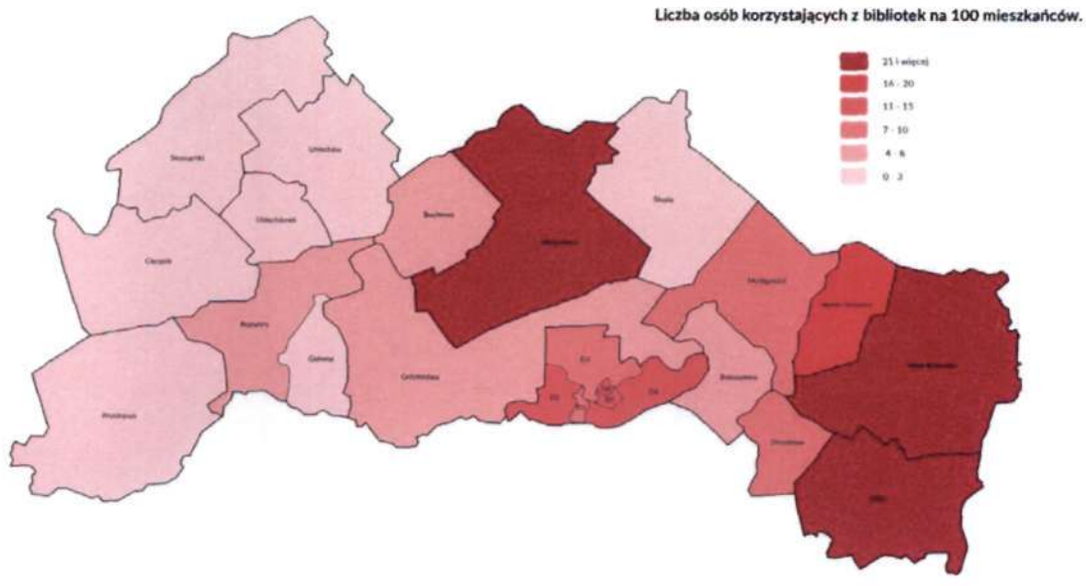
Kolejnym analizowanym wskaźnikiem w sferze społecznej jest odsetek dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjach. Na podstawie zebranych danych ustalono, że w roku szkolnym 2014/2015 średnia liczba osób z brakiem promocji do kolejnej klasy wynosiła dla gminy 5,03. Wśród wszystkich analizowanych obszarów tylko trzy przekroczyły średnią dla całej gminy (obszar nr 1 na terenie miasta, sołectwo Buchowo oraz sołectwo Uniechówek). Zdecydowanie najwyższy wskaźnik występował w obszarze nr 1 na terenie miasta Debrzno (6,66).

Rysunek 18. Odsetek dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do kolejnej klasy (w szkołach podstawowych i gimnazjach)

Wskaźnik 6. Liczba osób korzystających z bibliotek na 100 mieszkańców

Ostatnim analizowanym wskaźnikiem w sferze społecznej jest liczba osób korzystających z bibliotek na 100 mieszkańców. Analiza danych statystycznych pokazuje dosyć jednoznacznie, że liczba czytelników na terenie gminy jest relatywnie niska. Średnia wartość wskaźnika dla całej gminy wynosi 13,02 czytelników na 100 mieszkańców i jest znacząco niższa od wskaźnika dla całego województwa pomorskiego, który wynosi 16,51. Zaledwie pięć z wszystkich analizowanych obszarów może poszczycić się wyższym wskaźnikiem osób korzystających z bibliotek niż średnia wartość tego wskaźnika dla całej gminy. Pozostałe obszary znajdują się poniżej średniej. Najniższy wskaźnik występuje na terenach wiejskich takich jak sołectwa: Słupia, Uniechów, Uniechówek i Skowarnki. Najniższy wskaźnik na terenie miasta posiadają obszary: pierwszy i trzeci.

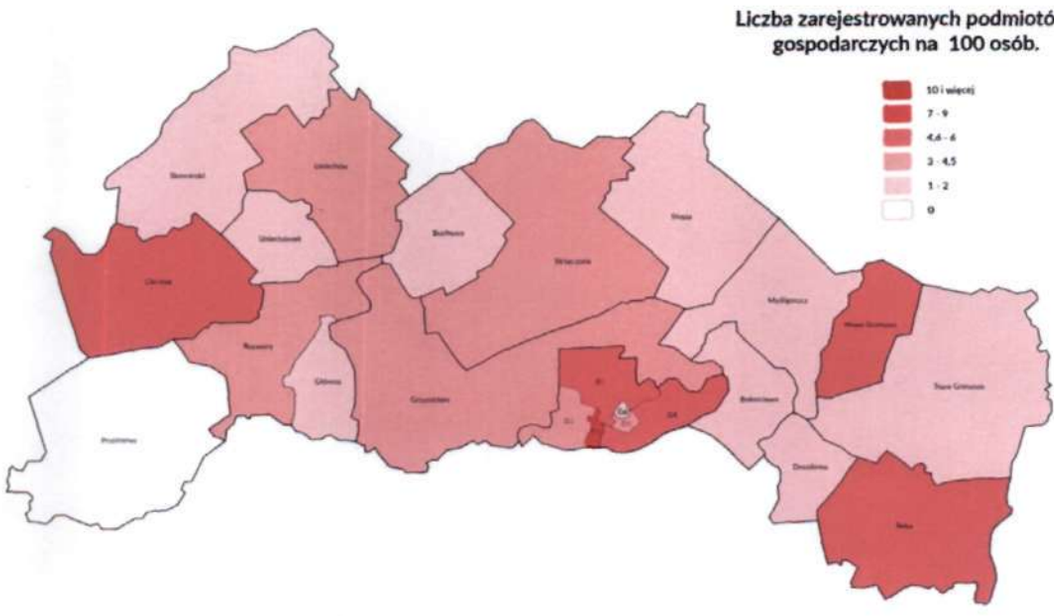

Rysunek 19. Liczba osób korzystających z bibliotek

Sfera gospodarcza, przestrzenna i środowiskowa

Wskaźnik 7. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób.

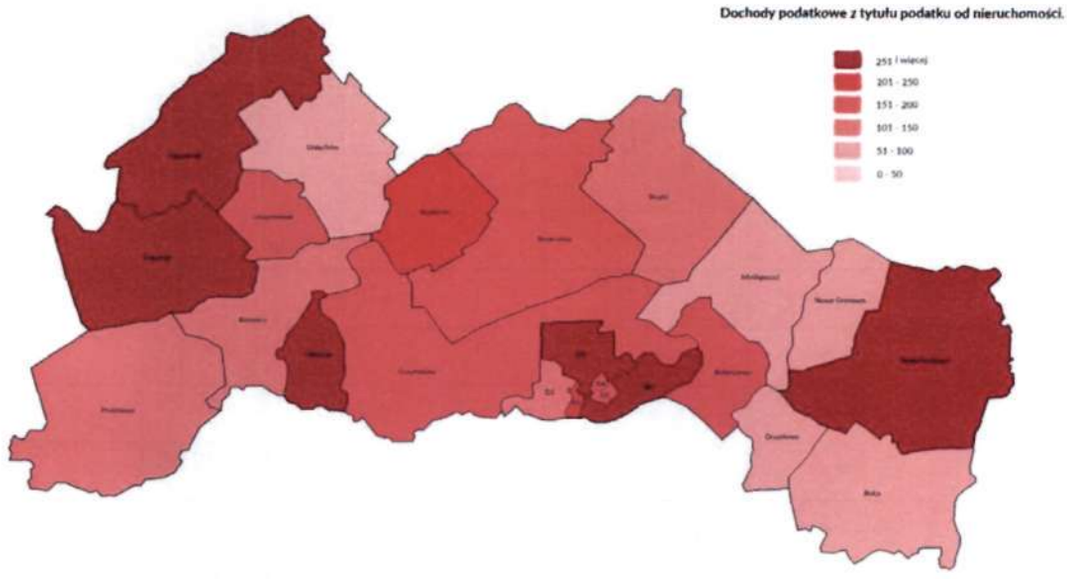
W sferze gospodarczej pierwszym analizowanym wskaźnikiem była liczba zarejestrowanych jednoosobowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (źródło CIDG). W przypadku tego wskaźnika średnia wartość dla całej gminy wyniosła 3,59 i należy ją uznać za stosunkowo niską – zwłaszcza w odniesieniu do danych dla całego województwa pomorskiego. Mimo to aż 13 obszarów na terenie gminy Debrzno wyróżniło się wskaźnikami niższymi niż wartość średnia. Najgorzej w tym zestawieniu wypadły ponownie obszary wiejskie. Jeden z nich – Prusinowo – wyróżnił się całkowitym brakiem zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Należy zaznaczyć, że były także obszary wiejskie charakteryzujące się relatywnie wysokimi wartościami tego wskaźnika. Do takich bezsprzecznie zaliczyć można Nowe Gronowo, Bukę i Cierznie. W przypadku tego ostatniego sołectwa relatywnie wysoka wartość wskaźnika jest wypadkową zlokalizowania na jego terenie Zielonego Parku Przemysłowego oraz Inkubatora Przedsiębiorczości. Jeżeli chodzi o liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, to znacząco wyróżniają się także niektóre obszary na terenie miasta Debrzno. Na terenie aż trzy z nich (obszar 1, 3 i 4) zlokalizowane jest zdecydowanie więcej podmiotów gospodarczych niż średnie wskazania dla całej gminy. Obszar pierwszy charakteryzuje się także najwyższą wartością wskaźnika spośród wszystkich analizowanych obszarów (8,09 podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców).

Rysunek 20. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób

Wskaźnik 8. Dochody podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości

Drugim wskaźnikiem o charakterze gospodarczym były średnie dochody podatkowe dla poszczególnych obszarów z tytułu podatku od nieruchomości. Dane Urzędu Miasta i Gminy Debrzno pokazują, że najniższa średnia dochodów podatkowych z tytułu podatku od nieruchomości charakteryzuje sołectwo Drozdowo (zaledwie 53,2 zł). Niskie wartości wskaźników uzyskały także inne obszary wiejskie takie jak: Buka, Myśligoszcz, Nowe Gronowo i Uniechów. Na terenie miasta najniższe wskaźniki uzyskały obszary drugi i szósty. Analizując te dane, należy wziąć pod uwagę, że średnia wartość dla gminy wyniosła 246,24 zł i aż 17 z analizowanych obszarów charakteryzuje się wartościami poniżej średniej. Co istotne, zarówno po zastosowaniu wskaźników standaryzowanych (w oparciu o liczbę mieszkańców) w przypadku wskaźników gospodarczych największym nasileniem zjawisk noszących miano negatywnych, charakteryzuje się obszar nr 6 na terenie miasta Debrzno.

Rysunek 21. Dochody podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości

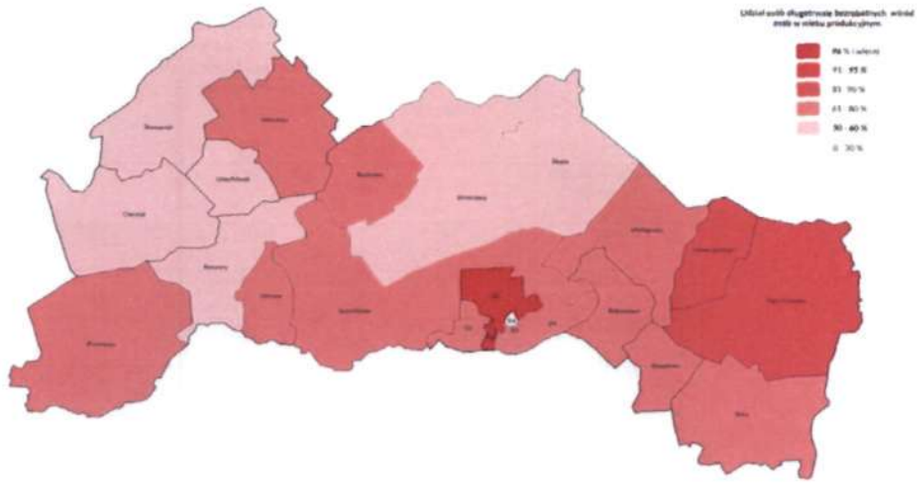
Jednostka urbanistyczna	Sfera gospodarcza				
	Liczba zarejestrowanych jednoosobowych podmiotów gospodarczych na 100 osób	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób – wskaźnik standaryzowany	Dochody podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości	Dochody podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości – wskaźnik standaryzowany	Suma wskaźników standaryzowanych dla sfery gospodarczej
Średnia wartość dla gminy	3,59		**246,24**		
Obszar 1	8,09	0	245,87	1,73	1,73
Obszar 2	3,03	1,93	137,79	1,93	3,86
Obszar 3	5,83	0	443,64	0	0
Obszar 4	5,43	0	525,44	0	2
Obszar 5	3,47	1,89	173,15	1,89	3,78
Obszar 6	0,87	2,03	164,91	2,03	4,06
Boboszewo	1,22	1,16	163,46	1,16	2,32
Buchowo	2,41	1,29	232,42	1,29	2,58
Buka	4,94	0	65,50	1,08	1,08
Cierznie	4,91	0	355,51	0,00	0

Drozdowo	2,78	1,61	53,20	1,61	3,22
Główna	0,76	1,13	278,38	1,13	2,26
Grzymisław	3,07	1,33	155,85	1,33	2,66
Myśligoszcz	1,36	1,22	63,52	1,22	2,44
Nowe Gronowo	5,80	1,21	71,77	1,21	2,42
Prusinowo	0	1,16	114,33	1,16	2,32
Rozwory	4,31	0	104,82	1,12	1,12
Skowarnki	1,19	1,168	250,76	0,00	1,17
Słupia	2,39	1,419	129,49	1,42	2,82
Stare Gronowo	2,67	1,711	393,56	0,00	1,7
Strzeczona	3,10	1,39	167,19	1,39	2,78
Uniechów	2,76	1,33	62,00	1,33	2,66
Uniechówek	0,87	1,12	193,09	1,12	2,24

Tabela 9. Zestawienie wartości wskaźników obrazujących degradację obszarów w sferze gospodarczej

Wskaźnik 9. Liczba budynków wybudowanych przed 1970 rokiem do ogólnej liczby budynków

W sferze przestrzennej cały teren gminy został także poddany analizie dotyczącej liczby budynków wybudowanych przed 1970 rokiem, w odniesieniu do ogólnej liczby budynków na danym obszarze. Wskaźnik ten wyniósł dla całej gminy 72% i jest znacząco wyższy niż średnia dla całego województwa. Co ciekawe, aż 9 spośród 23 analizowanych stref charakteryzuje się większym od średniej odsetkiem zabudowy wzniesionej przed 1970 rokiem.

Rysunek 22. Udział budynków wybudowanych przed 1970 rokiem

Najwyższe wartości analizowanej zmiennej przyjęły obszary na terenie miasta (1 i 3). Według analizowanych danych w 2015 roku współczynnik ten wynosił na danym obszarze 97% (obszar nr 3) i 96% (obszar nr 1). Tak wysoki odsetek wynika z faktu, że analizowany obszar nr 1 znajduje się w ścisłym centrum (historyczne Stare Miasto), a obszar 3 charakteryzuje się klasyczną przedwojenną zabudową. Należy zauważyć, że stan ten nie zmienił się znacząco w ostatnich trzech latach. Dane z 2012 roku wskazują, że co prawda pojawia się na tych obszarach nowa zabudowa, ale jest to raczej zjawisko incydentalne. Najniższy wskaźnik odsetka zabudowy sprzed 1970 roku występuje też na terenie miasta Debrzno, na terenie obszaru nr 6. Jest tak ze względu na fakt, że całe osiedle 35-lecia PRL powstało w latach siedemdziesiątych XX wieku.

Wskaźnik 10. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zielonych na 100 mieszkańców (w m^2) – natężenie zjawiska

Teren gminy charakteryzuje się dużym współczynnikiem obszarów podporządkowanych produkcji rolniczej. Ze względu na elementy historycznej zabudowy folwarcznej dosyć częstym elementem przestrzeni w poszczególnych miejscowościach są założenia parkowe lub ich pozostałości. W sferze środowiskowej do delimitacji obszarów zdegradowanych

wykorzystano wskaźnik powierzchni ogólnodostępnych terenów zielonych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Średnia wartość dla gminy była relatywnie wysoka, bo na 100 jej mieszkańców przypadło ponad 10189 m^2 terenów zielonych. Najgorsza (najniższa wartość wskaźnika) charakteryzuje obszary miejskie położone najbliżej centrum oraz tzw. blokowiska i osiedla mieszkaniowe (obszary: 1,3,5 i 6).

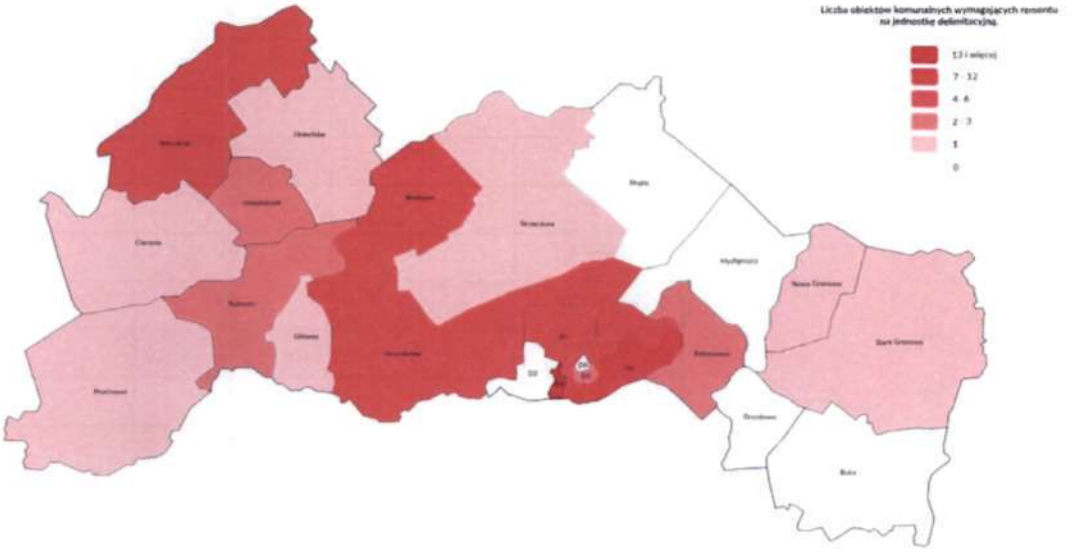
Jednostka urbanistyczna	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (przestrzenna)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (środowiskowa)
	Liczba budynków wybudowanych przed 1970 rokiem do ogólnej liczby budynków (wskaźnik procentowy)	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m^2) – natężenie zjawiska		
Średnia wartość dla gminy	72	10189,88		
Obszar 1	96	2614,55	2,592	1,728
Obszar 2	71,67	8648,65	0	1,925
Obszar 3	97	2133,71	2,5545	1,703
Obszar 4	78,51	15144,51	1,865	0
Obszar 5	75	727,88	1,893	1,893
Obszar 6	0	675,02	0	3,0555
Boboszewo	66	5487,80	0	1,164
Buchowo	60	14827,59	0	0
Buka	71	9876,54	0	1,081
Cierznie	65	6696,43	0	1,224
Drozdowo	82	12500,00	1,072	0
Główna	90	15267,18	1,131	0
Grzymisław	60	15337,42	0	0
Myśligoszcz	82	8181,82	1,22	1,22
Nowe Gronowo	50	7729,47	0	1,207
Prusinowo	80	40372,67	1,161	0
Rozwory	50	12931,03	0	0
Skowarnki	30	89285,71	0	0
Słupia	45	6682,58	0	0
Stare Gronowo	85	17580,87	1,711	0
Strzeczona	55	11627,91	0	0

Uniechów	65	18404,91	0	0
Uniechówek	60	20000,00	0	0

Tabela 10. Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji – sfera gospodarcza, przestrzenna i środowiskowa

Sfera techniczna

Dwoma ostatnimi analizowanymi wskaźnikami były współczynniki mieszczące się w obszarze podsystemu technicznego. Pierwszym z nich była liczba obiektów komunalnych wymagających remontu. Zdecydowanie najwięcej takich obiektów znajduje się na terenie miasta. Największa ich liczba umiejscowiona jest na obszarze nr 1 (śródmieście, stare miasto) oraz obszarze nr 4. W przypadku 6 obszarów na terenie gminy zupełnie takie obiekty nie występują.

Rysunek 23. Udział obiektów komunalnych na jednostkę delimitacyjną wymagających remontu

Drugim wskaźnikiem była liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Rejestru Zabytków województwa pomorskiego na jednostkę delimitacyjną. Również w tym przypadku najwyższy wskaźnik charakteryzuje historyczne centrum Debrzna, na terenie którego znajdują się m.in. pozostałości średniowiecznych murów obronnych. Należy zauważyć że cały układ architektoniczny tego obszaru objęty jest ścisłą ochroną konserwatorską. Na terenach wiejskich do rejestru wpisane są zabytki architektury sakralnej. Należy zaznaczyć, że tylko na terenie 7 obszarów występują jakiekolwiek zabytki wpisane do rejestru.

Jednostka urbanistyczna	Sfera techniczna		
	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną.	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Rejestru Zabytków woj. Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną.	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (sfera techniczna)
Średnia wartość dla gminy	2,78	0,39	
Obszar 1	16	2	5,184
Obszar 2	0	0	0
Obszar 3	4	0	1,703
Obszar 4	12	0	1,865
Obszar 5	2	0	0
Obszar 6	0	0	0
Boboszewo	2	0	0
Buchowo	6	0	1,29
Buka	0	0	0
Cierznie	1	2	1,836
Drozdowo	0	0	0
Główna	1	0	0
Grzymisław	6	0	1,326
Myśligoszcz	0	1	1,22
Nowe Gronowo	1	0	0
Prusinowo	1	1	1,161
Rozwory	2	0	0
Skowarnki	5	0	1,168
Słupia	0	1	1,419
Stare Gronowo	1	1	1,711
Strzeczona	1	1	1,387
Uniechów	1	0	0
Uniechówek	2	0	0

Tabela 11. Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji – sfera techniczna

Granice obszaru zdegradowanego i obszaru przeznaczonego do rewitalizacji

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim także negatywnych zjawisk gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych lub technicznych. Każdorazowo należy jednak wziąć pod uwagę różnorodność porównywanych obszarów, ich często odmienny charakter, genezę powstania, liczbę ludności i wiele czynników, które determinują funkcjonowanie lokalnych społeczności.

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w gminie Debrzno wskazała w pierwszej kolejności, że koncentrują się one zwłaszcza na terenach wiejskich. Należy zauważyć, że rozłożenie wartości poszczególnych wskaźników pokazuje niejednorodność obszarów oraz różne natężenia negatywnych zjawisk. Bezsprzecznie duża część negatywnych zjawisk społecznych kumuluje się na terenach i w miejscowościach, które w przeszłości przynależały do Państwowych Gospodarstw Rolnych. Obszary te charakteryzują się dużym odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej oraz osób długotrwale bezrobotnych. Jak pokazują dane, kumulują się na ich terenie także problemy wychowawcze (problemy edukacyjne młodzieży) oraz dosyć duże natężenie przestępczości. Spośród analizowanych obszarów szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk społecznych charakteryzują się sołectwa: Boboszewo, Buchowo, Buka, Cierznie i Uniechówek. Warto zaznaczyć, że w przypadku sołectwa Buchowo w przypadku wszystkich pięciu analizowanych wskaźników w sferze społecznej ich wartości przekraczały średnią dla całej gminy. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku obszaru nr 1 na terenie miasta. Śródmieście okazało się obszarem o koncentracji wszystkich negatywnych zjawisk, które były analizowane w sferze społecznej. Należy zauważyć, że ich natężenie jest w tym przypadku mniejsze niż na niektórych terenach wiejskich, ale każdorazowo przekracza wartości średnie dla terenu gminy.

	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (sfera społeczna)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (gospodarcza)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (przestrzenna)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (środowiskowa)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (sfera techniczna)	**Suma wystandaryzowanych wskaźników**
Obszar 1	11,23	1,73	2,59	1,73	5,18	22,46
Buchowo	8,39	2,58	0,00	0,00	1,29	12,26
Stare Gronowo	5,13	1,70	1,71	0,00	1,71	10,25
Myśligoszcz	3,66	2,44	1,22	1,22	1,22	9,76
Obszar 4	3,73	2,00	1,87	0,00	1,87	9,46
Obszar 3	3,41	0,00	2,55	1,70	1,70	9,37
Boboszewo	5,82	2,32	0,00	1,16	0,00	9,30

Obszar 6	2,04	4,06	0,00	3,06	0,00	9,16
Uniechów	5,97	2,66	0,00	0,00	0,00	8,63
Grzymisław	3,98	2,66	0,00	0,00	1,33	7,97
Cierznie	4,90	0,00	0,00	1,22	1,84	7,96
Główna	4,52	2,26	1,13	0,00	0,00	7,91
Uniechówek	5,58	2,24	0,00	0,00	0,00	7,82
Obszar 2	1,93	3,86	0,00	1,93	0,00	7,72
Obszar 5	0,00	3,78	1,89	1,89	0,00	7,57
Prusinowo	2,90	2,32	1,16	0,00	1,16	7,54
Skowarnki	4,67	1,17	0,00	0,00	1,17	7,01
Rozwory	5,58	1,12	0,00	0,00	0,00	6,70
Drozdowo	2,14	3,22	1,07	0,00	0,00	6,43
Nowe Gronowo	2,41	2,42	0,00	1,21	0,00	6,04
Buka	3,78	1,08	0,00	1,08	0,00	5,94
Słupia	1,42	2,82	0,00	0,00	1,42	5,66
Strzeczona	0,00	2,78	0,00	0,00	1,39	4,17

Tabela 12. Suma wystandaryzowanych wskaźników

Zagęszczenie problemów społecznych na terenie gminy jest szczególnie mocno widoczne po zastosowaniu standaryzowanych wskaźników dla każdego zjawiska (zawierających także współczynnik obrazujący liczbę mieszkańców) i zsumowaniu ich. Standaryzowane przedstawienie występowania negatywnych zjawisk pokazuje, że uwzględniając równomierne ich występowanie o umiarkowanym natężeniu oraz liczbę mieszkańców danego obszaru, trzeba uznać, że największe zagęszczenie problemów o charakterze społecznym można zaobserwować na terenie miasta w obszarze nr 1 (śródmieście Debrzna). Duże natężenie problemów można zauważyć także w sołectwie Buchowo, które mimo wielokrotnie mniejszej liczbie mieszkańców nadal charakteryzuje się bardzo wysokimi wskaźnikami obrazującymi różnorodne problemy o charakterze społecznym. Stosunkowo wysokie sumy wskaźników uzyskały także obszary takie jak: Stare Gronowo, Boboszewo, Uniechów i Rozwory.

Aby wyznaczyć obszar zdegradowany na terenie gminy należy obszar znajdujący się w stanie kryzysowym (z powodu koncentracji różnorodnych negatywnych zjawisk społecznych) niejako „skonfrontować" z problemami, które mogą ujawnić się w sferze przestrzennej, gospodarczej, technicznej lub środowiskowej. Upraszczając, na terenie zdegradowanym poza negatywnymi zjawiskami w sferze społecznej muszą występować wybrane zjawiska o innym charakterze.

Jak już zaznaczono, delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy Debrzno wykazała, że koncentrują się one zarówno na terenie miasta jak i na

terenach wiejskich, a w szczególności na obszarze nr 1 (śródmieście miasta Debrzno) oraz w sołectwach: Buchowo, Stare Gronowo, Boboszewo i Uniechów. Ze względu na zdecydowanie większą skalę negatywnych zjawisk w sferze społecznej w strefie nr 1, obejmującej centrum miasta (co wynika z dużo większej liczby ludności niż na terenie wymienionych sołectw), dla tego obszaru przeprowadzono szczegółową analizę pozostałych sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej), która ujawniła, że:

- w sferze przestrzennej:

  – na terenie obszaru prawie wszystkie budynki pochodzą sprzed 1970 roku, a bardzo duża ich liczba jest w bardzo złym stanie technicznym;

- w sferze technicznej:

  – zdecydowana większość obiektów komunalnych wymaga remontu (16 spośród 18 obiektów znajdujących się na terenie obszaru),

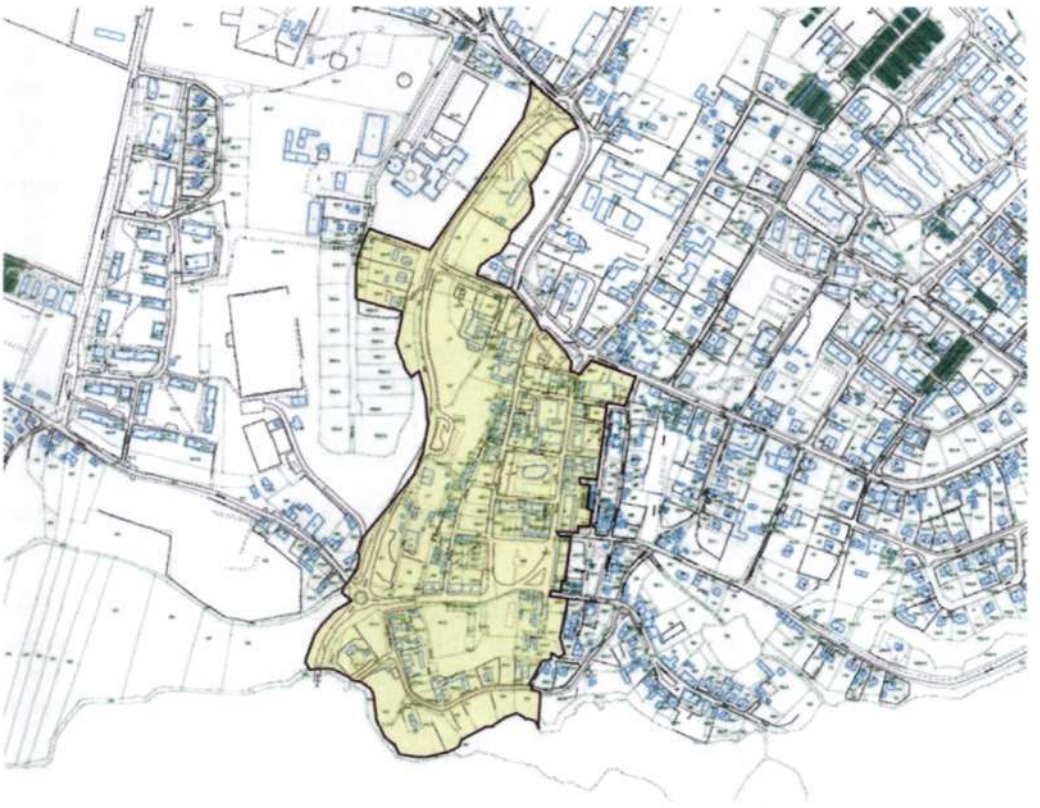
  – na terenie obszaru znajdują się najcenniejsze zabytki w gminie, do których należą: zespół średniowiecznych murów obronnych wraz z Basztą Czarownic oraz kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (z czym wiąże się konieczność ponoszenia istotnych nakładów inwestycyjnych na utrzymanie tych obiektów w należytym stanie);

- w sferze środowiskowej:

  – na terenie śródmieścia Debrzna jest jeden z najniższych współczynników dostępnych terenów zielonych przypadających na mieszkańca (zaledwie 2614,55 m2 /100 osób)

Należy bezsprzecznie stwierdzić, że w strefie nr 1 współwystępują problemy o charakterze społecznym i negatywne zjawiska w pozostałych sferach, tj. środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Istnieją zatem przesłanki umożliwiające uznanie tej przestrzeni miasta jako zdegradowanej.
Wskaźniki społeczne, środowiskowe, techniczne i przestrzenne, na podstawie których określono stopień degradacji, są dla tej strefy zdecydowanie wyższe niż dla pozostałych obszarów. Stara część miasta z rynkiem w centrum ma istotne znaczenie dla rozwoju całego miasta pod względem pełnionych funkcji publicznych i gospodarczych. W związku z powyższym to właśnie obszar nr 1 wskazuje się jako rejon najbardziej zdegradowany.

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Rysunek 24. Obszar zdegradowany na terenie gminy Debrzno

Po przeprowadzeniu analiz prowadzących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, niezbędne jest wyznaczenie (w ramach tego obszaru) obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji jest obszarem, na którym prowadzone będą działania rewitalizacyjne. Określenie, która część obszaru zdegradowanego stanowić będzie obszar rewitalizacji następuje w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich jest stwierdzenie szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z innymi problemami. Drugą z przesłanek jest uznanie, że obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Znaczenie dla rozwoju gminy jest bardzo szerokim pojęciem i jego ocena może przebiegać na różne sposoby. Należy przede wszystkim przyjąć, że obszar rewitalizacji powinien pokrywać się z obszarem na którym skupiać się będzie życie społeczno-gospodarcze w gminie.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji każdorazowo wiąże się z dogłębną analizą danych zastanych oraz określeniem roli poszczególnych obszarów dla danej jednostki terytorialnej (miasta, gminy). Bazując na wynikach analizy danych zastanych, wskaźnikach opisujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego, biorąc pod uwagę znaczenie wybranych obszarów dla rozwoju gminy Debrzno, zdecydowano, że do

rewitalizacji w gminie Debrzno przeznaczony zostanie cały obszar zdegradowany. Funkcje, które pełnił on przez lata (i pełni nadal) dla całego miasta oraz charakter stanowiący o jego odrębności przestrzennej i architektonicznej powoduje że podział obszaru rewitalizacji na podobszary (w przypadku obszaru nr 1 na terenie Debrzna) jest nie wskazany.

Obszar rewitalizacji	**Zlokalizowany w strefie nr 1 na terenie miasta Debrzno - śródmieście** Debrzna.
Liczba mieszkańców	742
Powierzchnia obszaru	16,9 ha
Lokalizacja	(ulice: Barlickiego, Długa, Dobra, Duboisa, Harcerska, Kościuszki, Młyńska, Moniuszki, Rataja, Rynek, Traugutta oraz Witosa).
Opis.	Śródmieście Debrzna jest obszarem miasta zlokalizowaną w jego południowej części. Jest to najstarsza część miasta, na terenie której dominuje zabudowa wielorodzinna. Przeważające na tym terenie są kamienice z przełomu XIX i XX wieku oraz budynki wielorodzinne wybudowane na przełomie lat 60 i 70 XX wieku. Obszar ten historycznie stanowił obszar średniowiecznego grodu warownego, który otoczony był murami obronnymi. Do dnia dzisiejszego zachowała się tylko wschodnia część średniowiecznych fortyfikacji. Śródmieście Debrzna pełni przede wszystkim funkcje usługowe i handlowe. Na jego terenie zlokalizowana jest duża część sklepów i punktów usługowych . Duży poziom przedsiębiorczości na tym terenie stwarza możliwości zatrudnienia mieszkańców obszaru, dlatego też obszar ma szczególne znaczenie w kontekście walki z bezrobociem i ubóstwem. Na obszarze istnieje duża przestrzeń przeznaczona na działania społeczne i socjalne. W obszarze tym należy położyć nacisk na przedsięwzięcia w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej. Obszar śródmieścia charakteryzuje się dużymi ubytkami w strukturze zabudowy. Wiele z budynków zostało zniszczonych w trakcie działań wojennych. Niezabudowane działki stanowią znaczną część obszarów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową. Obszar śródmieścia charakteryzuje się stosunkowo wysokim odsetkiem osób bezrobotnych i kumulacją różnorodnych problemów społecznych (opisanych w części delimitacyjnej). Na obszarze tym powinno się zrealizować przede wszystkim inwestycje w rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego. Powinno się inwestować w powstanie obszarów wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych, niepełnosprawnych oraz dla rodzi. Adresatem przedsięwzięć rewitalizacyjnych powinny być osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Tabela 13. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Cel i założenia szczegółowej diagnozy na obszarze rewitalizacji

Przeprowadzenie szczegółowej diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych na obszarze rewitalizacji ma przede wszystkim na celu odpowiedzieć na pytanie: jakie są przyczyny negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji oraz jaka jest skala potrzeb rewitalizacyjnych. Dokładne przeprowadzenie diagnozy ma w założeniu ułatwić też znalezienie sposobów wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego. Co istotne, szczegółowa diagnoza zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 stanowi analizę przyczyn degradacji i charakterystykę sytuacji na obszarze objętym programem także w odniesieniu do szerszej perspektywy obrazującej procesy rozwojowe całego miasta.

Metodologia opracowania diagnozy obszaru rewitalizacji

Podstawowym celem przeprowadzonych analiz było zestawienie na obszarze rewitalizacji negatywnych zjawisk społecznych, technicznych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalnych. Przeprowadzenie dodatkowych analiz obszaru rewitalizacji zostało oparte na dwóch podstawowych założeniach. Pierwsze z nich zakładało, że punktem wyjścia wszelkich analiz powinno być dokładne przetworzenie danych zastanych (zestawień statystycznych, raportów, rejestrów, spisów itp.). Drugie założenie opierało się na przeświadczeniu, że jedną z najważniejszych form gromadzenia informacji o obszarze, jego potencjale, problemach i punkcie widzenia mieszkańców, jest zaproszenie tych ostatnich do uczestnictwa w różnorodnych formach konsultacji społecznych.

Ze względu na fakt dużej złożoności części wykorzystanych danych ilościowych oraz konieczność przedstawienia koncentracji przestrzennej niektórych negatywnych zjawisk do prezentacji graficznej wyników analiz wykorzystano zarówno wykresy graficzne, jak i metodę przestrzenną za pomocą siatki (*gird spatial analysis*). Dane, których analiza umożliwiała agregację na poziomie dokładnego miejsca zamieszkania, zostały w niniejszym opracowaniu zobrazowane za pomocą siatki heksagonalnej – tzw. „plastra miodu". Zabiegu takiego dokonano, aby ułatwić intuicyjny odczyt i interpretację danych oraz umożliwić swobodną porównywalność poszczególnych części obszaru rewitalizacji. Uzyskane wyniki analiz prezentowane były ze względu na nasilenie danego zjawiska (od koloru czerwonego – największe nasilenie, do białego – brak występowania zjawiska lub brak możliwości dokonania pomiaru ze względu na brak mieszkańców na danym obszarze).

Konsultacje społeczne w procesie opracowania diagnozy obszaru rewitalizacji

Angażowanie się mieszkańców w różne obszary związane z funkcjonowaniem otaczającej ich przestrzeni jest zjawiskiem coraz częściej naturalnym i wynikającym z oddolnej potrzeby

mieszkańców do bycia aktywnym podmiotem mającym wpływ na kształtowanie miasta, w którym funkcjonują. Korzyści z różnych form konsultacji społecznych dostrzegają też coraz częściej samorządy, które już nie tylko informują o planach i podejmowanych inicjatywach, ale także „pytają" mieszkańców o ich zdaniem najlepsze rozwiązania. Nie bez znaczenia wydaje się fakt, że partycypacja mieszkańców w podejmowaniu decyzji jest formą długotrwałego dialogu, który przyczynia się też do swoistej legitymizacji podejmowanych działań. „Celem działań władz samorządowych powinno być budowanie miasta otwartego na dialog, w którym każdy ma poczucie bycia wysłuchanym. Partycypację miasta powinny postrzegać jako metodę zarządzania i codziennego działania na rzecz rozwoju. Zobowiązanie do uwzględnienia partycypacji oraz jej zakres powinny być usankcjonowane na poziomie miejskich dokumentów strategicznych"[10]. Umożliwienie mieszkańcom realnego udziału w procesach decyzyjnych nie zawsze należy jednak do zadań łatwych. Często uczestnicy konsultacji nie dążą do fundamentalnej zasady partycypacyjnej, jaką jest budowanie wspólnego poczucia odpowiedzialności za dobro wspólne, ale próbują „wymusić" rozwiązanie niebędące najlepszym dla większości, a reprezentującym jedynie własne interesy.

Projektowanie procesu konsultacji społecznych dotyczących tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna przebiegało kilkuetapowo. Główny założeniem było stosowanie się do kilku podstawowych zasad, których zadaniem było sprawienie aby cały proces partycypacyjny nie był pozorny i realnie przyczynił się zdiagnozowania lokalnych problemów i wypracowania rozwiązań mających te problemy rozwiązać. Działania konsultacyjne miały za zadanie:

- zwiększyć świadomość i kompetencje mieszkańców w zakresie zagadnień związanych z procesami rewitalizacyjnymi,
- poprawić sposób identyfikacji lokalnych problemów poprzez zaangażowanie mieszkańców w proces decyzyjny,
- zwiększyć identyfikację z miejscem, poczucie odpowiedzialności za otoczenie i lokalną społeczność,
- pogłębić wiedzę i zrozumienie przez mieszkańców uwarunkowań związanych z zarządzaniem miastem i przez to zwiększenie akceptacji dla planowanych działań rewitalizacyjnych,
- zaangażowanie w proces konsultacyjny wszystkich grup wiekowych mieszkańców (także dzieci i seniorów).

Działania partycypacyjne związane z tworzeniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna zostały zaprojektowane tak, aby następujące po sobie etapy konsultacji były naturalnym procesem. Głównym założeniem było takie planowanie działań, które pozwoli

[10] Krajowa Polityka Miejska 2023, Warszawa 2015, s. 33.

na wykorzystanie uzyskanej wiedzy w kolejnych etapach konsultacji. Punktem wyjścia stały się seminaria dla mieszkańców, których zadaniem było przekazanie jak najszerszej wiedzy o procesach rewitalizacyjnych, o planowanych działaniach konsultacyjnych. W skrócie pierwszy etap opierał się na informowaniu mieszkańców o tym jakie działania będą podejmowane. Drugim etapem było zaprojektowanie i przeprowadzenie ilościowych i jakościowych badań społecznych, które objęły całe miasto, ale umożliwiły również odrębne wnioskowanie dotyczące obszaru rewitalizacji[11]. Badania miały za zadanie dotarcie do jak największej liczby mieszkańców przy jednoczesnym zapewnieniu im anonimowości i swobody wypowiedzi. Zadaniem badań było identyfikowanie podstawowych problemów funkcjonujących w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Tematyka badań sondażowych dotykała najróżniejszych sfer funkcjonowania obszaru rewitalizacji. Konstrukcja próby badawczej, kwestionariusza oraz sposób realizacji badania pozwoliły na taką agregację danych, która umożliwiła terytorialne rozłożenie nasilenia poszczególnych problemów. Należy zaznaczyć, że proces badawczy był wtórny wobec przeprowadzonej wcześniej delimitacji obszaru zdegradowanego i w pewnym stopniu miał na celu potwierdzenie lub zanegowanie wyników analizy danych zastanych. Kolejnym etapem diagnostycznym były badania jakościowe, które zostały przeprowadzone na grupach fokusowych. Scenariusze wywiadów fokusowych zostały opracowane na podstawie wcześniej uzyskanych wyników badań sondażowych i dotykały konkretnych obszarów problemowych. Dobór respondentów do wywiadów został oparty o dobór proporcjonalny, umożliwiający uczestnictwo w tych swoistych panelach eksperckich przedstawicieli różnych środowisk. Kolejnym etapem działań partycypacyjnych stały się warsztaty i spotkania, w trakcie których prezentowane były konkretne wypracowane rozwiązania. Część z nich została specjalnie przeznaczona dla potencjalnych partnerów społecznych i podmiotów (firm, stowarzyszeń, deweloperów), które w realny sposób mogą ingerować w przestrzeń miejską. Ostatecznym etapem konsultacji było konsultowanie projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna.

Bardzo ważnym czynnikiem, który usprawnił proces przeprowadzenia konsultacji społecznych oraz zdecydowanie rozszerzył ich zakres, była realizacja projektu pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla obszarów zdegradowanych w mieście Debrzno" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

[11] Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji w dużej części została oparta o badania społeczne przeprowadzone w 2016 roku na terenie miasta Debrzno. Organizacja i realizacja badań została podzielona na dwie części. Pierwsza dotyczyła przeprowadzenia na terenie miasta i obszaru rewitalizacji ilościowego badania ankietowego opartego na próbie kwotowej liczącej n=385 osób. Badanie PAPI (oparte na indywidualnych wywiadach kwestionariuszowych) opierało się na doborze proporcjonalnym i poprzedzone zostało badaniem pilotażowym. Druga część badania opierała się na kilku zogniskowanych wywiadach grupowych (wywiadach fokusowych), które zostały przeprowadzone zarówno z mieszkańcami obszaru rewitalizacji jak i przedstawicielami mieszkańców innych obszarów na terenie miasta. Wywiady jakościowe dotyczyły problematyki związanej z obszarem rewitalizacji.

Rysunek 25. Proces konsultacji społecznych dotyczących Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna

Fotografia 3. Seminarium informacyjne dla mieszkańców organizowane w ramach projektu dotyczącego opracowania programu rewitalizacji Debrzna w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020

Fotografia 4. Konsultacje z przedstawicielami potencjalnych partnerów społecznych[12]

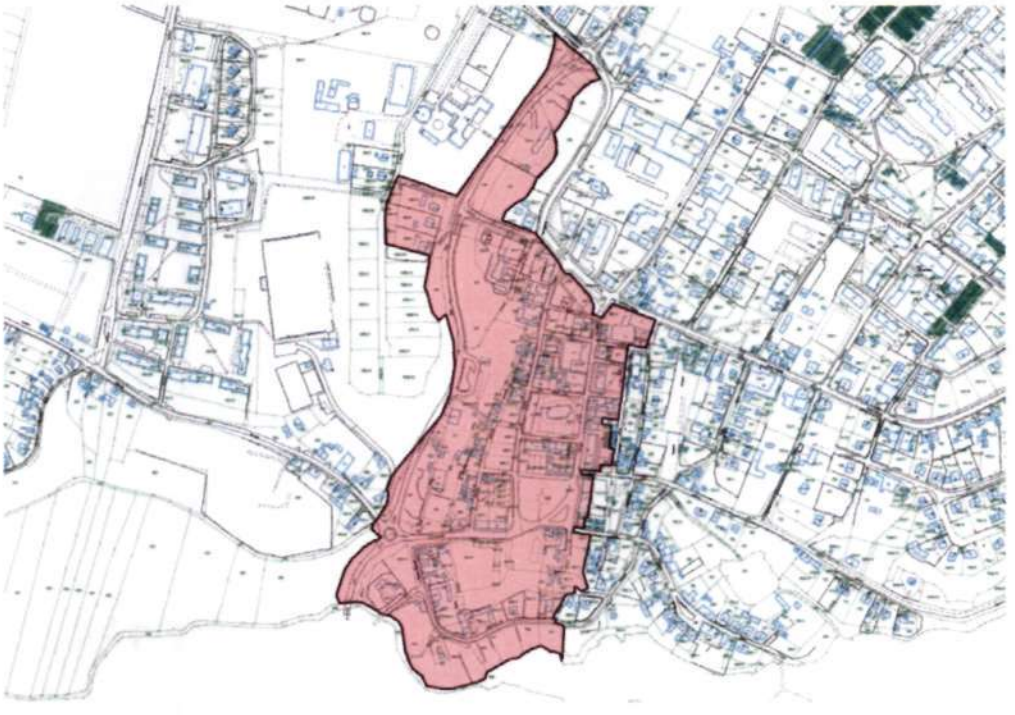

Fotografia 5. Warsztaty artystyczne dla dzieci zorganizowane na obszarze zdegradowanym[13]

[12] Bardzo ważną rolę w procesie partycypacyjnym stanowiły spotkania konsultacyjne. Ich zadaniem było konsultowanie konkretnych problemów z mieszkańcami i przedstawicielami poszczególnych grup społecznych oraz „wypracowywanie" indywidualnych rozwiązań. Cykl spotkań konsultacyjnych był skierowany zarówno do lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych, przedstawicieli instytucji publicznych, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz lokalnych grup nieformalnych.

Charakterystyka obszaru rewitalizacji

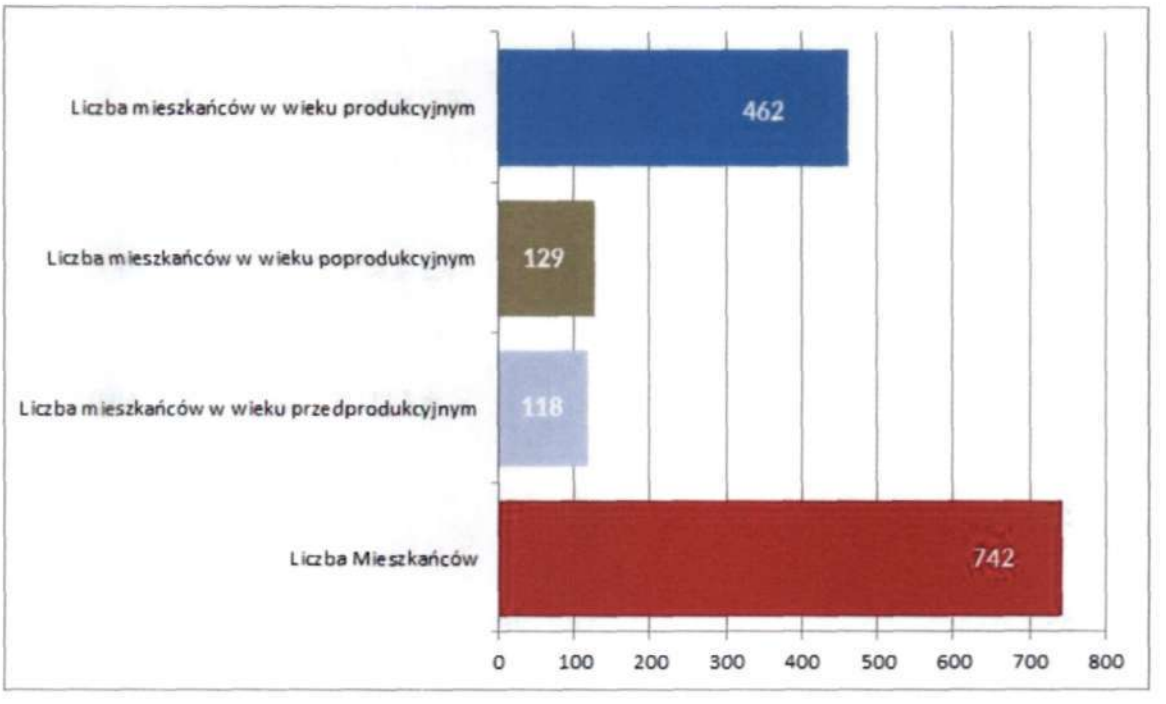
Obszar zdegradowany na terenie gminy Debrzno pokrywa się w całości z obszarem przeznaczonym do rewitalizacji. Obejmuje on centralną część miasta, która pokrywa się z historycznym centrum. Obszar ten ma łączną powierzchnię 16,9 ha, co stanowi 2,14% powierzchni miasta Debrzno i 0,071% powierzchni całej gminy Debrzno. Według danych z 2015 roku obszar ten zamieszkują 742 osoby, co stanowi 14,7% mieszkańców miasta i 6,8% mieszkańców całej gminy. Co ciekawe, na przestrzeni lat 2012-2015 liczba mieszkańców śródmieścia (obszaru rewitalizacji) prawie nie uległa zmianie, bo w 2012 roku wynosiła 747 osób.

Rysunek 26. Obszar zdegradowany i obszar przeznaczony do rewitalizacji

[13] Ważnym założeniem całego procesu partycypacyjnego było zaangażowanie w cykl działań konsultacyjnych wszystkich grup mieszkańców, którzy potencjalnie mogą być zainteresowani udziałem we współdecydowaniu. Aby analiza potrzeb mieszkańców, problemów obszaru zdegradowanego i potencjalnych rozwiązań lokalnych niedostatków była kompletna, bardzo ważną grupą biorącą udział w procesie konsultacji stały się dzieci oraz młodzież. Właśnie dla tych grup zorganizowany został cykl warsztatów, które miały za zadanie „zaproszenie" ich do wyrażenia swojej opinii na temat przestrzeni miejskiej, sposobu jej percepcji oraz próby jej projektowania przez zabawę. Pierwsze spotkanie było dużym plenerem artystycznym zorganizowanym w centralnym punkcie obszaru zdegradowanego, czyli na Rynku Starego Miasta. W trakcie tych warsztatów dzieci miały możliwość stworzenia wizji swojego wymarzonego centrum miasta poprzez namalowanie go na czterech kilkumetrowych ścianach.

Jak już wspomniano, według danych z 2015 roku, na terenie śródmieścia zamieszkuje 742 mieszkańców, co stanowi 14,7 % ogółu mieszkańców miasta. Wśród tej liczby 50,6% stanowią kobiety a 49,4% mężczyźni. Ponad 20% mieszkańców stanowią osoby przed 18 rokiem życia (151), ponad 17% osoby w wieku poprodukcyjnym (129 mieszkańców). W wieku produkcyjnym jest ponad 62 % populacji (462 osoby). Najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy ul. Tadeusza Kościuszki (174 osoby). Najmniej liczna jest grupa zameldowana na ulicy Rataja – mieszka tam tylko 1 osoba. Interesującym faktem jest także informacja o tym, że o ile w większości przypadków liczba kobiet i mężczyzn jest podobna, to w przypadku mieszkańców w wieku poprodukcyjnym kobiet jest ponad dwukrotnie więcej (mężczyźni – 41 osób, kobiety – 88 osób).

Rysunek 27. Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji

ULICA	Liczba mieszkańców	% ogółu	Kobiety	Mężczyźni
Barlickiego	59	7,95	27	32
Długa	68	9,16	33	35
Dobra	5	0,67	3	2
Duboisa	3	0,40	1	2
Harcerska	20	2,70	9	11
Kościuszki	174	23,45	87	87

Młyńska	74	9,97	35	39
Moniuszki	58	7,82	28	30
Rataja	1	0,13		1
Rynek	112	15,09	58	54
Traugutta	96	12,94	59	37
Witosa	72	9,70	36	36
Cały obszar	742		376	366

Tabela 14. Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji z podziałem na ulice

Obszar rewitalizacji położony jest w południowej części miasta Debrzno. Obejmuje on swoim zasięgiem przede wszystkim historyczne centrum Debrzna. W dużej części pokrywa się on z obszarem, który w średniowiecznej historii miasta był terenem otoczonym fortyfikacjami. Wschodnia część wspomnianych murów obronnych zachowała się do dziś. Teren śródmieścia (bo tak zamiennie można określić obszar przeznaczony do rewitalizacji) w przeważającej części miał charakter zwartej zabudowy miejskiej. Niestety działania wojenne związane z II wojną światową sprawiły, że znaczna część zabudowy została zniszczona i w kolejnych dziesięcioleciach nie uległa odtworzeniu. Ze względu na pełnione przez dziesięciolecia funkcje centrum Debrzna do dziś jest ważnym obszarem o charakterze usługowym i handlowym. Jest tak przede wszystkim ze względu na umiejscowienie w jego obrębie targowiska miejskiego, ale także kilkudziesięciu sklepów, kawiarni, restauracji i firm usługowych. W porównaniu do innych części miasta bezsprzecznie obszar rewitalizacji wyróżnia się rozbudowaną sferą związaną z handlem. Atutem obszaru jest także dostęp do drogi wojewódzkiej nr 188 oraz przebiegająca ciągiem ul. Długiej nowa arteria komunikacyjna, która znacząco zmniejsza natężenie ruchu w centrum. Cały obszar ścisłego centrum objęty jest ochroną konserwatorską (układ architektoniczny i urbanistyczny) a ze względu na zachowane do dziś zabytki i bliskość Doliny Debrzynki stanowi teren atrakcyjny turystycznie.

Diagnoza sfery społecznej

Degradacja społeczna obszarów miejskich jest niejednokrotnie związana z procesami o charakterze ekonomicznych, przestrzennym czy środowiskowym. Szczególnie często odczuwalne są różnorodne przekształcenia gospodarcze. Wiele z polskich miast przez lata borykało się z kosztami transformacji ustrojowej, zmian struktury ekonomicznej oraz przemian mentalnościowych i różnorodnych zawirowań związanych z silnymi ruchami migracyjnymi. Każda pogłębiona diagnoza powinna określać czynniki i zjawiska kryzysowe oraz wynikający z nich charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Wiodąca w tym przypadku jest zwłaszcza dogłębna analiza sfery społecznej, ale niejednokrotnie zidentyfikowane i opisane ciągi przyczynowo-skutkowe obrazują powiązania z pozostałymi sferami (gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną).

Jak obrazują to zestawienia zamieszczone w części delimitacyjnej, obszar przeznaczony do rewitalizacji wyróżnia się na tle innych obszarów stosunkowo dużymi problemami o charakterze społecznym. Ze względu na odniesienia do średnich wartości poszczególnych zjawisk w skali gminy za najistotniejsze problemy tego obszaru trzeba uznać: relatywnie dużą liczbę osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, stosunkowo duży udział

osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysoką liczbę popełnianych przestępstw, dużą średnią wielkość wypłacanych zasiłków pomocowych skierowanych do rodzin oraz problemy związane z szeroko pojętym kapitałem społecznym, którego poziom obrazują nam wskaźniki takie jak problemy edukacyjne i bardzo wysoki odsetek dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do kolejnych klas oraz np. wskaźniki uczestnictwa w kulturze.
Tak jak cała gmina Debrzno, tak i obszar zdegradowany boryka się także z problemami demograficznymi, które objawiają się postępującą depopulacją oraz wysokimi wskaźnikami obciążenia demograficznego.

Bezrobocie na terenie obszaru rewitalizacji

Jak wskazują dane z końca 2015 roku, na terenie obszaru rewitalizacji aż 11,7% osób w wieku produkcyjnym jest trwale bezrobotnych. Dla porównania w 2012 roku odsetek ten wynosił 7,5%. Jest to najwyższa wartość tego wskaźnika w odniesieniu do całego obszaru miasta. Bezrobocie na terenie śródmieścia jest też wyższe od średniego bezrobocia na terenie całej gminy, chociaż należy zauważyć, że niektóre tereny wiejskie charakteryzuje nierzadko odsetek osób bezrobotnych w przedziale 15-20%. Należy jednak zauważyć, że porównanie obszaru miasta i wybranych obszarów wiejskich obciążone jest dużym ryzykiem nadinterpretacji, ponieważ rozbieżności wynikające z liczby mieszkańców są czasami 4- lub 5-krotne. Ogółem na terenie przeznaczonym do rewitalizacji wskaźnik bezrobocia wynosi 16,76%. Spośród 83 osób, które w 2015 roku miały statut osoby bezrobotnej, aż 45 (54,2%) stanowiły kobiety. Co szczególnie interesujące, prawie 70% wszystkich osób bezrobotnych należało do grupy osób długotrwale bezrobotnych.

	Osoby bezrobotne ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Osoby długotrwale bezrobotne	Bezrobotne osoby niepełnosprawne
Liczba	83	45	38	58	4
% wśród osób w wieku produkcyjnym	16,77	9,09	7,68	11,72	0,81

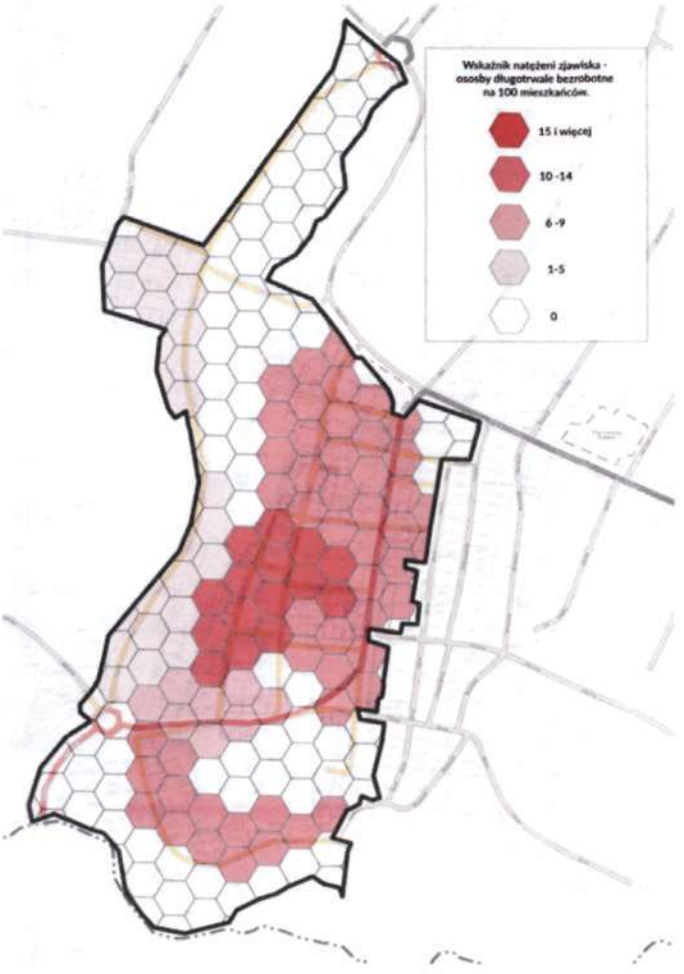
Tabela 15 Bezrobocie na terenie obszaru rewitalizacji[14]

Wśród wszystkich osób bezrobotnych najliczniejsze grupy stanowią mieszkańcy z najniższym wykształceniem. Blisko 37,5 % posiada bowiem najwyżej wykształcenie gimnazjalne, a 38,5 % zasadnicze zawodowe. Najmniej liczną grupą osób bezrobotnych są mieszkańcy z wykształceniem wyższym.

[14] Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Człuchowie za 2015 rok.

Wykształcenie	Gimnazjalne i niżej	Zasadnicze zawodowe	Średnie ogólne	Policealne i średnie	Wyższe
Liczba	31	32	4	15	1
% wśród osób bezrobotnych	37,36	38,55	4,82	18,1	1,2

Tabela 16. Bezrobocie na terenie obszaru rewitalizacji - podział ze względu na wykształcenie[15]

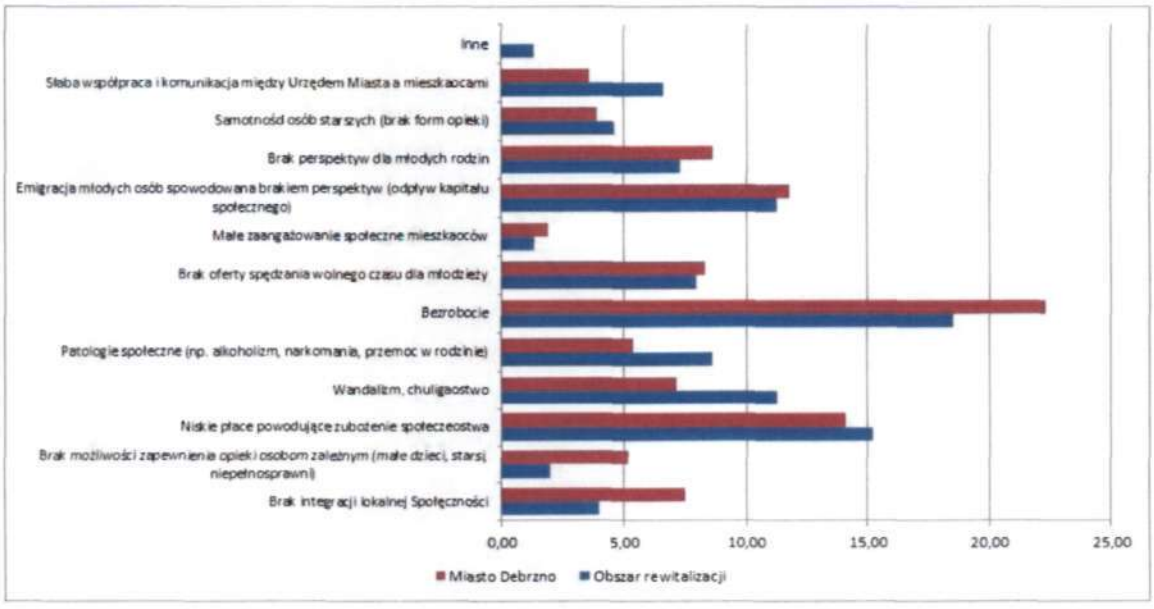

Rysunek 28. Osoby długotrwale bezrobotne na obszarze rewitalizacji. Natężenie zjawiska dla poszczególnych części obszaru

[15] Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Człuchowie za 2015 rok.

Problem długotrwałego bezrobocia jest też zróżnicowany w różnych częściach obszaru rewitalizacji. Zdecydowanie największy wskaźnik tego negatywnego zjawiska można zaobserwować w obrębie ul. Barlickiego.

Jak wskazują przeprowadzone na terenie Debrzna badania, problem bezrobocia na terenie miasta i gminy przez ostatnie kilkanaście lat urósł do ogromnej rangi. Chociaż dane statystyczne z ostatnich kilku lat pokazują, że ogólny odsetek osób bezrobotnych systematycznie spada i nie stanowi już bardzo dużego obciążenia lokalnych społeczności, to wyniki badań dosyć jednoznacznie pokazują, że ponad 20% badanych uważa bezrobocie za jeden z największych problemów na terenie miasta[16]. Trzeba zaznaczyć, że wśród wszystkich wskazanych przez respondentów problemów społecznych bezrobocie było najczęstszym wskazaniem. Dane zagregowane dla poszczególnych obszarów na terenie miasta nie wykazują znaczących różnic i trendów. Co więcej odpowiedzi respondentów mieszkających na terenie obszaru przeznaczonego do rewitalizacji wykazują bardzo podobny rozkład. Znacząco większe wskazania charakteryzowały na tym terenie jednak kwestie wandalizmu oraz różnorodnych patologii społecznych. Jak obrazują to wyniki badań ankietowych oraz przeprowadzone wywiady fokusowe[17], problem bezrobocia częściowo powiązany jest z niskimi płacami. Mieszkańcy biorący udział w badaniach jakościowych wielokrotnie podkreślali, że dużym problemem nie jest samo bezrobocie, ale relatywnie niskie zarobki i przez to bardzo mała atrakcyjność analizowanego obszaru.

Rysunek 29. Główne problemy społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji w odniesieniu do sytuacji na terenie całego miasta Debrzno. Opracowano na podstawie badań ilościowych mieszkańców Debrzna

[16] Raport z badań ilościowych i jakościowych mieszkańców Miasta Debrzno „Jakość życia oraz potrzeby społeczne mieszkańców w zakresie planów rewitalizacyjnych".

[17] W trakcie badań przeprowadzonych na terenie Debrzna użyto dwóch metod badawczych. Pierwszą były ilościowe badania ankietowe na próbie kwotowej. Drugą były zogniskowane wywiady grupowe (fokusowe).

Co prawda w tym przypadku wskazania dla obszaru rewitalizacji są podobne jak dla całego miasta, ale należy zaznaczyć, że w przypadku samej oceny bezrobocia są one niższe niż dla innych obszarów na terenie miasta – mimo że obszar rewitalizacji charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem osób bezrobotnych w mieście. Ważnym zagadnieniem związanym z bezrobociem na terenie obszaru rewitalizacji jest też mobilność osób bezrobotnych oraz rodzaj barier nie pozwalających im na rozpoczęcie pracy. Jednym z głównym problemów jest tak jak w większości przypadków niski poziom wykształcenia i kompetencji, który utrudnia znalezienie pracy oraz mała mobilność uniemożliwiająca rozpoczęcie zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. Jak pokazują jednak wyniki badań jakościowych (wywiadów fokusowych) oraz raporty asystentów rodziny, bardzo częstym powodem niskiej aktywności zawodowej (zwłaszcza wśród kobiet) jest konieczność opiekowania się osobami zależnymi, do których należą osoby niepełnosprawne, osobny starsze i dzieci[18].

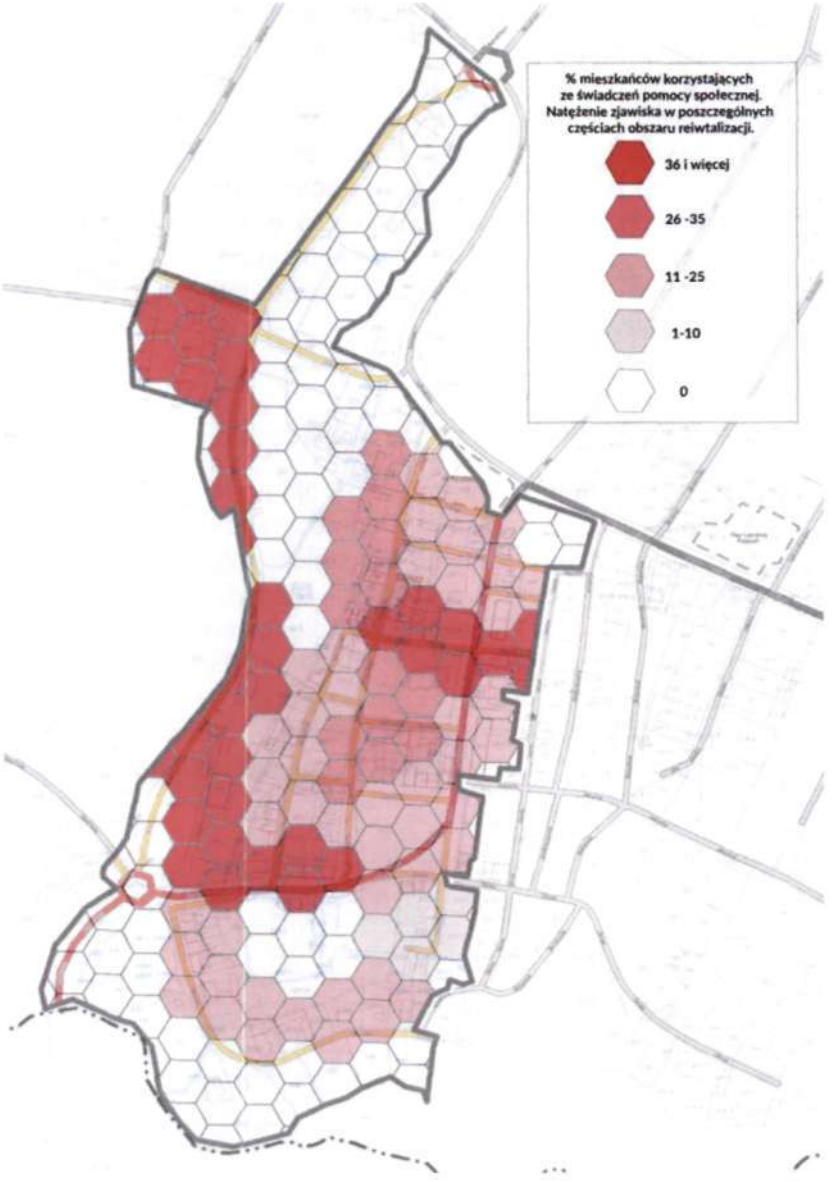
Osoby korzystające z pomocy społecznej i osoby niepełnosprawne

Jak pokazują zebrane dane za 2015rok, na terenie obszaru śródmieścia aż 27,49 osoby na 100 mieszkańców korzystało z pomocy społecznej. Łącznie ze świadczeń skorzystało 69 rodzin. Chociaż na terenie gminy istnieją sołectwa, które mają wyższy wskaźnik, to w skali miasta Debrzno obszar rewitalizacji zdecydowanie się wyróżnia. Nasycenie negatywnych zjawisk na obszarze nie jest oczywiście równomierne. Jak obrazują to dane statystyczne, w niektórych obszarach (ulicach) odsetek mieszkańców korzystających z różnych form pomocowych sięga nawet 45 %. Najgorsza sytuacja jest na ulicy Harcerskiej, ulicy Długiej oraz ulicy Witosa. Odsetek ten częściowo związany jest z brakiem aktywności zawodowej części mieszkańców oraz ogólną trudną sytuacją materialną.

Ulica	Łączna liczba rodzin korzystających z działu „Pomoc społeczna"	Łączna liczba osób, na które wypłacono świadczenia	% mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej
Barlickiego	5	12	20,34
Długa	13	30	44,12
Dobra	0	0	0,00
Harcerska	3	9	45,00
Tadeusza Kościuszki	9	39	22,41
Młyńska	5	16	21,62
Stanisława Moniuszki	5	15	25,86
Macieja Rataja	0	0	0,00
Romualda Traugutta	13	33	34,38
Wincentego Witosa	9	31	43,06
Rynek	7	24	21,43
RAZEM dla całego obszaru.	**69**	**209**	28,17
Wskaźnik na 100 mieszkańców		**27,49**	

18

Tabela 17. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji korzystający z pomocy społecznej – dane za 2015 rok[19]

Rysunek 30. Odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Natężenie zjawiska w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji

Ubóstwo jest najczęstszą przyczyną korzystania z różnorodnych środków pomocowych. Problem jest jednak bardziej złożony, bo przyczyny otrzymywania świadczeń są

[19] Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Debrznie.

różnorodne. Wśród przyczyn korzystania z różnorodnych form pomocy społecznej znajdują się także niepełnosprawność, niesamodzielność oraz długotrwała choroba. Liczba wypłaconych świadczeń nie jest oczywiście równoważna liczbie osób pobierających świadczenia. Niejednokrotnie poszczególni beneficjenci środków pomocowych pobierają bowiem jednocześnie kilka różnych świadczeń. Warto zaznaczyć, że spośród wszystkich przyczyn ponad 40 świadczeń (ponad 10%) stanowią te związane z niepełnosprawnością.

Ulica	Łączna liczba rodzin korzystających z działu pomoc społeczna wraz z powodem przyznania pomocy		Łączna liczba osób na które wypłacono świadczenia
Barlickiego	Bezrobocie	4	11
	Niepełnosprawność	0	0
	Ubóstwo	4	10
	Długotrwała choroba	2	4
Długa	Bezrobocie	8	22
	Niepełnosprawność	6	14
	Ubóstwo	9	16
	Długotrwała choroba	2	5
Dobra	Bezrobocie	0	0
	Niepełnosprawność	0	0
	Ubóstwo	0	0
	Długotrwała choroba	0	0
Harcerska	Bezrobocie	2	6
	Niepełnosprawność	1	3
	Ubóstwo	1	3
	Długotrwała choroba	0	0
Tadeusza Kościuszki	Bezrobocie	6	25
	Niepełnosprawność	3	14
	Ubóstwo	6	32
	Długotrwała choroba	2	12
Młyńska	Bezrobocie	4	15
	Niepełnosprawność	2	6
	Ubóstwo	4	12
	Długotrwała choroba	3	12
Stanisława Moniuszki	Bezrobocie	3	8
	Niepełnosprawność	1	3
	Ubóstwo	5	15
	Długotrwała choroba	1	3
Macieja Rataja	Bezrobocie	0	0
	Niepełnosprawność	0	0
	Ubóstwo	0	0
	Długotrwała choroba	0	0
Romualda Traugutta	Bezrobocie	8	25
	Niepełnosprawność	5	8
	Ubóstwo	11	29
	Długotrwała choroba	4	5
Wincentego Witosa	Bezrobocie	4	15
	Niepełnosprawność	3	8
	Ubóstwo	4	12
	Długotrwała choroba	4	16
Rynek	Bezrobocie	6	23
	Niepełnosprawność	1	1
	Ubóstwo	5	18
	Długotrwała choroba	1	1

RAZEM dla całego obszaru.		**135**	**412**

Tabela 18. Liczba rodzin korzystających z działu pomoc społeczna wraz z powodem przyznania pomocy (obszar rewitalizacji)

Istotną kwestią jest fakt różnorodności pobieranych świadczeń. Według danych udostępnionych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Debrznie wśród pobieranych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji świadczeń znajdują się: zasiłki rodzinne i dodatki, świadczenia wychowawcze, świadczenia pielęgnacyjne, fundusze alimentacyjne, świadczenia rodzicielskie i zasiłki pielęgnacyjne. Największa liczba rodzin korzysta z świadczeń wychowawczych oraz zasiłków rodzinnych (odpowiednio 59 i 50).

Ulica	Ilość rodzin pobierających świadczenia					
	zasiłek rodzinny i dodatki	świadczenia wychowawcze	świadczenie pielęgnacyjne	fundusz alimentacyjny	świadczenie rodzicielskie	zasiłek pielęgnacyjny
Barlickiego	2	3	-	-	-	1
Długa	4	4	-	3	-	3
Dobra	1	1	-	-	-	-
Harcerska	1	1	-	-	-	-
Tadeusza Kościuszki	11	17	3	4	1	15
Młyńska	7	6	-	-	-	3
Stanisława Moniuszki	3	4	1	1	-	1
Macieja Rataja	-	1	-	-	-	-
Romualda Traugutta	9	8	4	1	2	7
Wincentego Witosa	3	4	1	-	-	9
Rynek	9	10	-	1	-	11
RAZEM	**50**	**59**	**9**	**10**	**3**	**44**

Tabela 19. Liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej (obszar rewitalizacji – stan na 2015 rok)

Z punktu widzenia diagnozy obszaru i charakterystyki problemów społecznych wypłacane zasiłki można podzielić także na rodzaj udzielonej pomocy. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Debrznie w 2015 roku najwięcej rodzin korzystało z zasiłków na

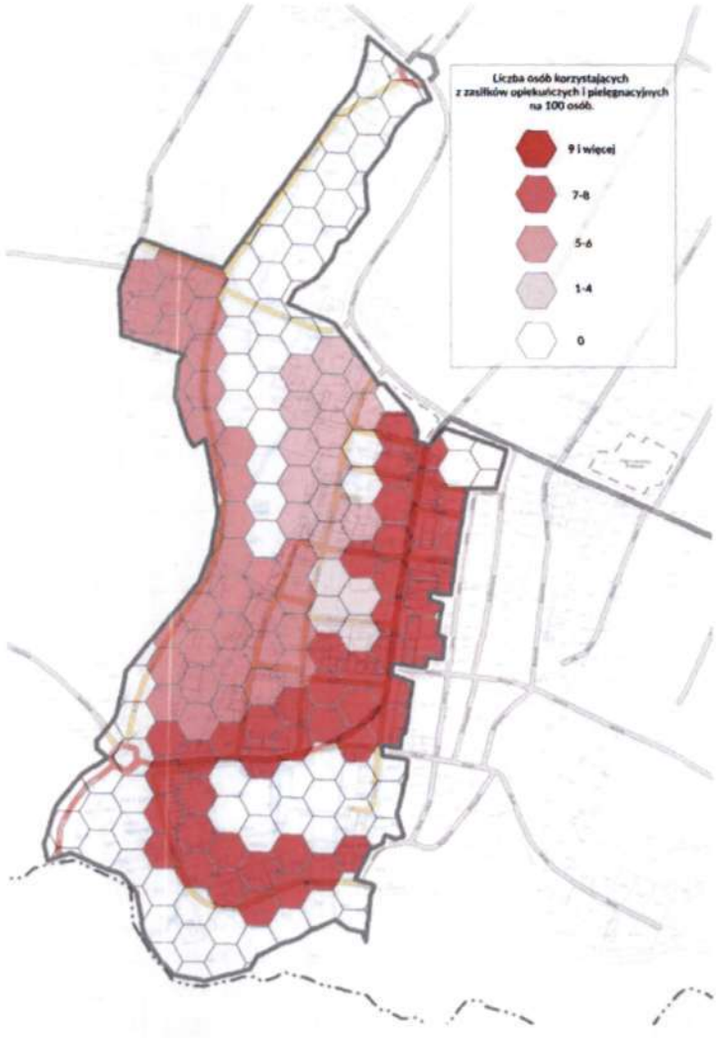
posiłek lub dożywianie (łącznie 61 rodzin – 198 osób) oraz z zasiłków okresowych, z których skorzystało 114 mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poza tymi dwoma rodzajami świadczeń przyznanych zostało 18 zasiłków stałych i 82 zasiłki celowe.

Rodzaj udzielonej pomocy w ramach działu „Pomoc Społeczna"	Łączna liczba rodzin korzystających z poszczególnych zasiłków (działu "Pomoc Społeczna")	Łączna liczba osób na które wypłacono świadczenia
Zasiłek stały	11	18
Zasiłek celowy	29	82
Zasiłek okresowy	34	114
Zasiłek na posiłek bądź dożywianie	61	198
RAZEM	135	412

Tabela 20. Rodzaj udzielonej pomocy w ramach działu „Pomoc Społeczna" (obszar rewitalizacji – stan na 2015 rok)

Ważną kwestią na terenie obszaru rewitalizacji są problemy, z którymi borykają się osoby niepełnosprawne i niesamodzielne. Jak obrazują to dane udostępnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Debrznie[20], w 2015 roku tylko na obszarze rewitalizacji wypłacono aż 44 zasiłki pielęgnacyjne (wnioskodawcami było blisko 7% mieszkańców) na kwotę 87057 zł, 8 specjalnych zasiłków opiekuńczych na kwotę 26000 zł oraz 5 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę 41200 zł. Dane te wskazują jednoznacznie na stosunkowo dużą skalę problemu związanego z niesamodzielnością i sytuacją osób zależnych i ich opiekunów.

[20] Wszystkie dane wykorzystane do pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji pochodziły z 2015 roku.

Rysunek 31. Liczba osób korzystających z zasiłków opiekuńczych i pielęgnacyjnych na 100 osób – natężenie zjawiska[21]

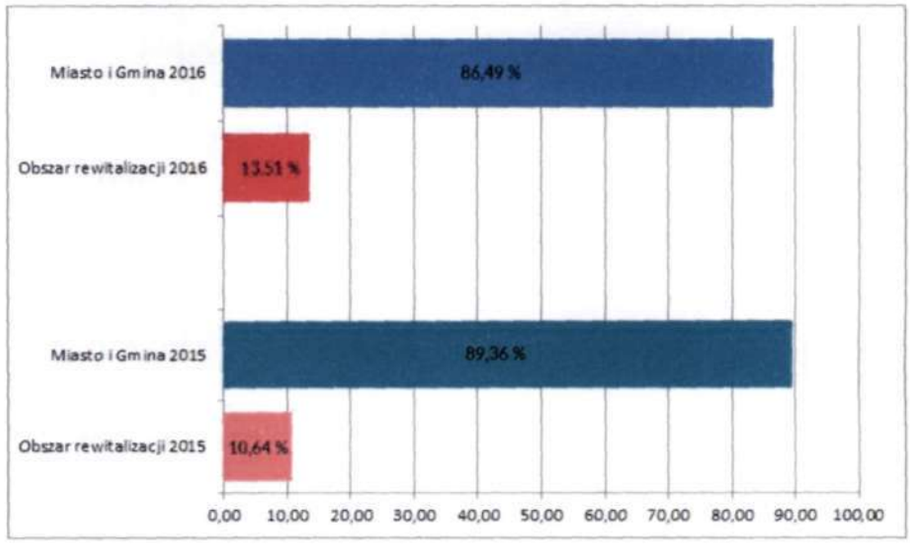
Ulica	Zasiłek dla opiekuna		Specjalny zasiłek opiekuńczy		Zasiłek pielęgnacyjny	
	wnioskodawcy	kwoty	wnioskodawcy	kwoty	wnioskodawcy	kwoty
Barlickiego	2	12480	1	1560	1	1836
Długa	0	0	1	6240	4	5661
Dobra	0	0	0	0	0	0
Harcerska	0	0	1	5200	1	1683
Tadeusza Kościuszki	1	6240	1	6240	15	29682
Młyńska	1	6240	1	1560	5	9639

[21] Natężenie zjawiska analizowane dla poszczególnych części obszaru w oparciu o statystyki opracowane na podstawie liczby ich mieszkańców.

Stanisława Moniuszki	0	0	0	0	1	1989
Macieja Rataja	0	0	0	0	1	1377
Romualda Traugutta	0	0	2	4160	7	11322
Wincentego Witosa	1	16240	1	1040	9	12546
Rynek	0	0	0	0	7	11322
Razem	**5**	**41200**	**8**	**26000**	**51**	**87057**

Tabela 21. Zasiłki opiekuńcze i pielęgnacyjne na terenie obszaru rewitalizacji

Przytoczone wcześniej dane dotyczące wskaźników demograficznych bardzo dobrze pokazują, że tak jak w wielu innych miejscach gminy Debrzno, tak i obszar rewitalizacji boryka się z problemem starzenia się społeczności. Pod koniec 2015 roku wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym wynosił na tym obszarze blisko 17,4%. Wraz ze zwiększającą się liczbą osób starszych coraz częstszym problemem staje się konieczność dostarczenia im usług opiekuńczych i specjalistycznych. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 roku ponad 10% wszystkich osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych mieszkało na terenie obszaru rewitalizacji. Dla porównania w 2016 roku wskaźnik ten wynosił już ponad 13%. Wśród wielu problemów o charakterze społecznym, które są bardzo widoczne na analizowanym obszarze, kwestie związane z koniecznością zapewnienia opieki osobom zależnym jest jednym z kluczowych. Jak pokazują to zarówno dane statystyczne jak i badania jakościowe, w wielu przypadkach konieczność zapewnienia opieki osobom starszym, niepełnosprawnym lub dzieciom (zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych) determinuje sposób funkcjonowania opiekunów – niejednokrotnie eliminując ich z rynku pracy i ograniczając ich funkcjonowanie w codziennym życiu społecznym. Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją nabiera w tym przypadku nowego wymiaru, który bezpośrednio przekłada się między innymi na sferę ekonomiczną.

Rysunek 32. Osoby starsze i niepełnosprawne korzystające z usług opiekuńczych i specjalistycznych na obszarze rewitalizacji

Ważnym elementem analizy problemów społecznych na terenie śródmieścia jest też bezsprzecznie sytuacja rodzin. Jak obrazują to dane pozyskane na potrzeby delimitacji, na

obszarze rewitalizacji aż 69 rodzin korzysta z różnych form pomocy społecznej. Średnia wartość pomocy wypłaconej na rodzinę w 2015 roku wyniosła ponad 2363 zł. Wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej aż 12 (17,4%) stanowiły rodziny wielodzietne (łącznie 64 osoby). W większości przypadków problemy wspomnianych rodzin wynikały ze złej sytuacji materialnej i powiązane były z bezrobociem i koniecznością zapewnienia kwestii opieki osobom zależnym. Faktem, który w dużym stopniu pokazuje skalę problemu związanego z funkcjonowaniem rodzin i zjawiskami dysfunkcyjnymi jest konieczność objęcia części rodzin opieką tzw. asystenta rodziny. W 2015 roku na terenie obszaru rewitalizacji aż 7 rodzin było objętych taką opieką. Dla porównania należy zaznaczyć, że w skali całej gminy wszystkich rodzin było 14[22].

Sytuacja materialna mieszkańców, kwestie ubóstwa i korzystanie z różnorodnych środków pomocowych bardzo często powiązane są z problemem zadłużeń czynszowych. Według danych udostępnionych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej[23] łączne zaległości czynszowe (dotyczące lokali komunalnych) na terenie obszaru rewitalizacji wynosiły ponad 51000 złotych. Zaległości dotyczyły 20 lokatorów, których lokale znajdowały się w 7 budynkach na terenie śródmieścia. Powstałe zaległości czynszowe zostały naliczone według obowiązujących stawek czynszu (uwzględniających standard poszczególnych lokali). Stawki obowiązujące w 2015 roku określa poniższa tabela:

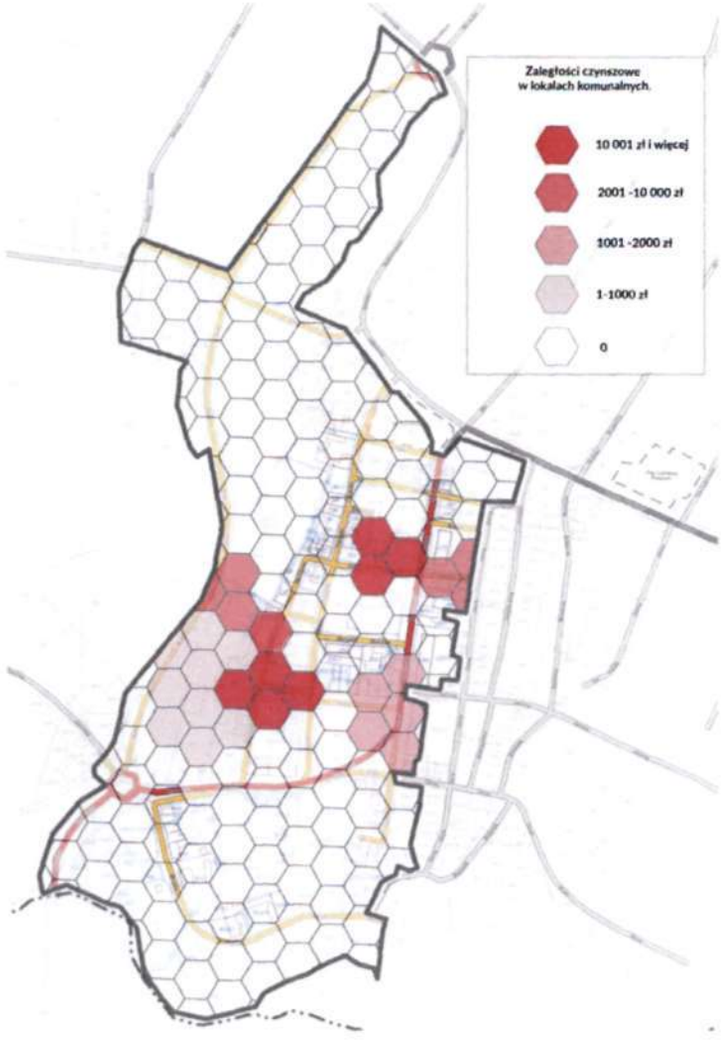
Standard lokalu	% stawki bazowej	Stawka bazowa – 4,20 zł	Wysokość stawki
Mieszkanie z c.o., WC i łazienka	100,00%	4,20 zł	4,20 zł
Mieszkanie z etażowym c.o.	100,00%	1,00	4,20 zł
Mieszkanie z WC i łazienka	-5,00%	0,95	3,99 zł
Mieszkanie z WC lub łazienką	-10,00%	0,90	3,78 zł
Mieszkanie z wodą i kanalizacją	-15,00%	0,85	3,57 zł
Mieszkanie bez inst. wod.-kanalizacyjnej	-20,00%	0,80	3,36 zł

Tabela 22. Stawki opłat czynszowych w lokalach komunalnych

Rozkład zaległości czynszowych dotyczących lokali komunalnych obrazuje poniższa mapa:

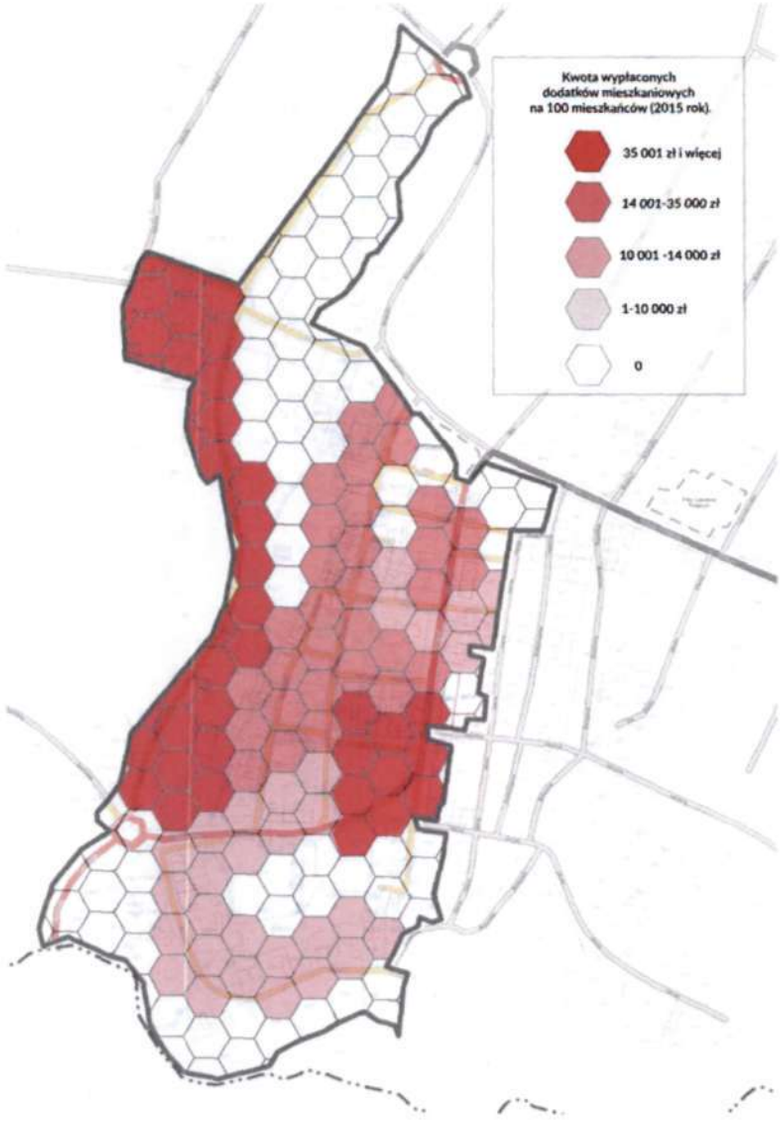
[22] Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Debrznie liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny na obszarze rewitalizacji jest bardzo duża, bo stanowi aż 50% wszystkich rodzin objętych taką pomocą na terenie gminy. Jeden asystent może opiekować się najwyżej 15 rodzinami. W 2015 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej na tym stanowisku zatrudniona była jedna taka osoba.

[23] Do analiz możliwe było wykorzystanie danych z 2016 roku, ponieważ są to dane aktualizowane na bieżąco i niewymagające dodatkowej obróbki.

Rysunek 33. Zaległości czynszowe w lokalach komunalnych

Zaległości czynszowe w powstałe na rzecz poszczególnych wspólnot mieszkaniowych są bardzo trudne do oszacowania. Mapa zaległości czynszowych pokrywa się także z mapą świadczeń pobieranych ze środków Ośrodka Pomocy Społecznej. Z danych Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej wynika jednak, że zaległości w lokalach komunalnych nie zawsze są wynikiem złej sytuacji materialnej. Zdarza się, że lokatorzy nie uiszczają opłat, ponieważ na stałe przebywają poza granicami kraju. Część zaległych należności jest też efektem chwilowych niedopłat. Nawet duże zaległości są często systematycznie spłacane – zwłaszcza w przypadku, gdy lokatorzy otrzymują dodatki mieszkaniowe. W 2015 roku na terenie obszaru rewitalizacji wypłaconych zostało łącznie 995 dodatków mieszkaniowych na kwotę 197 166,66 zł.

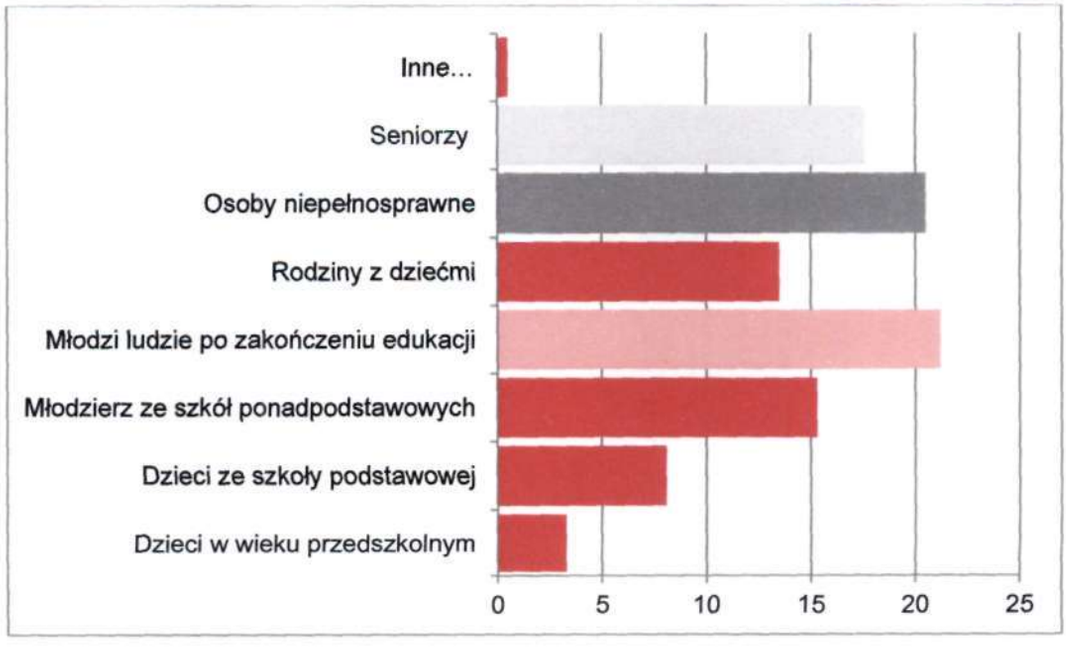
Rysunek 34. Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych na 100 mieszkańców. Natężenie zjawiska w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji

Jak obrazuje to poniższa tabela, kwoty dodatków są stosunkowo duże, ale w znaczącym stopniu eliminują problem zaległości czynszowych.

Ulica	Łączna ilość wypłaconych dodatków mieszkaniowych	Łączna kwota
Barlickiego	35	8742,62
Długa	176	32530,65
Dobra	0	0
Harcerska	8	2053,30
Tadeusza Kościuszki	229	39254,90
Młyńska	62	10128,45
Stanisława Moniuszki	87	19477,10
Macieja Rataja	0	0

Romualda Traugutta	150	30126,20
Wincentego Witosa	78	13328,45
Rynek	170	41524,99
RAZEM	**995**	**197.166,66**

Kwestie związane z pomocą społeczną, aktywnością zawodową i niepełnosprawnością były kilkukrotnie poruszane w trakcie diagnozy obszaru. Zarówno badania prowadzone na terenie miasta, jak i szereg spotkań konsultacyjnych pokazały, że bardzo ważnym elementem pożądanych przez mieszkańców zmian jest przede wszystkim dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych infrastruktury miejskiej. Co istotne, jednym z najczęściej poruszanych problemów były braki miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego. W trakcie prowadzonych badań mieszkańcy mogli wskazać dla których grup tych miejsc brakuje najbardziej. Jedną z najliczniejszych były osoby niepełnosprawne (ponad 20% wskazań) oraz seniorzy (17,6%). Konsultacje ujawniły też, że formy spędzania czasu wolnego oraz przestrzeń dostosowana do tych zadań jest ważna także dla najmłodszego pokolenia. Co ciekawe, zestawienie tego faktu z problemami edukacyjnymi (które ujawniły analizy przeprowadzone na poziomie delimitacji), pokazuje, że brak oferty spędzania czasu wolnego wpływa na degradacje więzi społecznych i często pogłębiające się problemy wychowawcze.

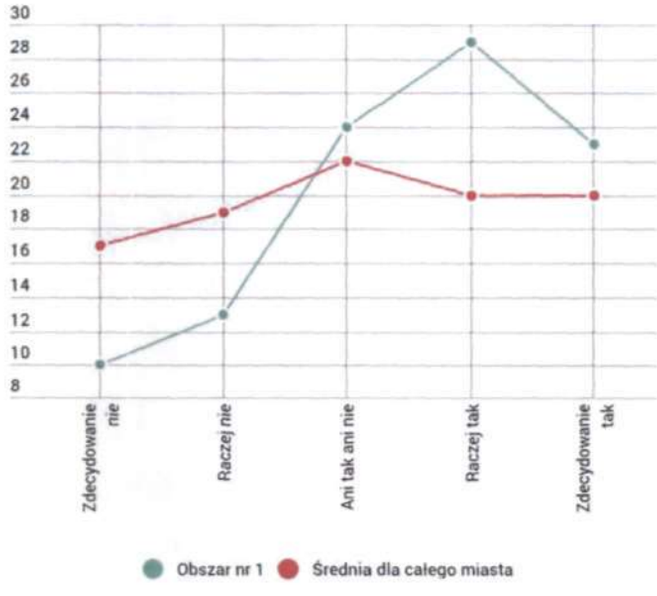
Rysunek 35. Wskazania dotyczące grup, dla których brakuje oferty i miejsc spędzania czasu wolnego

Problemy komunikacyjne dotykające seniorów i osoby niepełnosprawne, brak wsparcia dla rodzin i młodzieży szkolnej powoduje, że negatywne zjawiska na terenie śródmieścia ulegają pogłębieniu. Szczególnie ważną kwestią poruszaną w wywiadach był brak form spędzania czasu wolnego oraz postępująca alienacja osób starszych i niepełnosprawnych. Diagnoza problemów w wielu przypadkach pokrywała się z analizami danych

statystycznych. Zogniskowane wywiady grupowe pokazały także wiele powiązań pomiędzy poszczególnymi problemami społecznymi oraz mechanizmami ich pojawiania się i pogłębiania. Znaczącym problemem (zwłaszcza) dla osób niepełnosprawnych i starszych okazały się znaczące bariery architektoniczne, które częściowo wynikają z niedostosowania zarówno starej zabudowy mieszkaniowej, obiektów użyteczności publicznej, jak i szlaków komunikacyjnych (pojawiające się wysokie krawężniki, starobruki i tzw. „kocie łby".)

Przestępczość na obszarze rewitalizacji

Analizowany obszar charakteryzuje się stosunkowo wysokim odsetkiem popełnianych przestępstw. Liczba przestępstw popełnianych na 1000 mieszkańców w 2015 roku wyniosła 18,8. To drugi najwyższy wynik na terenie miasta i jeden z najwyższych na terenie gminy. Problem ten jest o tyle poważny, że liczba popełnianych przestępstw nie odzwierciedla w całości skali negatywnego zjawiska. Część incydentów ma bowiem charakter wykroczeń i nie jest rejestrowana jako przestępstwo. Bardzo dobrze obrazują to sygnały docierające do Urzędu Miasta i Gminy Debrzno. Ostatnie lata przyniosły tylko nasilenie się tego zjawiska. Skalę problemu obrazują też wyniki prowadzonych na terenie Debrzna badań. Pytanie dotyczące umiejscowienia największych zakłóceń ciszy nocnej na terenie Debrzna pokazuje, że ich terytorialna alokacja odpowiada nasileniu się tego zjawiska na terenie śródmieścia (w odniesieniu do średniej miasta).

Rysunek 36. Zakłócenia porządku (ciszy nocnej) na terenie obszaru rewitalizacji w odniesieniu do danych dla miasta Debrzno[24]

[24] Opracowano na podstawie raportu z badań ilościowych i jakościowych mieszkańców Miasta Debrzno „Jakość życia oraz potrzeby społeczne mieszkańców w zakresie planów rewitalizacyjnych". Debrzno 2016.

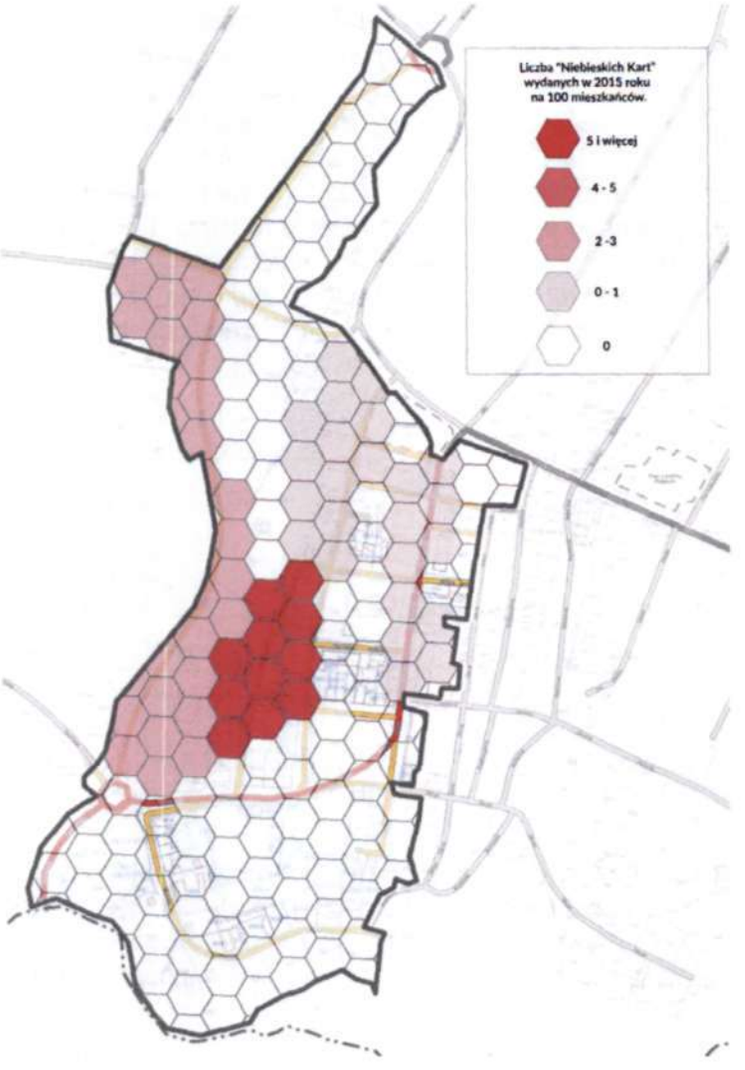
Poza nader częstymi zakłóceniami porządku bardzo poważnym problemem na terenie śródmieścia jest także problem przemocy – a zwłaszcza przemocy w rodzinie. Według danych z 2015 roku na terenie obszaru rewitalizacji założonych było aż 6 tzw. „niebieskich kart". Oznacza to, że w przypadku aż sześciu rodzin stwierdzono występowanie przemocy w rodzinie. W 2015 roku na terenie śródmieścia problemem tym były objęte łącznie 24 osoby.[25] Niebieska karta jest dokumentem wypełnianym przez funkcjonariusza policji w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Dokument ten służy dokumentowaniu faktów związanych z występowaniem przemocy w danej rodzinie i ocenie możliwości jej występowania. Natężenie tego problemu na obszarze rewitalizacji jest bardzo duże. Jak pokazują dane aż 25% wszystkich założonych w 2015 roku niebieskich kart zostało założone na terenie obszaru rewitalizacji.

Obszar	Liczba założonych niebieskich kart w 2015 roku	Wskaźnik liczby niebieskich kart na 100000 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	6	808,62
Miasto i Gmina Debrzno	24	260,64
Powiat Człuchowski	115	200,87

Tabela 23. Liczba założonych niebieskich kart na tle gminy Debrzno i powiatu człuchowskiego

Jeszcze bardziej sugestywne są dane liczby założonych niebieskich kart w przeliczeniu na 100000 mieszkańców. W tym przypadku wskaźnik dla powiatu wynosił w 2015 roku 200,87, dla gminy Debrzno 260,64, a dla samego obszaru rewitalizacji aż 808,62. Średnia wartość dla gminy została więc przekroczona w tym przypadku ponad trzykrotnie.

[25] Na podstawie danych udostępnionych przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Rysunek 37. Liczba "Niebieskich Kart" wydanych na 100 mieszkańców. Natężenie zjawiska dla poszczególnych części obszaru zdegradowanego

Poziom kapitału społecznego

Analizowanie różnych obszarów funkcjonowania lokalnych społeczności pokazuje, że są wskaźniki, które można śmiało uznać za trudne do zmierzenia. Bezsprzecznie jednym z nich jest kwestia pomiaru kapitału społecznego. Oczywiście można przyjąć, że wskaźnikami obrazującymi go będzie szeroko pojęta aktywności mieszkańców, którą obrazuje liczba organizacji pozarządowych czy aktywność mieszkańców w życiu publicznym, ale nie są to wskaźniki do końca miarodajne.

Duża aktywność społeczna jest przeważnie domeną małych społeczności. Większa odpowiedzialność za swoje otoczenie, bezpośredni kontakt mieszkańców, wyższy stopień integracji mieszkańców. Jednym z objawów wysokiego kapitału społecznego może być wygląd danych miejscowości lub obszarów, w tym estetyka przestrzeni publicznych i mieszkalnych, stan obejść i podwórek, stopień uporządkowania przestrzeni wspólnych.

Ważne jest też zaangażowanie w zmiany otaczającej przestrzeni oraz uczestnictwo w przedsięwzięciach społecznych i kulturalnych. Analizując te wskaźniki, należy szukać źródła informacji zwłaszcza w spotkaniach konsultacyjnych i badaniach jakościowych. Zarówno spotkania warsztatowe, jak i analiza wywiadów grupowych pokazuje jednoznacznie, że zdecydowanie wyższy poziom kapitału społecznego występuje na wsiach, a miasto charakteryzuje się problemami niskiego kapitału. Jego podniesienie powinno być jednym z podstawowych zadań rewitalizacyjnych.
Umacnianie kapitału społecznego powinno opierać się poprzez organizację działań podnoszących kompetencje społeczne, zawodowe i integrujące społeczności lokalne. Jak pokazują badania i wywiady, stopień zaangażowania w tego typu działania jest jednak w śródmieściu bardzo mały. W pewnym sensie obrazują to też dane dotyczące uczestnictwa w kulturze, czytelnictwa oraz wyniki edukacyjne dzieci i młodzieży. Dane udostępnione przez Bibliotekę Publiczną w Debrznie pokazują, że w 2015 roku na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji zaledwie 9,72 korzystało z usług biblioteki publicznej. Jest to wynik poniżej wartości średniej dla całej gminy. Najbardziej sugestywny staje się on jednak w momencie, w którym uzmysłowimy sobie, że siedziba biblioteki jest na terenie omawianego obszaru.

Obszar na terenie Debrzna	Liczba osób korzystających z bibliotek.	Liczba osób korzystających z bibliotek na 100 mieszkańców
Obszar nr 1	72	9,72
Obszar nr 2	93	10,05
Obszar nr 3	70	9,96
Obszar nr 4	93	10,75
Obszar nr 5	128	14,33
Obszar nr 6	154	14,85
Miasto Debrzno	610	13,02
Miasto i Gmina Debrzno	1207	11,81

Tabela 24. Liczba osób korzystających z bibliotek

Konieczne wydaje się więc stworzenie nowej, ciekawej oferty skierowanej do mieszkańców, a w szczególności do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: seniorów, bezrobotnych, młodzieży. Konieczne są również inicjatywy kształtujące tożsamość lokalną, odpowiedzialność za swoje otoczenie i poczucie współodpowiedzialności. Ważnym elementem działań rewitalizacyjnych powinna być swoista praca u podstaw, której celem będzie edukowanie szczególnie młodego pokolenia, które powinno posiadać potencjał do rozwoju własnych kompetencji społecznych. Problemy związane z procesem socjalizacji dzieci i młodzieży przekładają się często na pogłębienie różnorodnych problemów społecznych. Na obszarze rewitalizacji bardzo widoczny jest też problem edukacyjny. Funkcjonowanie rodzin, które charakteryzują się rozmaitymi problemami (ubóstwo, przemoc, bezrobocie, brak aktywności społecznej), wiąże się bardzo często również z problemami edukacyjnymi wśród młodzieży. Jak pokazują dane pochodzące z lokalnych szkół, obszar rewitalizacji charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych, które nie otrzymują promocji do kolejnej klasy.

Według danych z 2015 roku wynosił on aż 6,66% wszystkich uczniów i był zdecydowanie wyższy niż średnia wartość dla całej gminy Debrzno. Może to po pierwsze świadczyć o przekładaniu się problemów funkcjonowania rodzin, nierozwiązanych kwestii opiekuńczych, braku wzorców postępowania i pogłębiających się lokalnych problemów związanych z dysfunkcyjnością. Badania społeczne prowadzone na terenie obszaru rewitalizacji dosyć jednoznacznie pokazują, że przyczyny wielu problemów społecznych obszaru mogą znajdować się zarówno w kwestiach związanych z ubóstwem, ale także z brakiem instytucji wspierających rodziny, osoby niepełnosprawne i osoby starsze. W świetle zebranych danych bardzo widoczna okazuje się konieczność wsparcia skierowanego zwłaszcza do rodzin i opiekunów oraz stworzenia ram instytucjonalnych dla zapewnienia odpowiednich warunków do minimalizowania negatywnych zjawisk społecznych.

SFERA GOSPODARCZA

Obszar przeznaczony do rewitalizacji wyznaczony na terenie miasta Debrzno według danych z 2015 roku charakteryzował się stosunkowo niedużymi problemami o charakterze gospodarczym (w odniesieniu do średnich wartości dla całej gminy). Wykorzystane w trakcie delimitacji wskaźniki takie jak wysokość dochodów podatkowych z podatku od nieruchomości oraz liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 roku nieznacznie odbiegały od wartości bazowych z 2012 roku. Na terenie przeznaczonym do rewitalizacji w 2015 roku znajdowało się 158 podatników, a należności podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości wyniosły łącznie 38 847 zł. Oznacza to, że średni dochód podatkowy na jednego podatnika wyniósł 245,87 zł.

Ulica	Wysokość podatku	Liczba podatników
Barlickiego	2 820,00 zł	15
Długa	523,00 zł	9
Dobra	0,00 zł	0
Duboisa	84,00 zł	1
Harcerska	306,00 zł	5
Kościuszki	9 836,00 zł	52
Moniuszki	7 133,00 zł	13
Rataja	620,00 zł	1
Rynek	5 181,00 zł	30
Traugutta	11 940,00 zł	22
Witosa	404,00 zł	10
SUMA	38 847,00 zł	158
Średni wymiar podatku	245,87 zł	

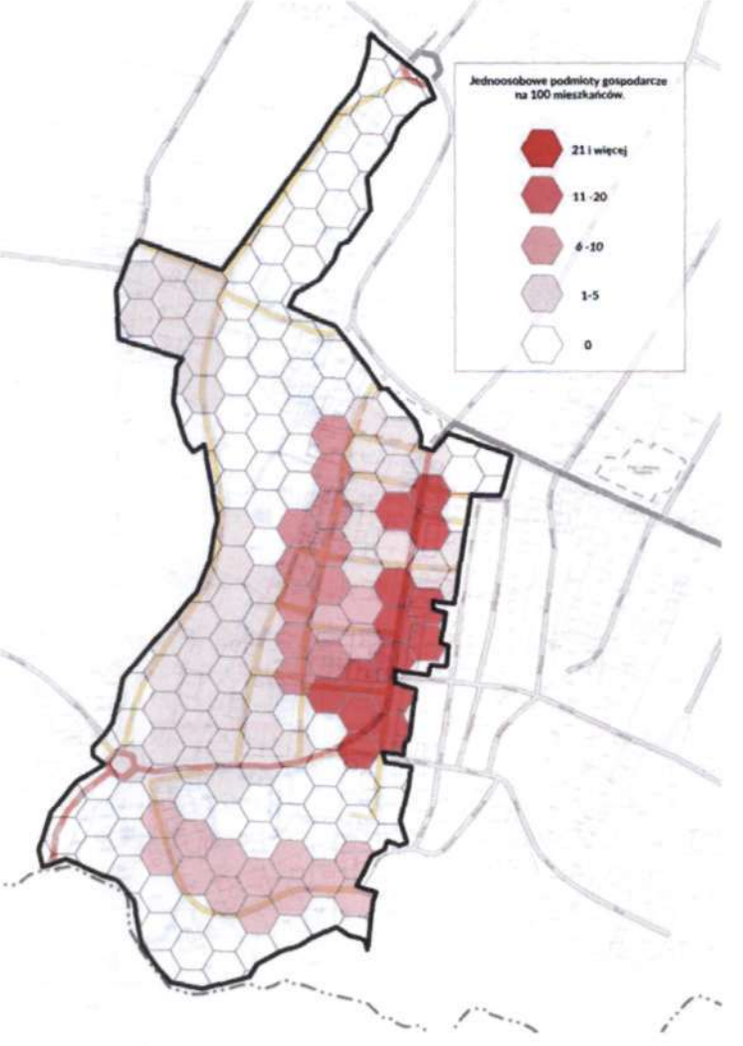
Tabela 25. Dochody podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości – stan na 2015 rok

W 2015 roku na obszarze śródmieścia było zarejestrowanych 60 jednoosobowych podmiotów gospodarczych. Wskaźnik obrazujący liczbę jednoosobowych działalności przypadających na 100 mieszkańców wynosił więc 8,09. Dane te wskazują więc na wzrost ich liczby w porównaniu do 2012 roku. Należy zaznaczyć, że wskaźnik ten na terenie śródmieścia jest relatywnie wysoki ze względu na pełnienie przez ten obszar głównych funkcji usługowych i handlowych na terenie miasta. Poważne problemy społeczne na obszarze rewitalizacji nie do końca pokrywają się z problemami występującymi w sferze gospodarczej.

Ulica	Liczba jednoosobowych działalności gospodarczych
Barlickiego	2
Długa	3
Dobra	
Duboisa	3

Harcerska	3
Kościuszki	15
Moniuszki	5
Rataja	4
Rynek	14
Traugutta	7
Witosa	2
Razem	60
Wskaźnik na 100 mieszkańców	8,09

Tabela 26. Liczba zarejestrowanych jednoosobowych działalności gospodarczych

Rysunek 38. Liczba jednoosobowych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców. Wskaźnik natężenia zjawiska w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji

Z perspektywy całej gminy kondycja gospodarcza obszaru rewitalizacji nie wygląda najgorzej. Relatywnie duża liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych nie przekłada się jednak na zwiększone zatrudnienie, ponieważ obszar ten jest po prostu bardzo często miejscem pracy dla osób spoza śródmieścia. Dużym problemem jest natomiast bardzo mała liczba dostępnych wolnych lokali usługowych oraz bardzo mała aktywność inwestorów (deweloperów). Świadczyć o tym może chociażby wiek dominującej części zabudowy znajdującej się na terenie śródmieścia – mimo bardzo dużej liczby dostępnych działek inwestycyjnych (przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową).

SFERA ŚRODOWISKOWA

Obszar śródmieścia jest jednym z najbardziej zaniedbanych obszarów miasta Debrzno (w kontekście uwarunkowań środowiskowych). Charakteryzuje się on relatywnie niewielką powierzchnią terenów zielonych i prawie zupełnym brakiem terenów rekreacyjnych. Najbardziej sugestywnym wskaźnikiem tej sytuacji jest brak na terenie rewitalizacji jakiegokolwiek ogólnodostępnego placu zabaw. W 2015 roku teren śródmieścia był jednym z obszarów z najmniejszym wskaźnikiem dostępnych terenów zielonych. Na 100 mieszkańców przypadało 2614,55 m^2, co stanowi jeden z najniższych wskaźników w skali gminy. Należy jednak zaznaczyć, że wzrósł on znacząco w 2015roku, co było wypadkową przebudowy ul. Długiej i utworzenia wzdłuż tej arterii (w okolicy średniowiecznych murów obronnych) rozległych terenów zielonych. Dwa główne place rekreacyjne położone w mieście (rynek starego miasta oraz plac położony przed Centrum Kultury, Sportu i Turystyki) są jednak prawie zupełnie pozbawione zieleni. Bardzo mała liczba zadrzewień jest też często przytaczanym problemem przez mieszkańców. Na terenie obszaru rewitalizacji w 2015 rku zinwentaryzowano także łącznie 768 m^2 materiałów zawierających azbest, co stanowi 7,43% wszystkich materiałów zawierających azbest w całym mieście.

Obszar	Ilość materiałów zawierających azbest w m2
Barlickiego	98 m^2
Kościuszki	41 m^2
Młyńska	578 m^2
Romualda Traugutta	51 m^2
Obszar rewitalizacji razem	768 m^2
Miasto razem	10328 m^2

Tabela 27. Materiały zawierające azbest na terenie obszaru rewitalizacji

Przeprowadzone analizy pokazały jednak, że największym problemem na terenie śródmieścia w sferze środowiskowej jest duże zanieczyszczenie powietrza spowodowane

dużą liczbą emisji niskich. Problem kumuluje się oczywiście zwłaszcza zimą i powoduje pojawianie się zjawiska tzw. smogu. Najtrudniejsza sytuacja jest zwłaszcza na obszarach miasta, na których dominuje stara zabudowa. Na terenie śródmieścia tylko część budynków mieszkalnych podłączona jest do miejskiej sieci grzewczej. W zdecydowanej większości poszczególne lokale wyposażone są we własne piece – bardzo rzadko ekologiczne (opalane biomasą lub np. gazem).

Jednostka urbanistyczna	Udział procentowy budynków generujących emisje niskie
Średnia na terenie miasta	59,85
Obszar 1	77,67
Obszar 2	62,68
Obszar 3	59,47
Obszar 4	84,82
Obszar 5	74,27
Obszar 6	0,00

Tabela 28. Udział procentowy budynków generujących emisje niskie

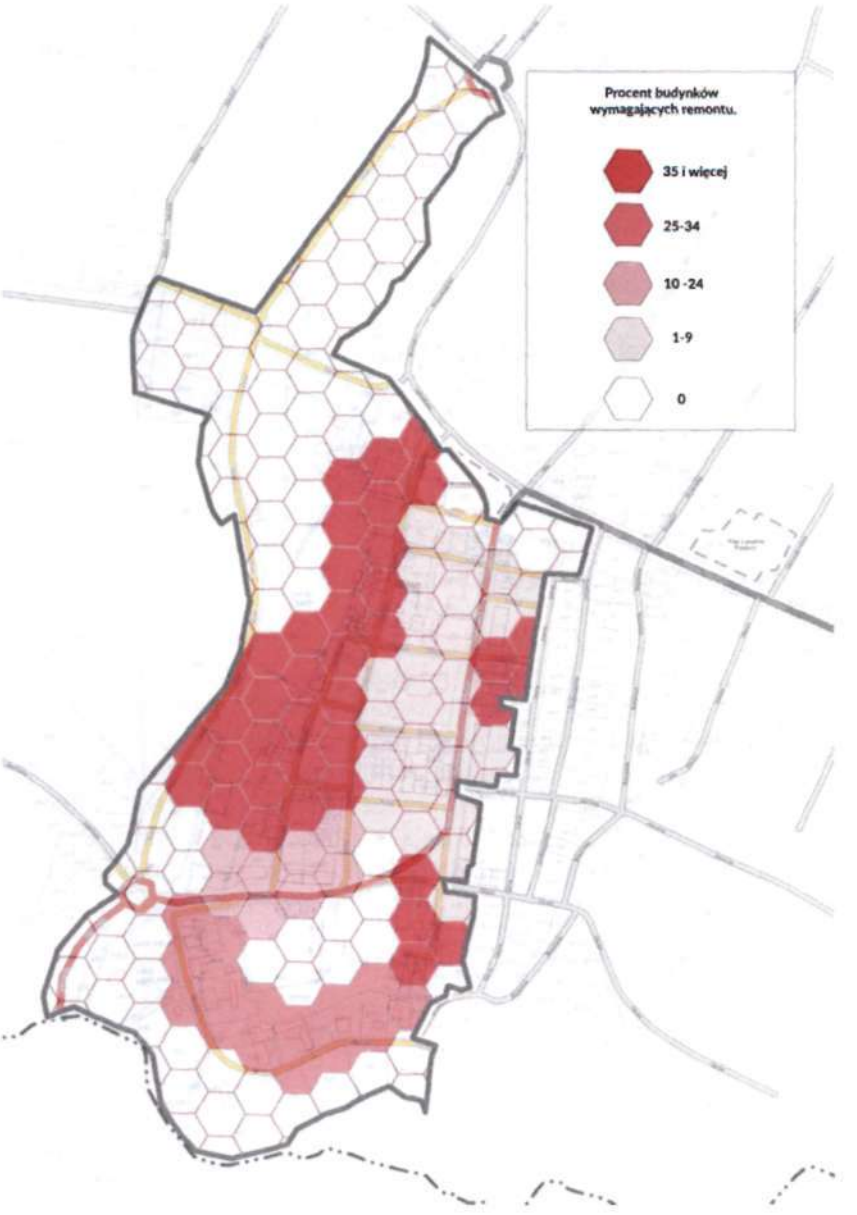
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Jednym z najważniejszych negatywnych zjawisk występujących na terenie śródmieścia Debrzna jest postępująca degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz ogólny zły stan techniczny obiektów mieszkalnych (nie tylko komunalnych). Analiza danych pokazuje, że głównym problemem jest w tym przypadku po pierwsze brak spójnej koncepcji zagospodarowania śródmieścia, ale także ogólna niska estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznych oraz prywatnych.

Analizy przeprowadzone przez Urząd Miasta i Gminy Debrzno pokazują, że na terenie śródmieścia jest zdecydowanie największy odsetek budynków wymagających remontu. Ponad 30% istniejącej zabudowy wymaga ingerencji wynikającej z jego złego stanu technicznego. Niestety w grupie tej znajduje się część zabytkowej zabudowy śródmieścia – zespół średniowiecznych murów obronnych, który w niektórych fragmentach jest wręcz zagrożeniem dla mieszkańców.

Jednostka urbanistyczna	Udział procentowy budynków wymagających remontu
Średnia na terenie miasta	9,6
Obszar 1 (obszar rewitalizacji)	30,14
Obszar 2	5,88
Obszar 3	9,14
Obszar 4	3,74
Obszar 5	3,63
Obszar 6	5,00

Tabela 29. Udział budynków wymagających remontu wśród wszystkich budynków na terenie obszaru rewitalizacji

Rysunek 39. Procent budynków wymagających remontu. Natężenie w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji

Bardzo widocznym problemem jest najwyższa w skali całej gminy liczba budynków komunalnych wymagających remontu (według danych wykorzystanych do delimitacji aż 16 spośród 18). Dane te stają się jeszcze bardziej sugestywne w zestawieniu z faktem, że większość zabudowy śródmieścia pochodzi sprzed 1970 roku. Pokazuje to całkowity brak aktywności zarówno prywatnych inwestorów i deweloperów, jak i brak rozwoju zabudowy komunalnej. Miasto i Gmina Debrzno powinna więc realizować komplementarne działania, związane z poprawą stanu technicznego dróg i chodników oraz poprawą stanu technicznego obiektów będących w jej zarządzie.

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Jak pokazują dane Urzędu Miasta i Gminy Debrzno, dużym problemem na terenie miasta jest także problem dostępności lokali komunalnych. Pod koniec 2016 roku lista osób oczekujących na mieszkanie liczyła 47 pozycji. Co bardzo istotne, aż 9 wniosków było złożonych przez osoby mieszkające na terenie obszaru rewitalizacji. Świadczy to o trudnej sytuacji mieszkaniowej tych osób oraz o braku dostępności wolnych lokali. Niezbędne wydają się więc działania mające na celu zwiększenie liczby dostępnych mieszkań komunalnych.

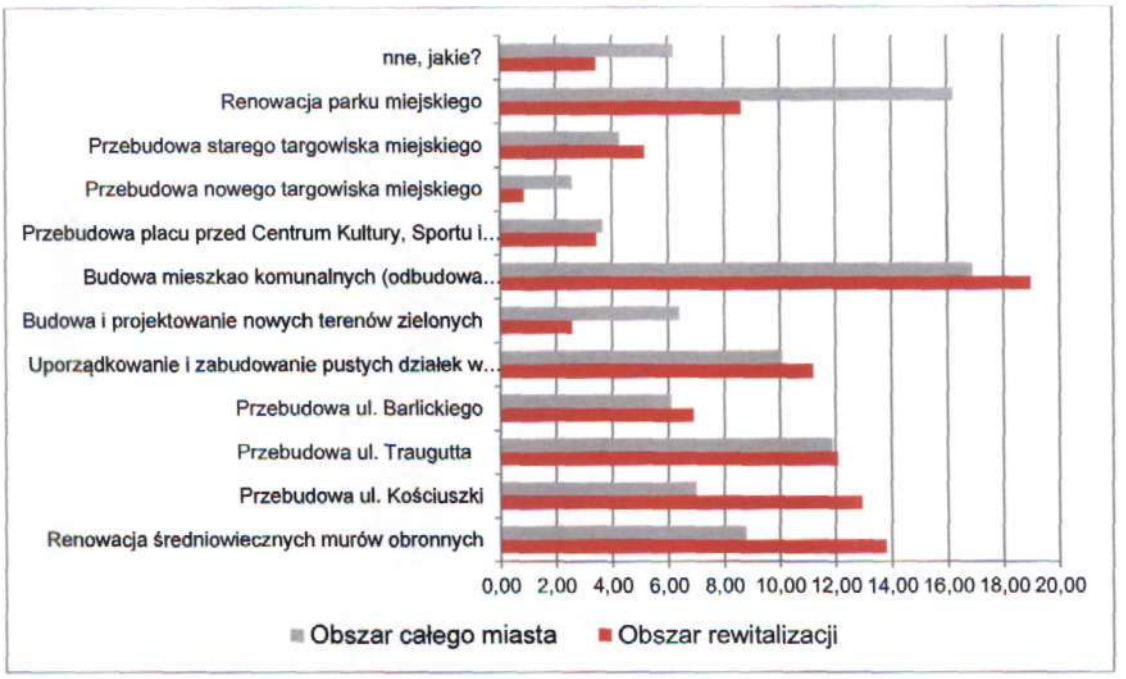
Debrzno zwłaszcza w obszarze śródmieścia charakteryzuje się dużym stopniem degradacji przestrzeni i jej niską jakością, która wynika zarówno z nieuporządkowaniem struktury przestrzennej, jak i małej dbałości mieszkańców. Na terenie śródmieścia powszechnym wrażeniem jest brak ładu przestrzennego, brak uporządkowania podwórek, mała liczba miejsc parkingowych, niezagospodarowane otoczenia obiektów, brak miejsc rekreacyjnych, bardzo zły stan techniczny dróg, oraz wieloletnie zaniedbania w kwestii renowacji istniejących zabytków. Stan ten potwierdziła wizja terenowa (dokumentacja zdjęciowa), która ujawniła też poważne zachwianie ładu przestrzennego poprzez dużą liczbę budynków gospodarczych, garaży, ogródków i szopek, które niejednokrotnie stanowią różne formy obiektów wybudowanych samowolnie.

Analiza struktury urbanistycznej obszaru rewitalizacji pokazuje, że na terenie śródmieścia dominuje historyczna parcelacja działek wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. W obszarze objętym rewitalizacją zlokalizowanych jest 121 działek o funkcjach mieszkaniowych, usługowych lub mieszkaniowo-usługowych. Stanowią one łącznie 6,2809 ha, czyli ponad 37% powierzchni obszaru. W 2015 roku 113 z nich stanowiła własność prywatną, a tylko 18 było własnością gminy Debrzno. Większość działek jest zabudowana, ale blisko 40% stanowią działki niezagospodarowane. Biorąc pod uwagę, że przedwojenna zabudowa centrum należała do bardzo zwartych, to jest to bardzo duży odsetek.

*Rysunek 40. **Niezagospodarowane działki** o funkcjach mieszkaniowych, usługowych lub mieszkaniowo-usługowych*

Większość tych kwestii znajduje odzwierciedlenie w wynikach przeprowadzonych badań. Ich wyniki agregowane były dla obszaru całego miasta oraz dla obszaru rewitalizacji. Jak można się tego spodziewać, gradacja odpowiedzi bardzo często jest podobna. Co szczególnie istotne, większość uczestników wywiadów grupowych podkreślała, że budowa mieszkań komunalnych powinna być połączona z odtwarzaniem zabudowy okolic Rynku Starego Miasta. Większość pożądanych inwestycji znajduje się na obszarze rewitalizacji. Jest jednak kilka wyjątków, które dotyczą w większości przypadków przygotowania nowych terenów zielonych.

Rysunek 41. Proponowane przez mieszkańców Debrzna i obszaru rewitalizacji zadania inwestycyjne zlokalizowane w centrum Debrzna

	% mieszkańców	% odpowiedzi
Renowacja średniowiecznych murów obronnych	29,09	13,79
Przebudowa ul. Kościuszki	27,27	12,93
Przebudowa ul. Traugutta	25,45	12,07
Przebudowa ul. Barlickiego	14,55	6,90
Uporządkowanie i zabudowanie pustych działek w okolicy rynku starego miasta	23,64	11,21
Budowa i projektowanie nowych terenów zielonych	5,45	2,59
Budowa mieszkań komunalnych (odbudowa kamienic przy Rynku Starego Miasta)	40,00	18,97
Przebudowa placu przed Centrum Kultury, Sportu i Turystyki	7,27	3,45
Przebudowa nowego targowiska miejskiego	1,82	0,86
Przebudowa starego targowiska miejskiego	10,91	5,17
Renowacja parku miejskiego	18,18	8,62
Inne, jakie?	7,27	3,45

Tabela 30 Proponowane przez mieszkańców obszaru rewitalizacji zadania inwestycyjne zlokalizowane w centrum Debrzna[26]

Degradację przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną obszaru centrum miasta obrazuje poniższa dokumentacja fotograficzna.

Zdjęcie 6. Ciąg ulicy Barlickiego (oficyny budynków mieszkalnych i pozostałości średniowiecznych murów obronnych)

[26] Mieszkańcy w trakcie badań mogli udzielić kilku odpowiedzi. Tabela zawiera więc zarówno zestawienie procentu wskazań uzyskanych przez poszczególne odpowiedzi, jak i statystyki wskazań respondentów.

Zdjęcie 7. Nieuporządkowana zabudowa przy ul. Barlickiego/Harcerskiej. Budynki gospodarcze w sąsiedztwie średniowiecznych murów obronnych

Zdjęcie 8. Niezabudowane działki w okolicach Rynku Starego Miasta (ul. Traugutta)

Rysunek 42. Budynki komunalne i pozostałości średniowiecznych murów obronnych

Rysunek 43. Działki okalające pozostałości średniowiecznej zabudowy śródmieścia. Obraz braku dbałości o otaczającą przestrzeń i samowolnego wykorzystania działek miejskich. Ul. Długa/ul. Barlickiego.

Rysunek 44. Budynek wspólnoty mieszkaniowej przy ul. Traugutta (widok oficyny od ul. Barlickiego)

Rysunek 45. Zaniedbany budynek mieszkalny przy ul. Barlickiego

Rysunek 46. Obsuwające się skarpy pod murami obronnymi - ul. Długa.

Rysunek 47. Budynek komunalny przy ul Barlickiego charakteryzujący się bardzo złym stanem technicznym, Pokrycia dachowe z materiałów zawierających azbest. Budynek częściowo wykonany z cegły rozbiórkowej pochodzącej ze średniowiecznych fortyfikacji.

Diagnoza obszaru rewitalizacji w kontekście badań społecznych

Analiza danych statystycznych daje policzalny obraz problemów i sytuacji kryzysowych na terenie obszaru rewitalizacji. Uzupełnieniem tego obrazu każdorazowo powinna być analiza odczuć i opinii mieszkańców. Ważną kwestią jest ocena odczuć dotyczących sytuacji kryzysowych. Konfrontowanie danych statystycznych z badaniami o charakterze ilościowym i jakościowym pozwala na potwierdzenie lub zanegowanie skali poszczególnych problemów. Mieszkańcy Debrzna reprezentują dwie bardzo skrajne postawy wobec oczekiwań i poziomu zadowolenia z życia w mieście. Z jednej strony badani oceniają poziom integracji, jakość relacji społecznych oraz aktywność mieszkańców względem społeczności jako wysoki, z drugiej zaś istnieje grupa ludzi o przeciwstawnych poglądach. Podział ten prowadzi do dość dużej polaryzacji postrzegania jakości życia w mieście. Na tym tle obszar rewitalizacji w dużej części obrazuje największe problemy całego miasta. Charakteryzuje się on jednak szczególnym nasileniem zwłaszcza problemów o charakterze społecznym.

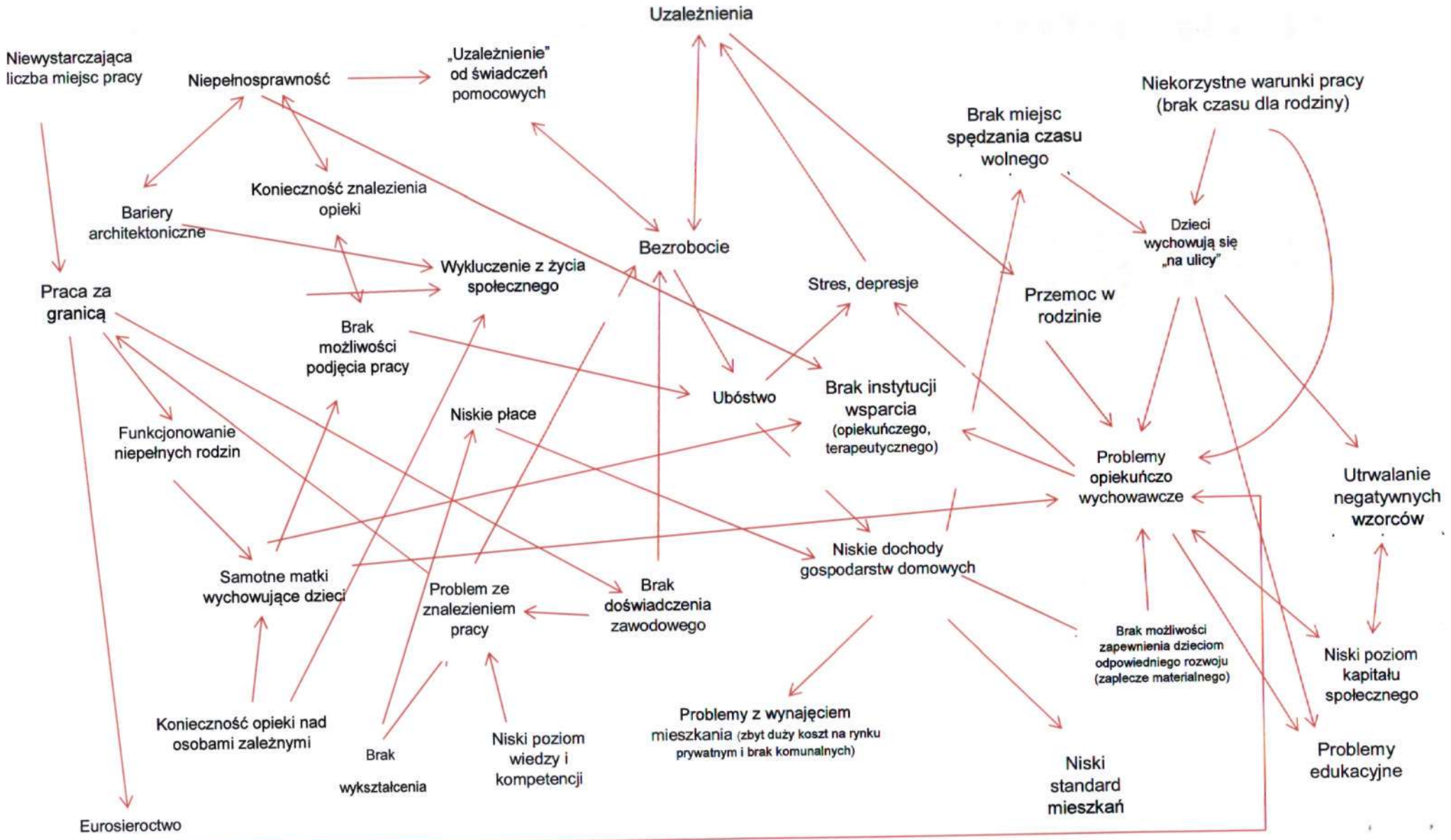
W trakcie badań sondażowych oraz wywiadów fokusowych mieszkańcy obszaru rewitalizacji zwracają uwagę na ogólne bezrobocie i niskie płace, choć w zestawieniu z danymi uzyskanymi podczas wywiadów fokusowych można poczynić o wiele bardziej złożone implikacje. Z badań wynika bowiem, że ofert pracy jest wystarczająco dużo, jednak brakuje chętnych. Może to być spowodowane większymi oczekiwaniami finansowymi (tu wskazania niskich płac) lub brakiem zainteresowania pracą ze względu na dostępność i wysokość świadczeń pomocowych (w tym zasiłki, a także pomoc z programu 500+). Bezsprzecznie na obraz ten wpływ ma wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych i aktywnie nieposzukujących pracy. Na tym tle ważnym problemem stają się kwestie opieki nad osobami zależnymi (utrudniającej aktywność na rynku pracy) oraz różnorodnych dysfunkcji społecznych – zwłaszcza w stosunku do funkcjonowania takich komórek społecznych jak rodzina. Wśród wielu nierozwiązanych problemów społecznych pojawia się także wiele kwestii infrastrukturalnych. Jednym z istotniejszych problemów w zakresie infrastruktury to stan dróg i chodników, czyli infrastruktury komunikacyjnej. Tu mieszkańcy zwrócili także uwagę na potrzebę zwiększania liczby udogodnień dla osób niepełnosprawnych oraz wózków dziecięcych. Mieszkańcy zwracają także uwagę na potrzebę zwiększenia liczby miejsc zacienionych, przestrzeni rekreacyjnych oraz elementów małej architektury w przestrzeni miejskiej z uwzględnieniem potrzeby utrzymania kameralnego klimatu tejże przestrzeni. Zaznaczają jednak, że istnieje realna potrzeba wprowadzenia monitoringu miejskiego zabezpieczającego dobro wspólne. Istnieje także potrzeba zwiększenia liczby ścieżek rowerowych w miejscowości. Trzeba jednak zaznaczyć, że ten podnoszony przez osoby biorące udział w badaniu problem odnosi się bardziej do całego miasta, a nie tylko do obszaru rewitalizacji. Co szczególnie istotne, przeprowadzone analizy pokazują, że potrzeby infrastrukturalne dotyczące obszaru śródmieścia wskazywane są nie tylko przez mieszkańców tej części miasta, ale przez całą populację. Pokazuje to, że jest to obszar pełniący ważne funkcje dla całej społeczności, a nie tylko dla jego mieszkańców.

Na szczególną uwagę zasługuje także stan demograficzny miasta i jego najbardziej zdegradowanego obszaru, w tym liczba osób niepracujących względem pracujących (wysoki wskaźnik ludzi w wieku poprodukcyjnym). Starzejąca się społeczność obszaru rewitalizacji może już w niedalekiej perspektywie stanowić poważny problem

demograficzny, a odpływ młodych mieszkańców spotęguje negatywne skutki tego procesu. Mieszkańcy zwracają także uwagę na potrzebę budowy placówki specjalistyczno-opiekuńczej dla osób starszych. Niebawem znaczna część tychże osób może potrzebować pomocy właśnie takiej instytucji.

Analiza wyników badań ilościowych, wywiadów grupowych oraz spotkań konsultacyjnych pozwoliła na opracowanie tzw. pajęczyny problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Ta swoista siatka problemowa daje ogląd na stopień skomplikowania problemów charakterystycznych dla tego obszaru. Analiza ta pozwala przede wszystkim zauważyć, że większość kwestii problemowych ma bardzo często wspólne podłoże i rozwiązanie jednego problemu społecznego nie spowoduje wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej.

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

ANALIZA SWOT

Najistotniejsze atuty (mocne strony) obszaru rewitalizacji

1. Centrum usługowe miasta i gminy, na którym zlokalizowane są istotne dla rozwoju lokalnego instytucje publiczne, których potencjał może zostać wykorzystany do zmniejszania skali negatywnych zjawisk społecznych.
2. Pełnienie przez obszar funkcji wizerunkowych. Dzięki koncentracji obiektów ważnych dla historii miasta, zachowany częściowo historyczny układ urbanistyczny, wraz z zabytkami.
3. Koncentracja na obszarze rewitalizacji dużej liczby punktów usługowych oraz szeregu działalności gospodarczych.
4. Lokalizacja na obszarze rewitalizacji kilku ważnych instytucji takich jak: Centrum Kultury, Sportu i Turystyki, Biblioteki Miejskiej, Urzędu Miasta i Gminy Debrzno, punktu informacji turystycznej i zarazem lokalnego muzeum usytuowanego w tzw. Baszcie Czarownic.

Największe problemy (słabe strony) obszaru rewitalizacji

1. Znaczna koncentracja problemów społecznych, w tym ubóstwa, długotrwałego bezrobocia oraz przestępczości, bardzo niski poziom świadomości dotyczący estetyki przestrzeni), relatywnie dużej skali niepełnosprawności, które współwystępują ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa.
2. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna związana m.in. ze złym stanem technicznym obiektów mieszkalnych, podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg, brak uporządkowanych terenów zieleni miejskiej, dużych emisji, co wpływa na negatywny obraz przestrzeni śródmiejskiej.

1. Duża liczba niezabudowanych działek w śródmieściu, które w większości znajdują się w rękach prywatnych, brak jednolitej strategii zabudowy śródmieścia oraz duża liczba samowolnie wybudowanych budynków gospodarczych (garaże, szopy itp.).
2. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru, na którą składają się: brak miejsc integracji społecznej, brak miejsc oferujących sposoby spędzania czasu oraz wsparcia dla rodzin, osób niepełnosprawnych oraz seniorów.

Najistotniejsze szanse dla obszaru rewitalizacji:

1. Możliwość wykorzystania zaplecza instytucjonalnego (biblioteka, Centrum Kultury, Sportu i Turystyki) do poszerzania oferty usług społecznych i kulturalnych (wzmocnienie potencjału instytucjonalnego w zakresie edukacji, kultury oraz rozrywki, które pozytywnie wpływać będzie na zmniejszanie skali negatywnych zjawisk społecznych.
2. Możliwość wykorzystania potencjału historycznego centrum miasta do kształtowania funkcji reprezentacyjnej oraz turystycznej (w tym przyciąganie inwestycji na obszar rewitalizacji, w szczególności w sferze usług na rzecz ludności, w tym usług wzmacniających potencjał turystyczny).
3. Powiązanie funkcjonalno-przestrzenne centrum miasta z otoczeniem (m.in. przebieg drogi wojewódzkiej), w tym pełnienie przez centrum ważnych funkcji usługowych, a zwłaszcza handlowych.
4. Zaangażowanie w proces rewitalizacji podmiotów prywatnych (wspólnot mieszkaniowych, właścicieli obiektów mieszkalnych, usługowych, przedsiębiorców) oraz mieszkańców – zwłaszcza w podnoszenie stanu technicznego tych obiektów oraz ogólnej estetyki.

Najważniejsze zagrożenia dla obszaru rewitalizacji:

1. Zbyt małe środki finansowe w odniesieniu do skali potrzeb związanych z działaniami rewitalizacyjnymi, związane z ograniczoną dostępnością funduszy zewnętrznych oraz niskim poziomem zamożności mieszkańców miasta.
2. Niska świadomość mieszkańców, w szczególności w kwestii dotyczącej estetyki, zadbania o części wspólne, co wskazuje na niski poziom kapitału społecznego.

3. Mała aktywność mieszkańców wynikająca częściowo z wieloletnich zaniedbań w zakresie dbałości o kształt przestrzeni miejskiej oraz jakości usług społecznych.
4. Bardzo mała konkurencyjność lokalnego rynku pracy i związane z tym negatywne procesy takie jak ciągły odpływ liczby mieszkańców i postępująca emigracja ekonomiczna.

Analiza przyczyn degradacji i syntetyczne ujęcie diagnozy obszaru zdegradowanego.

Przyczyn degradacji na obszarze rewitalizacji należy szukać przede wszystkim wewnątrz różnorodnych procesów zachodzących w lokalnej społeczności: bezrobocie, ubóstwo, zachowania patologiczne oraz dziedziczenie negatywnych postaw życiowych generują stan degradacji społecznej wewnątrz granic Debrzna. Społeczność lokalna poprzez korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej pogłębia stan funkcjonowania populacji obszaru rewitalizacji, którzy ze względy na brak odpowiedniej infrastruktury i alternatyw spędzania czasu wolnego generują często zachowania patologiczne. Szczególnie widoczna jest mała dbałość o własne otoczenie oraz przestrzenie wspólne. Ważnym problemem jest brak wsparcia dla rodzin, które często zmierzają w kierunku różnorodnych dysfunkcji. Trudna sytuacja dotyczy także osób samotnych, niesamodzielnych , które są bardzo często pozostawione samym sobie co powoduje pogłębienie stanu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Jak pokazują zarówno przeprowadzone badania, jak i szereg spotkań konsultacyjnych część wskazanych przez mieszkańców problemów o charakterze społecznym i gospodarczym ma charakter aterytorialny i nie jest związana wyłącznie z obszarem śródmieścia Debrzna. O ile identyfikacja problemów w sferze przestrzennej nie nastręcza większych trudności z ich umiejscowieniem, to problemy społeczne i ekonomiczne w przypadku tak małych ośrodków miejskich nie zawsze mogą ulegać podziałom o charakterze przestrzennym. Nie oznacza to oczywiście, że problemy te nie występują, ale bardzo często są one charakterystyczne np. dla całego miasta. Proces delimitacji obszaru zdegradowanego wskazał jednak, że nasilenie pewnych zjawisk może mieć związek z konkretną przestrzenią. Przeprowadzony proces diagnostyczny i partycypacyjny pozwolił zidentyfikować problemy na terenie rewitalizacji, których odkrycie nie byłoby możliwe w oparciu tylko o wskaźniki statystyczne. Analizując występowanie na obszarze rewitalizacji różnorodnych zjawisk kryzysowych oraz mając na uwadze wewnętrzny potencjał rozwojowy obszaru w trakcie przeprowadzonych analiz statystycznych oraz konsultacji społecznych, zwrócono uwagę na szereg problemów występujących na obszarze rewitalizacji:

- wysoka przestępczość na terenie przeznaczonym do rewitalizacji,
- częste incydenty związane z zakłócaniem porządku publicznego na terenie śródmieścia
- wysokie wskaźniki przemocy w rodzinie,
- stosunkowo duży odsetek osób trwale bezrobotnych,
- duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym,
- trudna sytuacja materialna dużej części mieszkańców,
- duża liczba osób starszych i niepełnosprawnych, które wymagają stałej lub czasowej opieki,
- bardzo mała liczba miejsc spędzania czasu wolnego (brak placów zabaw, skwerów itp.),
- bardzo zły stan techniczny większości obiektów zabytkowych,
- zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej położonych na terenie śródmieścia,
- zły stan infrastruktury drogowej,

- duża liczba niezagospodarowanych działek przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową,
- brak spójnej koncepcji zabudowy śródmieścia,
- brak obiektów przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych, seniorów oraz rodzin,
- zbyt mała liczba mieszkań komunalnych,
- zbyt mała liczba potencjalnych przestrzeni przeznaczonych dla lokali usługowych,
- niedostatecznie rozwinięta oferta usług społecznych dla mieszkańców obszaru,
- niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna i rekreacyjna dla mieszkańców obszaru,
- brak miejsc integracji społecznej i zawodowej,
- niski poziom kapitału społecznego,
- brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi,
- brak odpowiedzialności mieszkańców za otaczającą ich przestrzeń,
- degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna (zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych),
- niska aktywność ekonomiczna części mieszkańców,
- mała liczba wydarzeń kulturalnych w śródmieściu.

Analiza lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji

Analiza negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji została zestawiona z analizą lokalnych potencjałów. Celem takiego zabiegu było efektywne wykorzystanie mocnych stron w niwelacji koncentracji negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji. Lokalne potencjały zostały podzielone na poszczególne części:

Potencjał gospodarczy

- Obszar rewitalizacji ma w dużej części charakter usługowy i handlowy. Na jego terenie funkcjonuje targowisko miejskie i duża część punktów usługowych i handlowych.
- Przez teren śródmieścia przebiega też ważny szlak komunikacyjny – droga wojewódzka nr 188. Fakt ten może znacząco przyczyniać się do rozwoju handlu i usług.
- Ważny potencjał rozwojowy może stanowić położenie Debrzna (na granicy województwa pomorskiego i wielkopolskiego.

Potencjał inwestycyjny

- Teren śródmieścia charakteryzuje się dużą liczbą niezabudowanych działek o przeznaczeniu mieszkaniowym i usługowym co daje możliwość istotnego zwiększenia powierzchni dostępnych lokali mieszkalnych i usługowych

Potencjał turystyczny

- Rynek i centrum miasta znajdujące się w śródmieściu mogą stanowić o atrakcyjności tego obszaru. Rozwój usług na tym terenie oraz dostosowanie terenów rekreacyjnych może przyczynić się do ożywienia życia kulturalnego.
- Na terenie śródmieścia znajdują się największe zabytki Debrzna. Pozostałości średniowiecznych fortyfikacji (po przeprowadzonych pracach rekonstrukcyjnych i restauratorskich) mogą stanowić bardzo dużą atrakcję turystyczną.
- Według mieszkańców jednym z największych czynników rozwojowych miasta może być jego bogata i ciekawa historia

Miejsca zielone i tereny rekreacyjne

- Analiza wywiadów prowadzonych z mieszkańcami ujawnia, że zaniedbane dziś tereny rekreacyjne mogą stanowić w przyszłości ważne obszary pełniące funkcje miejsc spotkań, integracji i aktywizacji lokalnej.

Potencjał instytucjonalny

- Mimo, że obszar śródmieścia cechuje niski poziom kapitału społecznego, to jest to obszar na terenie którego funkcjonuje duża część instytucji publicznych. Na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się Urząd Miasta i Gminy, Centrum Kultury, Sportu, Turystyki i Rekreacji, Baszta Czarownic (pełniące funkcje galerii wystawowej) oraz Biblioteka Miejska.

Wizja, cele i priorytety rewitalizacyjne

Wizja rewitalizacji obszarów zdegradowanych Debrzna

Głównym efektem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Debrzno na lata 2017-2022 jest ograniczenie negatywnych zjawisk kryzysowych występujących w różnych sferach (zwłaszcza zaś problemów społecznych i przestrzennych) oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom wieloletnich procesów degradacyjnych. Cała wizja procesu rewitalizacji oparta jest o pięć głównych założeń:

1. **Śródmieście Debrzna jako obszar bezpieczny i przyjazny mieszkańcom.**
2. **Śródmieście Debrzna jako obszar o dużej dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.**
3. **Śródmieście Debrzna jako obszar charakteryzujący się rozbudowaną przestrzenią do rozwoju handlu oraz wysokiej jakości zasobami mieszkaniowymi.**
4. **Śródmieście jako obszar stwarzający dobre warunki rozwojowe dla przedsiębiorców.**
5. **Śródmieście Debrzna jako obszar o wysokiej estetyce przestrzeni miejskiej oraz obszar bogaty w lokalne zasoby historyczne i kulturowe.**

Cele strategiczne i operacyjne

Niniejsza część Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy zawiera wszystkie cele programu rewitalizacji. Zaczynając od poziomu najbardziej ogólnego, czyli celu głównego, a kończąc na celach strategicznych i szczegółowych, które odnoszą się do poszczególnych obszarów problemowych.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU REWITALIZACJI

OGRANICZENIE SKALI WYSTĘPOWANIA NEGATYWNYCH ZJAWISK I PROCESÓW NA OBSZARZE ŚRÓDMIEŚCIA DEBRZNA ORAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ CAŁEGO MIASTA POPRZEZ WZMOCNIENIE POTENCJAŁU OBSZARU REWITALIZACJI

CEL STARTEGICZNY 1

POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ PRZECIWDZIAŁANIE NEGATYWNYM ZJAWISKOM SPOŁECZNYM NA OBSZARZE REWITALIZACJI, PROMOCJĘ WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO I POPRAWĘ DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

Cel szczegółowy 1.1

Przeciwdziałanie procesom wykluczenia społecznego

Kierunek działań 1.1.1

Integracja międzypokoleniowa seniorów

Kierunek działań 1.1.2

Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja zawodowa mieszkańców

Kierunki działań 1.1.3

Wspierania działań związanych z ekonomią społeczną

Cel szczegółowy 1.2

Rozwój usług publicznych na obszarze rewitalizacji

Cel szczegółowy 1.2.1

Rozwój oferty usług edukacyjnych

Kierunek działań 1.2.2

Rozwój oferty usług kulturalnych

Kierunek działań 1.2.3

Rozwój oferty usług rekreacyjnych

Cel szczegółowy 1.3

Animacja procesów integracyjnych oraz wsparcie oddolnej aktywności mieszkańców

Kierunek działań 1.3.1

Wspieranie i stymulowanie oddolnych inicjatyw społecznych

Kierunek działań 1.3.2

Rozwój narzędzi partycypacyjnych dla mieszkańców

Cel szczegółowy 1.4

Poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców

Kierunek działań 1.4.1

Wspieranie i realizacja programów profilaktycznych z zakresu bezpieczeństwa

Kierunek działań 1.4.2

Rozbudowa systemu monitoringu centrum miasta

CEL STRATEGICZNY 2

Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom

Cel szczegółowy 2.1

Kształtowanie przestrzeni wspólnych służących mieszkańcom

Kierunek działań 2.1.1

Rozbudowa i poprawa estetyki terenów zielonych

Kierunek działań 2.1.2

Renowacja oficyn, podwórek i budynków gospodarczych

Kierunek działań 2.1.3

Poprawa stanu i estetyki przestrzeni publicznych

Kierunek działań 2.1.4

Rozwój przestrzeni rekreacyjnych

Cel szczegółowy 2.2

Ochrona i aktywne wykorzystanie lokalnych zasobów o charakterze kulturowym i historycznym

Kierunek działań 2.2.1

Ochrona i renowacja obiektów zabytkowych i istotnych ze względu na historię miasta

Kierunek działań 2.2.2

Organizacja na terenie śródmieścia wydarzeń mających na celu podkreślanie lokalnych zasobów kulturowych

Kierunek działań 2.2.3

Oznakowanie zabytków architektonicznych oraz historycznych miejsc na terenie śródmieścia

Kierunek działań 2.2.4

Podjęcie działań mających na celu odtwarzanie historycznego układu tkanki miejskiej na terenie śródmieścia

Cel szczegółowy 2.3

Rozwój infrastruktury technicznej służącej mieszkańcom

Kierunek działań 2.3.1

Poprawa stanu infrastruktury drogowej

Kierunek działań 2.3.2

Poprawa stanu oświetlenia

Kierunek działań 2.3.3

Poprawa stanu infrastruktury komunalnej

Cel szczegółowy 2.4

Racjonalny rozwój przestrzeni miejskiej oraz jej funkcji społecznych i usługowych

Kierunek działań 2.4.1

Budowa nowych budynków zawierających mieszkania komunalne

Kierunek działań 2.4.2

Budowa nowych budynków przeznaczonych na cele handlowe i usługowe

Kierunek działań 2.4.3

Adaptacja i renowacja zdegradowanych obiektów oraz przeznaczenie ich na cele społeczne

Cel szczegółowy 2.5

Rozwój infrastruktury społecznej oraz jej dopasowanie do potrzeb mieszkańców

Kierunek działań 2.5.1

Rozwój infrastruktury kulturalnej

Kierunek działań 2.5.2

Rozwój infrastruktury pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia

Kierunek działań 2.5.3

Rozwój infrastruktury opiekuńczej dedykowanej dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych

Kierunek działań 2.5.4

Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

CEL STRATEGICZNY 3

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze rewitalizacji

Cel szczegółowy 3.1

Przystosowanie przestrzeni miejskiej do funkcji handlowych i usługowych

Kierunek działań 3.1.1.

Przystosowanie części śródmieścia do pełnienia funkcji targowych

Kierunek działań 3.1.2

Rozwój przestrzeni handlowych i usługowych

Cel szczegółowy 3.2

Tworzenie nowych miejsc pracy, stymulowanie aktywności zawodowej mieszkańców oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Kierunek działań 3.2.1.

Tworzenie warunków do zwiększania aktywności zawodowej mieszkańców

Kierunek działań 3.2.2

Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości i tworzenie przestrzeni przeznaczonej dla startup-ów i mikroprzedsiębiorstw

Kierunek działań 3.2.3

Likwidowanie barier komunikacyjnych utrudniających aktywność zawodową

CEL STRATEGICZNY 4

Dbałość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji

Cel szczegółowy 4.1

Tworzenie nowej oferty turystycznej

Kierunek działań 4.1.1

Wykorzystanie obiektów historycznych w celu podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru

Kierunek działań 4.1.2

Stworzenie produktu turystycznego w oparciu o „historię miejsca"

Kierunek działań 4.1.3

Podejmowanie działań mających na celu wykorzystanie oferty lokalnych przedsiębiorców do budowania oferty turystycznej

Charakterystyka planowanych działań

Określenie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji jest jedynie wstępem do podjęcia decyzji o realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poniżej zamieszczony został zestaw planowanych przedsięwzięć, które podzielono na przedsięwzięcia mieszczące się w zakresie podstawowym dla realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz przedsięwzięcia o charakterze uzupełniającym. Należy zauważyć, że zarówno zadania kluczowe, jak i uzupełniające tworzą swoistą całość i stanowią komplementarne spojrzenie na różnorodne obszary problemowe.

NAZWA OBSZARU								
Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Jakie problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?	Zakres czasowy i realizacji	Planowany koszt	Potencjalne partnerstwa	Lokalizacja/miejsce prowadzenia projektu	Prognozowane produkty i rezultaty
ZAKRES PODSTAWOWY A								
A.1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą	Zadanie obejmuje: prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane mające na celu adaptację budynku na centrum usług społecznych, prace budowlane, renowacyjne i restauratorskie murów obronnych i zagospodarowanie przestrzeni przylegającej. Ze względu na bardzo zły stan techniczny może się okazać, że budynek i przylegające mury obronne przeznaczone będą albo do renowacji, remontu albo do częściowej lub całkowitej rozbiórki i odbudowy. W ramach zadania przewiduje się wyposażenie budynku do pełnienia funkcji Centrum Usług Społecznych.	Miasto i Gmina Debrzno	– niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru. – brak miejsc integracji społecznej i zawodowej – brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi.	08.2017-10.2019	1.100.000,00 zł	Organizacje pozarządowe – wsparcie konsultacyjne	Ulica Barlickiego	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 1 szt. (Protokół odbioru zrealizowanej inwestycji). Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 0,0203 ha Wskaźnik rezultatu: liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury - 300, poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności obszaru
A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury	Kompleksowe uporządkowanie i zagospodarowanie terenu znajdującego się przy wlocie ulicy Barlickiego. Zakres prac: odnowa terenu zieleni, montaż ławek, elementów architektury	Miasto i Gmina Debrzno	– degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna (zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych)	08.2017-10.2019	100.000,00 zł	–	Ulica Barlickiego, Traugutta	Wskaźnik produktu: Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 0,0352 ha. Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej przy jednoczesnym umocnieniu lokalnego

	rekreacyjnej							dziedzictwa poprzez wyeksponowanie zabytków. Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 500.
A.3. Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych	Wymiana nawierzchni na równą kostkę granitową umożliwiającą poruszanie się również na wózkach inwalidzkich, montaż oświetlenia, elementów małej architektury oraz kanalizacja deszczowa.	Miasto i Gmina Debrzno	– degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna (zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych) – zły stan infrastruktury drogowej	08.2017-10.2019	1.200.000,00 zł	–	Ulica Barlickiego	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 1szt. Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności obszaru, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru. Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 500.
A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami	Remont elementów wspólnych (m.in. remont elewacji, dachu, ogrodzenia, budynków gospodarczych)oraz zagospodarowanie podwórek na cele społeczne i edukacyjne.	Wspólnoty mieszkaniowe/ przedsiębiorcy	– degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna (zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych)	08.2017-10.2019	450.000,00 zł	Wspólnoty mieszkaniowe/ przedsiębiorcy	Obszar zdegradowany	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 8 szt. Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności obszaru
A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ładu przestrzennego i estetyki obszaru	Włączenie mieszkańców w proces polegający na uporządkowaniu podwórek w obszarze objętym rewitalizacją, montażu elementów małej architektury zgodnych z koncepcją zagospodarowania terenu	Miasto i Gmina Debrzno	– niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru – brak miejsc integracji społecznej i zawodowej – brak miejsc, w których mogą być realizowane	08.2017-10.2019	57.000,00 zł	Mieszkańcy obszaru przeznaczone go do rewitalizacji/or ganizacje pozarządowe (zlecenie zadań własnych)	Obszar zdegradowany	Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 0,1817 ha Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności obszaru, liczba osób włączonych w działania: 50

			przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi – brak odpowiedzialności mieszkańców za otaczającą przestrzeń.					
A.6. Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym	Stworzenie placówki wsparcia dziennego, poradni wsparcia o charakterze pomocowym dla rodzin, stworzenie ośrodka krótkoterminowej opieki nad osobami niesamodzielnymi, punktu wsparcia dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych.	Miasto i Gmina Debrzno, OPS	– niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru – brak miejsc integracji społecznej i zawodowej – brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi.	01.2019-12.2022	1.600.000,00 zł	organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany	Wskaźnik produktu: liczba działań prowadzonych w Centrum: 5. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznych korzystająca ze wsparcia palcówki: 80
A.7. Aktywna Młodzież	Działania skierowane do młodzieży, oferta spędzania wolnego czasu, warsztaty, zajęcia dodatkowe, wydarzenia artystyczne	Miasto i Gmina Debrzno	Patologia społeczna, niskie wynik w nauce, brak oferty do spędzania wolnego czasu, brak wzorców i postaw	02.2017-10.2022	20.000,00 zł	Młodzieżowa Rada Miejska, organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany	Wskaźnik produktu: liczba działań skierowanych do młodzieży : 4. Wskaźnik rezultatu: liczba młodzieży korzystającej ze wsparcia:50
A.8. Aktywny Senior	Działania skierowane do osób starszych, oferta spędzania wolnego czasu, warsztaty, zajęcia dodatkowe, wydarzenia artystyczne, pomoc w codziennym funkcjonowaniu, wparcie specjalistyczne	Miasto i Gmina Debrzno	– brak oferty do spędzania wolnego czasu, niewystarczająca pomoc osobom niesamodzielnym, brak wsparcia dla opiekunów osób starszych, brak specjalistycznej pomocy	02.2017-10.2022	20.000,00 zł	Rada Seniorów, OPS, organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany, teren gminy	Wskaźnik produktu: liczba działań skierowanych do seniorów: 4. Wskaźnik rezultatu: liczba seniorów korzystających ze wsparcia:50

PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE B								
B.1. Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej	Przebudowa i renowacja ciągu ul. Traugutta, Kościuszki, Harcerskiej, Rynek. Odbudowa nawierzchni, wymiana oświetlenia ulicznego	Zarząd Dróg Wojewódzkich	– degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna (zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych) – zły stan infrastruktury drogowej	03.2017-03.2018	1.000.000,00	-	Ulica Traugutta, Kościuszki, Harcerska, Rynek	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 4szt. Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności obszaru, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru. Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 500. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, jakości przestrzeni miejskiej, zwiększenie dostępu do podstawowych usług publicznych i społecznych.
B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych.	Adaptacja pomieszczeń biurowych na funkcje społeczne, dostosowanie do osób niepełnosprawnych, przystosowanie placu do działań edukacyjnych, integracyjnych.	Miasto i Gmina Debrzno	– brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi	01.2019-06.2021	250.000,00 zł	CKSIT,OPS	Obszar zdegradowany	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 1szt. Wskaźnik rezultatu: .Liczba osób korzystających z wyremontowanej infrastruktury: 500
B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni	Przebudowa nawierzchni rynku, przebudowa infrastruktury technicznej, montaż małej architektury, urządzenie zieleni,	Miasto i Gmina Debrzno	– zdegradowana przestrzeń, -brak warunków do rozwoju turystyki, gospodarki	06.2018-06.2021	1.000.000,00 zł	Przedsiębiorcy	Ulica Rynek	Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 0,6261 ha Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej,

turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej	przygotowanie przestrzeni handlowej z przeznaczeniem na drobne usługi							a tym samym atrakcyjności obszaru, zwiększenie atrakcyjności i jakości przestrzeni miejskiej, wzrost popytu na lokalne usługi, rozwój gospodarki. Liczba osób korzystających z wyremontowanej infrastruktury: 500
B.4. Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy pl. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne	Remont i adaptacja lub rozbiórka i odbudowa budynku, przystosowanie do celów społecznych	Miasto i Gmina Debrzno, ZGKIM	– niewystarczające zasoby komunalne – brak przestrzeni do prowadzenia działań społecznych i aktywizujących lokalną społeczność	03.2019-10.2020	350.000,00 zł	Organizacje pozarządowe	Ulica Długa	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 1 szt. Wskaźnik rezultatu: liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury – 40
B.5. Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej	Opracowanie projektu budowlanego i budowa budynku wielorodzinnego z przeznaczeniem na mieszkania komunalne oraz część usługową	Miasto i Gmina Debrzno	– brak terenów inwestycyjnych, – brak zasobów mieszkaniowych	01.2018-06.2021	1.500.000,00 zł	Przedsiębiorcy	Ulica Harcerska	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 1szt. Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności obszaru. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru, zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców obszaru.
B. 6. Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od drogi woj. 188	Projekt budowlany i przebudowa odcinka drogi dojazdowej w celu usprawnienia dostępu do obiektu zabytkowego	Miasto i Gmina Debrzno	– zły stan infrastruktury drogowej	03.2018-06.2020	200.000,00 zł	–	Ulica Młyńska	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 1szt. Wskaźnik rezultatu:

								poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności obszaru, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru. Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury:100.Poprawa dostępności do obiektów kultury i użyteczności publicznej..
B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego.	Adaptacja pomieszczeń biurowych na cele kulturalne, powstanie małego kina studyjnego	Miasto i Gmina Debrzno	– brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi	03.2017-06.2018	85.000,00 zł	CKSIT, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	Ulica Wojska Polskiego	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 1szt. Wskaźnik rezultatu: .Liczba osób korzystających z wyremontowanej infrastruktury: 500 Aktywizacja i integracja społeczna poprzez pielęgnowanie kultury, ilość osób korzystających z powstałej infrastruktury.
B.8. Iluminacja środkowej części zachowanych średniowiecznych murów obronnych.	Oświetlenie i wyeksponowanie murów obronnych	Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno"	– niszczenie zabytkowej tkanki miejskiej i historycznego charakteru miasta	06.2017-06.2018	65.000,00 zł	–	Ulica Barlickiego	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 1szt. Wskaźnik rezultatu: Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni przy jednoczesnym umocnieniu lokalnego dziedzictwa poprzez uzyskanie zrewitalizowanego

								miejsca o szczególnym charakterze.
B.9. Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych działek znajdujących się na terenie śródmieścia	Opracowanie spójnej koncepcji zabudowy i wizualizacji zabudowy działek zlokalizowanych w śródmieściu, zabudowy pierzejowej w okolicach Rynku Starego Miasta, Ul. Harcerskiej, Barlickiego i Traugutta	Miasto i Gmina Debrzno	– brak terenów do prowadzenia działalności usługowej i turystycznej w śródmieściu, – nieład przestrzenny	08.2016-02.2018	20.000,00 zł	Przedsiębiorcy	Obszar zdegradowany	Wskaźnik produktu: Liczba działek objętych koncepcją: 12. Wskaźnik rezultatu: Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej śródmieścia, wzrost i popyt na lokalne usługi, rozwój gospodarczy
B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki	Remont i adaptacja Sali kinowej na potrzeby nowoczesnej Sali widowiskowej, kompleksowy remont i wyposażenie w sprzęt niezbędny do pełnienia funkcji kulturowych, rozrywkowych i edukacyjnych	Miasto i Gmina Debrzno	– brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi	04.2019-06.2021	400.000,00 zł	Organizacje pozarządowe	Ulica Wojska Polskiego 2	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – 1szt. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających z wyremontowanej infrastruktury: 500. Aktywizacja i integracja społeczna poprzez pielęgnowanie kultury, ilość osób korzystających z powstałej infrastruktury.
B.11. Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarpy pod częścią murów obronnych)	Wykonanie prac ziemnych i budowlanych służących zabezpieczeniu skarpy pod częścią zabytkowych murów obronnych	Miasto i Gmina Debrzno	– degradacja zabytkowej części miasta	09.2017-08.2018	300.000,00 zł	Wojewódzki Konserwator Zabytków	Obszar zdegradowany	Wskaźnik produktu: powierzchnia zabezpieczonej skarpy – 1 ha. Wskaźnik rezultatu: ochrona zabytkowych murów miejskich.
B.12. Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowe	Opracowanie planu zabudowy wraz z wizualizacjami, zmiana MPZP	Miasto i Gmina Debrzno	– brak wystarczających zasobów mieszkaniowych	04.2017-06.2019	30.000,00 zł	Przedsiębiorcy	Obszar zdegradowany, obszar miasta	Wskaźnik produktu: powierzchnia utworzonych terenów pod mieszkalnictwo: 0,1220 ha. Wskaźnik rezultatu: Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, zaspokojenie zapotrzebowania na

								cele mieszkaniowe
B.13. Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)	Budowa/ adaptacja budynków/pomieszczeń do celów usługowych, aktywizacja zawodowa.	Miasto i Gmina Debrzno	– brak wsparcia dla nowych przedsiębiorców	04.2017-10.2022	100.000,00 zł	IPC, organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany	Wskaźnik produktu: liczba nowych powierzchni do prowadzenia działalności: 4. Wskaźnik rezultatu: Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, wzrost, popytu na usługi i rozwój gospodarki.
B.14. Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu	Działania polegające na pomocy w wyznaczeniu indywidualnej ścieżki reintegracji i udzieleniu potrzebnego wsparcia doradcy zawodowego, pracownika socjalnego.	Miasto i Gmina Debrzno, PUP, OPS	– bezrobocie, wykluczenie społeczne, brak wsparcia i motywacji, bierność zawodowa	06.2017-09.2021	100.000,00 zł	Organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany	Wskaźnik produktu: liczba działań skierowanych do bezrobotnych i zagrożonych ubóstwem: 4.Liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którym udzielono wsparcia: 60.
B.15. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru przeznaczonego do rewitalizacji bazując głównie na potencjale turystycznym	Działania aktywizujące lokalną społeczność, wspieranie i promocja przedsiębiorczości, wspieranie włączenia społecznego	Miasto i Gmina Debrzno	– potrzeba aktywizacji i integracji społeczeństwa, brak wykorzystania lokalnych zasobów kulturowych i przyrodniczych	02.2017-10.2022	50.000,00 zł	IPC, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	Obszar zdegradowany	Liczba działań zwiększających atrakcyjność turystyczną obszaru: 3. Wskaźnik rezultatu: Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej śródmieścia, wzrost i popyt na lokalne usługi, rozwój gospodarczy

Tabela 31. Matryca przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 32. Działania planowane na obszarze rewitalizacji

Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Rewitalizacja jest procesem bardzo złożonym i integruje w sobie przedsięwzięcia o bardzo różnorodnym charakterze. Każdy **program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy, bardzo często uwzględniający wiele źródeł finansowania (projekty często** mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych.

Kompleksowe interwencje wymagają, aby projekty rewitalizacji charakteryzowały się wzajemnymi powiązaniami i synergią poszczególnych projektów. Wzajemne powiązania nie wymaga oczywiście równoczesnej realizacji, ale są podstawą do odwrócenia negatywnych trendów i pozytywnego wpływania na sytuację kryzysową. Synergia poszczególnych projektów musi sprowadzać się przede wszystkim do synchronizacji efektów ich realizacji i ich oddziaływania na zdiagnozowane problemy.

Rodzaje komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji są wyznaczone przez wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Do poszczególnych rodzajów komplementarności należą:

- komplementarność przestrzenna,
- komplementarność problemowa,
- komplementarność proceduralno-instytucjonalna,
- komplementarność międzyokresowa,
- komplementarność źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Działania ujęte w LPR zostaną zrealizowane w najbardziej zdegradowanej części miasta Debrzno, a mianowicie w Śródmieściu. Ze względu na kluczową lokalizację obszar ten pomimo bardzo kiepskich wskaźników i przede wszystkim występujących w nim negatywnych zjawisk społecznych ma również największy potencjał rozwojowy i jako jedyny daje możliwość oddziaływania na pozostały obszar miasta, a nawet całej gminy. W obszarze tym znajduje się: Urząd Miasta i Gminy Debrzno, poczta, dom kultury, agencja bankowa, targowisko miejskie oraz kościół – przez te aspekty obszar ten pełni funkcję tzw. Centrum podstawowych usług społecznych i publicznych dla mieszkańców gminy. Obszar dysponuje więc odpowiednią bazą do realizacji założonych w Programie zadań.
Nowa, funkcjonalna przestrzeń publiczna, urozmaicona oferta społeczna skierowana do różnych kręgów odbiorców, odnowione budynki mieszkalne, podwórza, przestrzenie wspólne, zabytkowa część miasta oraz inne obiekty mają służyć przede wszystkim zwiększeniu komfortu życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, ale również mieszkańców całej gminy. Zakładane w projekcie działania powiązane są ze sobą w sferze: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, a także środowiskowej.

Można także wskazać, że dzięki realizacji projektów wzrośnie również atrakcyjność turystyczna (renowacja obiektów zabytkowych i nadanie im nowych funkcji kulturalno-edukacyjnych i co za tym idzie aktywizacja gospodarcza, która pozytywnie wpływać będzie na rozwiązywanie problemów społecznych takich jak ubóstwo oraz bezrobocie).

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Głównym efektem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Debrzno na lata 2017–2022 jest ograniczenie negatywnych zjawisk kryzysowych występujących w różnych sferach (zwłaszcza zaś problemów społecznych i przestrzennych) oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom wieloletnich procesów degradacyjnych. Cała wizja procesu rewitalizacji oparta jest o pięć głównych założeń:

1. **Śródmieście Debrzna jako obszar bezpieczny i przyjazny mieszkańcom.**
2. **Śródmieście Debrzna jako obszar o dużej dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.**
3. **Śródmieście Debrzna jako obszar charakteryzujący się rozbudowaną przestrzenią do rozwoju handlu oraz wysokiej jakości zasobami mieszkaniowymi.**
4. **Śródmieście jako obszar stwarzający dobre warunki rozwojowe dla przedsiębiorców.**
5. **Śródmieście Debrzna jako obszar o wysokiej estetyce przestrzeni miejskiej oraz obszar bogaty w lokalne zasoby historyczne i kulturowe.**

Sformułowane w Programie cele są więc odpowiedzią na problemy oraz podstawowe potrzeby; są nie tylko spójne, ale często uzupełniają się wzajemnie, tworząc kompleksową całość. Poszczególne cele zdefiniowane zostały w odpowiedzi na główne problemy.

Poszczególne projekty programu rewitalizacji również wykazują się wzajemną komplementarnością, charakteryzują się oddziaływaniem na wiele sfer: społeczną, przestrzenną, techniczną, środowiskową, gospodarczą. Najistotniejsze są tzw. miękkie projekty adresowane do konkretnej grupy społecznej – ujęte zostały w celu 1: Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych. Często jednak działania społeczne nie byłyby możliwe do realizacji bez działań infrastrukturalnych.

Tabela przedstawia komplementarność i logikę powiązań pomiędzy projektami a celami i kierunkami działań.

Nazwa Projektu	Cel I: Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych										Cel II Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom																	Cel III: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze rewitalizacji					Cel IV: Dbałość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji		
	KIERUNKI DZIAŁAŃ																																		
	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.3.1	1.3.2	1.4.1	1.4.2	2.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.4	2.2.1	2.2.2	2.2.3	2.2.4	2.3.1	2.3.2	2.3.3	2.4.1	2.4.2	2.4.3	2.5.1	2.5.2	2.5.3	2.5.4	3.1.1	3.1.2	3.2.1	3.2.2	3.2.3	4.1.1	4.1.2	4.1.3
A.1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą																																			
A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury																																			
A.3. Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych																																			
A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami																																			
A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ładu przestrzennego i estetyki obszaru																																			
A.6. Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym																																			
A.7. Aktywna Młodzież																																			
A.8. Aktywny Senior																																			
B.1. Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej																																			
B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych																																			
B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej Miasto i Gmina Dobrzno																																			
B.4. Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy ul. Długiej 9 w Dobrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne																																			
B.5. Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul.																																			

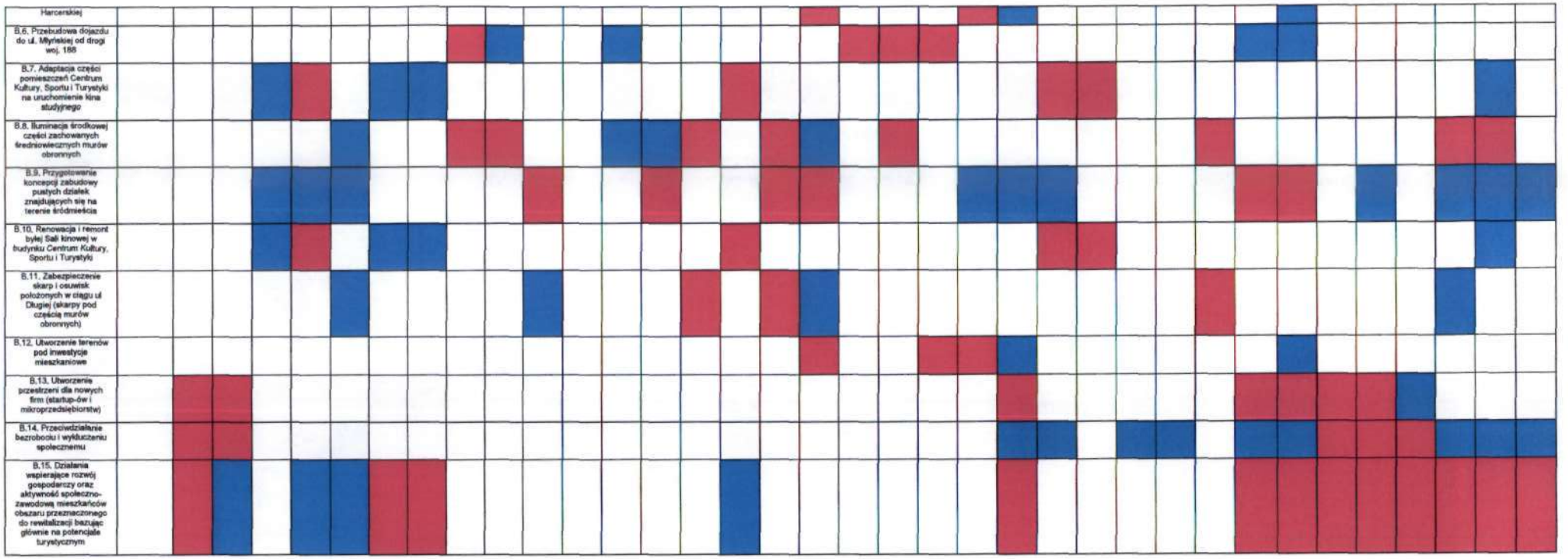

Tabela 33. Komplementarność i logika powiazań pomiędzy projektami, a celami i kierunkami działań

Legenda:

	Bezpośrednie powiązanie z danym kierunkiem działań
	Pośrednie powiązanie z danym kierunkiem działań

Powiązania horyzontalne pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami

Projekty realizowane na podstawie LPR będą miały zróżnicowany charakter ale będą ze sobą powiązane, tak aby wzmocnić oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Nie każde przedsięwzięcie będzie związane ze wszystkimi innymi. Zaplanowane przedsięwzięcia zostały skonstruowane w taki sposób, że wzajemnie się uzupełniają i wzmacniają. Poniższa tabela przedstawia powiazania pomiędzy poszczególnymi projektami.

Lp.	*Nazwa projektu*	Projekty komplementarne	Uzasadnienie
1.	Projekt nr A.1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą	*Projekt nr A.6. Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym* *Projekt nr A.8. Aktywny Senior* *Projekt nr B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych* *Projekt B.4. Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy pl. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne* *Projekt nr B.14. Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu*	Projekty wzajemnie się uzupełniają, mają na celu stworzenie infrastruktury przystosowanej do prowadzenia działań społecznych oraz stworzenie oferty dla osób wykluczonych, niesamodzielnych, wymagających wsparcia w postaci usług społecznych.
2.	Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury	*Projekt nr A.3. Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych* *Projekt nr A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami* *Projekt nr A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ładu przestrzennego i estetyki obszaru*	Projekty zmierzają do uporządkowania przestrzeni, przywrócenia ładu przestrzennego, dostosowania do osób niepełnosprawnych, poprawy dostępności, bezpieczeństwa oraz budowy infrastruktury do działań kulturalnych, rekreacyjnych oraz społecznych.

		Projekt nr B.1. Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej *Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej* *Projekt nr B.6. Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od drogi woj. 188* *Projekt nr B.11. Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarpy pod częścią murów obronnych)*	
3.	Projekt nr A.3 Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych	*Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury* *Projekt nr B.1. Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej* *Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej* *Projekt nr B.6. Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od drogi woj. 188*	Projekty mają na celu zagospodarowanie przestrzeni, dostosowanie dla jej użytkowników oraz poprawę bezpieczeństwa.
4.	Projekt nr A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami	*Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury* *Projekt nr A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ładu przestrzennego i estetyki obszaru* *Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej*	Projekty mają na celu zagospodarowanie wspólnej przestrzeni przede wszystkim polegają na włączeniu społeczności w działania kształtujące ich otoczenie. Zmierzają do stworzenia trakcyjnego, funkcjonalnego miejsca, nawiązując do historycznego układu miasta.

		Projekt nr B.8. Iluminacja środkowej części zachowanych średniowiecznych murów obronnych. *Projekt nr B.11. Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarpy pod częścią murów obronnych)*	
5.	Projekt nr A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ładu przestrzennego i estetyki obszaru	*Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury* *Projekt nr A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami.* *Projekt B.5. Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej* *Projekt nr B.9. Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych działek znajdujących się na terenie śródmieścia* *Projekt nr B.11. Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarpy pod częścią murów obronnych)*	Projekty wpłyną na zwiększenie poczucia odpowiedzialności za miejsce, w którym się mieszka, włączenie mieszkańców w aktywne działania, udział w konsultacjach i realizacji poszczególnych inwestycji. Zakładany jest ciąg działań, które bezpośrednio zaangażują mieszkańców, a projekty infrastrukturalne pozwolą lepiej wykorzystać efekty tych działań. Zostanie stworzona atrakcyjna i racjonalna przestrzeń życiowa i społeczna mieszkańców obszaru zdegradowanego. Największa komplementarność zachodzi z projektem A.4. – mieszkańcy wyremontują i zagospodarują części wspólne oraz podwórka. Będą mieli realny wpływ na stworzenie przyjaznej przestrzeni.
6.	Projekt nr A.6. Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym	*Projekt nr A.1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą.* *Projekt B.4. Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy pl. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne.* *Projekt nr A.8. Aktywny Senior*	Utworzenie placówki, która pozwoli na rozwiązanie lub zmniejszenie skali wielu problemów społecznych w obszarze. Ważne jest również zwiększenie dostępności do ośrodka, poprawa sfery komunikacyjnej i rozwiązania techniczne likwidujące bariery architektoniczne i umożliwiające swobodny dostęp dla osób niepełnosprawnych. Seniorzy uzyskają wsparcie w postaci dostępu do niezbędnych usług społecznych. Największa komplementarność zachodzi z projektem nr A.1. – powstanie zaplecze do realizacji kompleksowego wsparcia dla rodzin i osób niesamodzielnych.

7.	Projekt nr A.7. Aktywna Młodzież	*Projekt nr B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych.* *Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej* *Projekt nr B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego.* *Projekt nr B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki.*	Stworzenie zaplecza infrastrukturalnego do aktywnego wypoczynku, miejsca realizacji warsztatów, imprez , koncertów i innych wydarzeń kulturalnych zaktywizuje młodzież z obszaru, zmniejszając przy tym degradujące obszar zjawisko patologii społecznej. Działania mają na celu pokazanie lepszej przestrzeni oraz ukazanie szansy na lepszą przyszłość.
8.	Projekt nr A.8. Aktywny Senior	*Projekt nr A.6. Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym* *Projekt nr B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych* *Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej* *Projekt nr B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego* *Projekt nr B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki.*	Stworzenie zaplecza infrastrukturalnego do realizacji działań adresowanych bezpośrednio do seniorów pozwoli na efektywniejsze wsparcie tej grupy. Stworzenie miejsc do wypoczynku, rekreacji, działalności kulturalnej i edukacyjnej, usuwanie barier architektonicznych pozwoli na stworzenie kompleksowego wsparcia licznej i bardzo ważnej w obszarze grupie osób starszych.
9.	Projekt nr B.1 Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej	*Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową*	Projekty mają na celu zwiększenie dostępności do obiektów publicznych,

		małej architektury *Projekt nr A.3 Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.* *Projekt nr B.6. Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od drogi woj. 188*	poprawę sfery komunikacyjnej i zastosowanie rozwiązań technicznych likwidujących bariery architektoniczne, a przede wszystkim poprawę bezpieczeństwa użytkowników.
10.	Projekt nr B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych	*Projekt nr A.1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą.* *Projekt nr A.7. Aktywna Młodzież* *Projekt nr A.8. Aktywny Senior*	Projekty się wzajemnie uzupełniają, z jednej strony powstanie baza do prowadzenia działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych a z drugiej strony zostanie stworzona oferta dla użytkowników nowej infrastruktury i przestrzeni.
11.	Projekt nr B.3 Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej	*Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury* *Projekt nr A.3 Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.* *Projekt nr A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami.* *Projekt nr A.7. Aktywna Młodzież* *Projekt nr A.8 Aktywny Senior* *Projekt nr B.7 Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego.* *Projekt nr B.8 Iluminacja środkowej części zachowanych średniowiecznych murów obronnych* *Projekt nr B.10 Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki.*	Projekty się wzajemnie uzupełniają, z jednej strony powstanie estetyczna i funkcjonalna przestrzeń do prowadzenia działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych a z drugiej strony zostanie stworzona oferta dla użytkowników nowej przestrzeni.

12.	Projekt nr B.4 Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy ul. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne	*Projekt nr A1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą* *Projekt nr A.6. Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym* *Projekt nr B.12 Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowe*	Projekty mają na celu zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców: potrzeby mieszkaniowe, zapotrzebowanie na usługi społeczne.
13.	Projekt nr B.5 Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej	*Projekt nr B.12 Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowe*	Projekty mają na celu rozwiązanie problemu dotyczącego niewystarczających zasobów mieszkaniowych.
14.	Projekt nr B. 6 Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od drogi woj. 188	*Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury* *Projekt nr A.3. Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.* *Projekt nr B.1. Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej*	Projekty wpływają na zapewnienie ładu przestrzennego, zagospodarowanie przestrzeni i poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, usprawnienie komunikacji.
15.	Projekt nr B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego	*Projekt nr A.7. Aktywna Młodzież* *Projekt nr A.8. Aktywny Senior* *Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej* *Projekt nr B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki*	Stworzenie zaplecza infrastrukturalnego do realizacji działań adresowanych bezpośrednio do seniorów pozwoli na efektywniejsze wsparcie tej grupy. Stworzenie miejsc do wypoczynku, rekreacji, działalności kulturalnej i edukacyjnej, usuwanie barier architektonicznych pozwoli na stworzenie kompleksowego wsparcia licznej i bardzo ważnej w obszarze grupie osób starszych.
16.	Projekt nr B.8. Iluminacja środkowej części zachowanych średniowiecznych murów obronnych	*Projekt nr A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami* *Projekt nr B.3 Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej*	Projekty mają na celu stworzenie atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, wyeksponowanie walorów zabytkowych, uporządkowanie przestrzeni w zabytkowej części obszaru.

17.	Projekt nr B.9. Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych działek znajdujących się na terenie śródmieścia	*Projekt nr A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ładu przestrzennego i estetyki obszaru* *Projekt nr B.12 Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowe* *Projekt nr B.13 Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)*	Projekty wzajemnie się uzupełniają, celem jest stworzenie koncepcji zabudowy w ścisłej konsultacji z mieszkańcami oraz włączenie ich w działania rewitalizacyjne.
18.	Projekt nr B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki	*Projekt nr A.7. Aktywna Młodzież* *Projekt nr A.8. Aktywny Senior* *Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej* *Projekt nr B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego*	Projekty się wzajemnie uzupełniają, z jednej strony powstanie estetyczna i funkcjonalna przestrzeń do prowadzenia działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych a z drugiej strony zostanie stworzona oferta dla użytkowników nowej przestrzeni.
19.	Projekt nr B.11. Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarpy pod częścią murów obronnych)	*Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury* *Projekt nr A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami* *Projekt nr A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ładu przestrzennego i estetyki obszaru*	Projekty mają na celu zagospodarowanie wspólnej przestrzeni przede wszystkim polegają na włączeniu społeczności w działania kształtujące ich otoczenie. Zmierzają do stworzenia trakcyjnego, funkcjonalnego miejsca, nawiązując do historycznego układu miasta.
20.	Projekt nr B.12. Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowe	*Projekt nr B.4. Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy ul. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne.* *Projekt B.5. Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej* *Projekt nr B.9.*	Projekty mają na celu rozwiązanie problemu dotyczącego niewystarczających zasobów mieszkaniowych.

		Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych działek znajdujących się na terenie śródmieścia.	
21.	Projekt nr B.13. Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)	*Projekt nr B.9. Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych działek znajdujących się na terenie śródmieścia.* *Projekt nr B.14. Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu*	Projekty mają na celu powstanie i zagospodarowanie nieruchomości i przystosowanie do prowadzenia działalności gospodarczej i stworzenia nowych miejsc pracy.
22.	Projekt nr B.14. Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu	*Projekt nr A.1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą* *Projekt nr B.13. Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)* *Projekt B.15. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru przeznaczonego do rewitalizacji bazując głównie na potencjale turystycznym*	Wsparcie i działania na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców, ograniczenia ubóstwa. Pomoc w wyznaczeniu ścieżki reintegracji, wsparcie dotacyjne.
23.	Projekt B.15 Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru przeznaczonego do rewitalizacji bazując głównie na potencjale turystycznym	*Projekt nr B.13. Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)*	Promocja i rozwój lokalnej przedsiębiorczości, a także tworzenie nowych firm prowadzone z działaniami wzmacniającymi potencjał przestrzenny i funkcjonalny pod kątem przedsiębiorczości. Poprawa dostępności do Rynku oraz zabytkowej części miasta, a także tworzenie urozmaiconej oferty kulturalno-turystycznej.

Tabela 34. Komplementarność problemowa

Program rewitalizacji obejmuje działania, które są bardzo przemyślane i wdrażane razem lub kolejno po sobie. Dzięki temu, że działania realizowane są w sposób kompleksowy, oddziałują na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. W tabeli znajdującej się poniżej ujęto oddziaływania poszczególnych projektów na wymienione wyżej sfery.

LP	Tytuł projektu	Cel rewitalizacji	Efekt społeczny	Efekt gospodarczy	Efekt przestrzenny	Efekt środowiskowy
Lista A						
1.	Projekt nr A.1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Brak	Umiarkowany	Brak
2.	Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom	Duży	Brak	Duży	Umiarkowany
3.	Projekt nr A.3. Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom	Umiarkowany	Brak	Umiarkowany	Brak
4.	Projekt nr A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami.	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej	Duży	Umiarkowany	Duży	Brak

		mieszkańcom				
5.	Projekt nr A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenie ładu przestrzennego i estetyki obszaru	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Brak	Duży	Brak
6.	Projekt nr A.6. Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Umiarkowany	Umiarkowany	Brak
7.	Projekt nr A.7. Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu	Ustalenie indywidualnej ścieżki reintegracji dla bezrobotnych, współpraca z doradcą zawodowym, pracownikiem socjalnym, warsztaty, świadczenia w postaci zasiłków	Duży	Duży	Brak	Brak
Lista B						
1.	Projekt nr B.1. Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom	Umiarkowany	Duży	Duży	Brak
2.	Projekt nr B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym	Duży	Brak	Umiarkowany	Brak

	kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych	zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych				
3.	Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom	Duży	Duży	Duży	Brak
4.	Projekt B.4. Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy pl. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom	Umiarkowany	Brak	Brak	Brak
5.	Projekt B.5. Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany	Brak
6.	Projekt nr B.6. Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od drogi woj. 188	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom	Umiarkowany	Umiarkowany	Umiarkowany	Brak
7.	Projekt nr B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego	Dbałość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru zdegradowanego	Duży	Duży	Brak	Brak
8.	Projekt nr B.8. Iluminacja środkowej części zachowanych	Dbałość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie	Brak	Umiarkowany	Umiarkowany	Brak

	średniowiecznych murów obronnych	atrakcyjności turystycznej obszaru zdegradowanego				
9.	Projekt nr B.9. Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych działek znajdujących się na terenie śródmieścia	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze zdegradowanym	Umiarkowany	Duży	Duży	Brak
10.	Projekt nr B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki	Dbałość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru zdegradowanego	Duży	Duży	Brak	Brak
11.	Projekt nr B.11. Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarpy pod częścią murów obronnych)	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom	Umiarkowany	Brak	Duży	Umiarkowany
12.	Projekt nr B.12. Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowo-usługowe	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze zdegradowanym	Umiarkowany	Duży	Brak	Brak
13.	Projekt nr B.13. Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany	Brak

		zdegradowanym				
14.	Projekt nr B.14. Aktywna młodzież	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Brak	Brak	Brak
15.	Projekt B.15. Aktywny senior	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Brak	Brak	Brak
16.	Projekt B.16 Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru przeznaczonego do rewitalizacji bazując głównie na potencjale turystycznym	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Duży	Umiarkowany	Brak

Tabela 35. Komplementarność poszczególnych projektów w odniesieniu do oczekiwanych efektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych oraz środowiskowych

Tabela 36. Oddziaływania poszczególnych planowanych projektów na sferę społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową i przestrzenno-funkcjonalną

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Program rewitalizacji jest głównie realizowany przez Miasto i Gminę Debrzno przy współpracy z zakładami budżetowymi i jednostkami pomocniczymi gminy, ale także przy pomocy różnych interesariuszy, w tym mieszkańców. Rolą Miasta i Gminy Debrzno jest koordynowanie współpracy z interesariuszami oraz odpowiedzialność za monitoring i ewaluację Programu.

Spójność proceduralno-instytucjonalną zapewnia również zawiązanie zespołu ekspertów, w ramach którego nawiązana została współpraca podmiotów związanych z rynkiem pracy, pomocą społeczną, edukacją, bezpieczeństwem, ochroną środowiska, planowaniem przestrzennym, mieszkalnictwem, publiczną infrastrukturą techniczną. Zawiązana sieć stworzyła relacje, które posłużą w procesie wdrażania i monitorowania programu.

Ważną rolę odegrają organizacje pozarządowe, które będą włączone w realizacje wielu działań zaplanowanych w Programie.

Do interesariuszy, którzy zostali zdefiniowani na etapie tworzenia programu rewitalizacji należą:

– wspólnoty mieszkaniowe zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, które zainteresowane są poprawą stanu technicznego obiektów mieszkalnych,

– podmioty publiczne realizujące usługi publiczne, w tym zakresie pomocy społecznej, kultury, edukacji, sportu i rekreacji na obszarze miasta oraz obszaru rewitalizacji,

– przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą, w szczególności działalność usługową oraz turystyczną na obszarze rewitalizacji,

– organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji lub na rzecz rozwoju tej przestrzeni miasta,

– seniorzy, młodzież, rodziny z dziećmi, osoby niesamodzielne,

– pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Pomimo że Gmina nie dysponowała we wcześniejszym okresie Programem Rewitalizacji to działania ujęte w niniejszym programie są działaniami wieloletnimi i często są kontynuacją lub następstwem podejmowanych działań w poprzednich latach.

Beneficjentami wcześniejszych projektów infrastrukturalnych zbliżonych zakresem do wykazanych w Programie oprócz Miasta i Gminy Debrzno były wyłącznie Zakłady Budżetowe i jednostki organizacyjne gminy. Zrealizowano projekty dotyczące modernizacji obiektów edukacyjnych, obiektów przeznaczonych na cele społeczne, kulturalne, sportowe, odnowę przestrzeni publicznych i wymianę infrastruktury technicznej.

Zrealizowane projekty miały charakter głównie infrastrukturalny i nie dotyczyły bezpośrednio obszaru zdegradowanego. Zadania wynikające z obecnego Programu Rewitalizacji można potraktować jako kontynuację działań z zakresu rewitalizacji, koncentrując działania w obszarze wyznaczonym jako obszar zdegradowany i rozszerzyć o działania społeczne kierowane bezpośrednio do mieszkańców.

Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Realizacja celów pierwszego Programu Rewitalizacji, stanowiącego kontynuację wcześniej podejmowanych przez Samorząd działań umożliwi wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego pod względem społecznym, gospodarczym, przestrzennym, technicznym i środowiskowym.

Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Zapewnienie trwałości i skuteczności procesów rewitalizacyjnych wymaga realizacji większości celów zawartych w programie rewitalizacji. Szczególnie ważnym elementem planowania tego typu działań jest precyzyjne wskazanie wszystkich potencjalnych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych i jednoczesne zachowanie ich komplementarności czyli oparcia poszczególnych projektów i przedsięwzięć na umiejętnym łączeniu różnorodnych źródeł finansowania[27]. Pierwszym i inicjującym kompleksowe działania rewitalizacyjne źródłem finasowania rewitalizacji w ramach LPR 2016-2022 w Debrznie będą środki funduszy europejskich dostępne w ramach RPO województwa pomorskiego przeznaczone na realizację tzw. zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego.

Jednocześnie, chociaż Debrzno nie jest dużą gminą i nie dysponuje dużym budżetem inwestycyjnym, w procesie rewitalizacji w latach 2016-2022 nie zamierza bazować tylko na dedykowanych rewitalizacji funduszach europejskich dostępnych w ramach RPO, ale opierać się będzie na całym wachlarzu źródeł finasowania różnorodnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Źródła finasowania rewitalizacji w Debrznie to:

– środki własne gminy Debrzno – działania już teraz realizowane w ramach gminnej polityki społecznej, zapewniania usług publicznych oraz przeznaczone na poprawę sfery technicznej będą w odpowiednim stopniu koncentrowanie i koordynowane na obszarze rewitalizacji;

– krajowe środki publiczne – przeznaczone na włączenie społeczne, edukację, zdrowie, kulturę, wspieranie mieszkalnictwa, ochronę środowiska, adaptację do zmian klimatu, rozwój turystyki i in. będą pozyskiwane przez cały okres obowiązywania LPR i dotyczyć będą szczególnie osiągania celów rewitalizacji Debrzna;

– środki prywatne – wspólnot mieszkaniowych, właścicieli nieruchomości, lokalnych przedsiębiorców, organizacji społecznych – dotyczyć będą wydatków i inwestycji prowadzonych przez te podmioty, prowadzonych na obszarze rewitalizacji i przyczyniających się od osiągania celów programu.

Ponadto UMiG monitorował będzie i w miarę możliwości pozyskiwał środki na działania miękkie i inwestycyjne ze wszelkich dostępnych źródeł, takich jak np. Fundusze Norweskie, których zasady w momencie opracowania niniejszego LPR są dopiero opracowywane.

Dla wybranych przedsięwzięć, zwłaszcza tych dotyczących obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych, przewiduje się stosowanie formuły konkursów

[27] Zagadnienie komplementarności źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych szerzej opisane jest w **Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020** przygotowanych przez Ministra Rozwoju.

architektonicznych i urbanistycznych. Oprócz oczywistego efektu, jakim będzie wysokiej jakości architektura i przestrzeń, podejście takie daje szanse na preferencje w staraniu się o środki europejskie.

Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Komplementarność źródeł finansowania w kontekście polityki spójności polega na łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem podwójnego dofinansowania. Komplementarność finansowa oznacza również umiejętne łączenie środków prywatnych i publicznych.

Wyprowadzenie obszaru przeznaczonego do rewitalizacji z sytuacji kryzysowej wymaga dużych nakładów finansowych. Planowane w ramach rewitalizacji projekty będą realizowane w oparciu o środki własne jak i zewnętrzne.

Poniżej przedstawiono założenia finansowe dotyczące planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających.

1. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do podstawowych projektów rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa projektu	Szacunkowa wartość projektu w zł	Źródła finansowania
1.	Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą	1.100.000,00	– 165.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 935.000,00 – środki unijne
2.	Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury	100.000,00	– 15.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 85.000 – środki unijne
3.	Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych	1.200.000,00	– 180.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 1.020.000,00 – środki unijne
4.	Remonty części wspólnych wraz z podwórkami	450.000,00	– 67.500,00 – środki wspólnot mieszkaniowych/ przedsiębiorców – 382.500,00 – środki unijne
5.	Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ładu przestrzennego i estetyki obszaru	57.000,00	– 8.550,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 48,450,000 – środki unijne
6.	Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym	1.600.000,00	– 80.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno

			– 1.520.000,00 – środki unijne
7.	Aktywna Młodzież	20.000,00	środki własne Miasta i Gminy Debrzno
8.	Aktywny Senior	20.000,00	środki własne Miasta i Gminy Debrzno

Tabela 37. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do podstawowych projektów rewitalizacyjnych

Niniejsza tabela wskazuje następujący podział źródeł finansowania:

– środki publiczne krajowe (wkład Gminy): 488.550,00 zł, tj. ok. 11%,

– środki unijne: 3.990.950,00 zł, tj. ok. 87,5%,

– inne środki (wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy): 67.500,00 zł, tj. ok.1,5%.

2. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do uzupełniających projektów rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa projektu	Szacunkowa wartość projektu w zł	Źródła finansowania
1.	Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej	1.000.000,00	– 150.000,00 – Zarząd Dróg Wojewódzkich – 850.000,00 – środki unijne
2..	Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych	250.000,00	250.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno
3.	Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej	100.000,00	100.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno
4.	Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy pl. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne	350.000,00	250.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno
5.	Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej	1.500.000,00	– 800.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 700.000,00 – inne środki krajowe
6.	Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od drogi woj. 188	200.000,00	200.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno
7.	Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego	85.000,00	– 31.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 54.000,00 – środki unijne
8.	Iluminacja środkowej części zachowanych średniowiecznych murów obronnych	65.000,00	– 24.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 41.000,00 – środki unijne
9.	Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych działek	20.000,00	20.000.00 – środki własne

	znajdujących się na terenie śródmieścia		Miasta i Gminy Debrzno
10.	Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki	400.000,00	– 200.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 200.000,00 – inne krajowe środki publiczne
11.	Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarpy pod częścią murów obronnych)	100.000,00	– 40.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 60.000,00 – inne krajowe środki publiczne
12.	Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowe	30.000,00	30.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno
13.	Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)	100.000,00	100.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno
14.	Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu	100.000,00	– 30.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno – 70.000,00 – inne środki krajowe publiczne
15.	Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru przeznaczonego do rewitalizacji bazując głównie na potencjale turystycznym	50.000,00	50.000,00 – środki własne Miasta i Gminy Debrzno

Tabela 38. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do uzupełniających projektów rewitalizacyjnych

Niniejsza tabela wskazuje następujący podział źródeł finansowania:

– środki publiczne krajowe (wkład Gminy): 2.225.000,00 zł, tj. ok. 51%,

– środki unijne: 945.000,00 zł, tj. ok. 21%,

– inne środki: 1.180.000 zł, tj. ok. 28 %.

Przedstawione w tabelach koszty stanowią wartość szacunkową i mogą ulegać zmianom na etapie realizacji poszczególnych projektów.

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

System wdrażania

Lokalny Program Rewitalizacji Debrzna ma charakter ponadkadencyjny. Oznacza to, że określa on plany i działania wybiegające poza perspektywę czasową obejmującą kadencje lokalnych władz samorządowych. Sprawia to, że szczególnie ważne staje się wypracowanie skutecznego i zintegrowanego systemu wdrażania obejmującego warunki organizacyjne i instytucjonalne niezbędne do zagwarantowania konsekwentnych i systematycznych działań rewitalizacyjnych wynikających z programu.

Podmiotem koordynującym proces rewitalizacji w Debrznie jest Burmistrz Miasta i Gminy Debrzno. W konkretnych zadaniach i przedsięwzięciach wspierał go będzie powołany w ramach Urzędu Miasta i Gminy Debrzno **Zespół ds. Rewitalizacji**. Zespół funkcjonować będzie w ramach Referatu Rozwoju Strategicznego, co zapewnić ma spójność podejmowanych interwencji z innymi działaniami o charakterze strategicznym.

Do kompetencji Zespołu ds. Rewitalizacji należeć będzie:

- koordynacja wdrażania poszczególnych zadań ujętych w LPR,
- prowadzenie monitoringu i ewaluacji LPR,
- przeprowadzanie prac aktualizacyjnych LPR (w razie potrzeb),
- bieżąca informacja i promocja LPR,
- współpraca z Komitetem Rewitalizacji,
- konsultowanie poszczególnych działań i projektów z zewnętrznymi ekspertami.

Struktura ww. zespołu dobrana zostanie w taki sposób, aby skoncentrować wiedzę pozwalającą na zintegrowane podejście do działań rewitalizacyjnych. W skład Zespołu wejdą: insp. ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych, insp. ds. ochrony środowiska, insp. ds. budownictwa, insp. ds. planowania przestrzennego oraz Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej. Szczegółowe zasady funkcjonowania i skład Zespołu ureguluje Zarządzenie Burmistrza Miasta i Gminy Debrzno. Pracami Zespołu będzie kierował kierownik Rewitalizacji. Do realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zostaną wyznaczeni kierownicy projektów rewitalizacyjnych. Członkowie Zespołu nadzorują pracę kierowników poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Zarządzanie procesem rewitalizacji Miasta i Gminy Debrzno jest oparte na zasadach partnerstwa i partycypacji społecznej, dlatego też bardzo ważne jest rozpoznanie potrzeb i preferencji, jak również siły wpływu i poziomu zainteresowania poszczególnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. W celu zapewnienia stałej współpracy i dialogu

pomiędzy interesariuszami rewitalizacji a przedstawicielami samorządu miasta planuje się powołanie **Komitetu Rewitalizacji**. Komitet pełnić będzie funkcję opiniodawczo-doradczą gminy w sprawach dotyczących projektowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji procesów rewitalizacyjnych. Komitet Rewitalizacji Miasta i Gminy Debrzno powoła w drodze Zarządzenia Burmistrz Miasta i Gminy Debrzno, który zapewnia również obsługę organizacyjną Komitetu.

Do zadań Komitetu Rewitalizacji należeć będzie:

- inicjowanie partnerstwa na rzecz realizacji kompleksowych, komplementarnych i spójnych terytorialnie przedsięwzięć rewitalizacji,
- opiniowanie przebiegu konsultacji społecznych realizowanych w trakcie wdrażania programu rewitalizacji,
- rozpatrywanie propozycji dotyczących modyfikacji zapisów LPR, w tym opiniowanie raportów z wdrażania LPR,
- opiniowanie i rekomendowanie zgłaszanych projektów rewitalizacji,
- wypracowywanie propozycji instrumentów wspierających proces rewitalizacji.

Przewiduje się, że w skład Komitetu Rewitalizacji wejdą: Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Debrzno właściwy do spraw rewitalizacji, przedstawiciel Rady Miejskiej w Debrznie, przedstawiciele interesariuszy procesu rewitalizacji reprezentujący środowisko przedsiębiorców, lokalne stowarzyszenia i fundacje oraz inne organizacje pozarządowe, właścicieli i zarządców nieruchomości, instytucje wsparcia społecznego. Szczegółowe zasady funkcjonowania i skład Komitetu Rewitalizacji ureguluje Zarządzenie Burmistrza Miasta i Gminy Debrzno.

W systemie zarządzania rewitalizacją kluczową rolę odgrywa także **Rada Miejska w Debrznie**. Rada nie tylko przyjmuje program rewitalizacji odpowiednią uchwałą, ale sprawuje kontrolę nad realizacją jego zapisów, akceptując raporty z wdrażania LPR przygotowane w związku z jego monitoringiem i ewaluacją. Przedstawiciel Rady jako członek Komitetu Rewitalizacji inicjować będzie partnerstwo służące wdrażaniu działań rewitalizacyjnych.

Ważnym elementem systemu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna jest założenie, że omawiany dokument ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych lub pojawiania się nowych problemów i wynikających z nich koniecznych zmian lub modyfikacji będzie on aktualizowany. **Aktualizacja programu** rewitalizacji przeprowadzana jest we współdziałaniu z mieszkańcami Miasta i Gminy Debrzno i potencjalnymi projektodawcami, z zachowaniem zasad partycypacji oraz uwzględnieniem wyników wykonanych analiz i przeprowadzonych naborów projektów rewitalizacyjnych. Aktualizacja LPR jest przeprowadzana w tej samej formie co przyjęcie programu rewitalizacji. Wiedzy dotyczącej konieczności aktualizacji LPR dostarczyć ma stały monitoring i ewaluacja programu.

Proces wdrażania LPR można podzielić na etapy:

System monitorowania i ewaluacji

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewniać będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania danych i raportowania,
- ewaluację, czyli podsystem cyklicznej oceny stopnia osiągania założonych celów.

Zarówno monitoring, jak i określenie efektów posłuży do podjęcia decyzji o ewentualnych zmianach zapisów LPR w trakcie trwania programu.

Monitorowanie LPR podobnie jak monitorowanie Strategii rozwoju Miasta i Gminy Debrzno odbywać się będzie na poziomie strategicznym i operacyjnym. Monitorowanie wdrożenia programu na etapie strategicznym obejmować będzie ocenę postępu realizacji i skuteczności podjętych interwencji w odniesieniu do celów rewitalizacji. Monitoring na poziomie operacyjnym obejmować będzie ocenę wdrażania projektów rewitalizacyjnych zapisanych w programie rewitalizacji.

Ważnym czynnikiem stanowiącym o skuteczności monitoringu jest jego uporządkowanie i powtarzalność, zarówno w terminach i zakresach pozyskiwanych informacji. Zgodnie z zapisami Strategii rozwoju stopień realizacji programów operacyjnych, a zatem i programu rewitalizacji dokonywany jest na koniec każdego roku kalendarzowego. Za proces monitorowania odpowiada Zespół ds. Rewitalizacji, który przygotowuje raport z wdrażania programu. Raport przedstawiany jest do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie do akceptacji Radzie Miejskiej w Debrznie. Raporty będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy Debrzno.

Ewaluacja (ocena) będzie bazować na wynikach monitorowania oraz dodatkowych badaniach ilościowych i jakościowych. Ewaluacja LPR zostanie przeprowadzona dwukrotnie:

– w 2019 roku – tzw. ewaluacja *mid-term*, której celem będzie odpowiedź na pytanie, czy i w jakim stopniu poszczególne działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpływają na poszczególne grupy docelowe i przyczyniają się do osiągania celów LPR; wnioski z niej posłużą do zwiększenia efektywności systemu realizacji oraz ewentualnie do modyfikacji programu, jeśli okaże się to konieczne;

– w 2023 roku – tzw. ewaluacja *ex-post*, której celem będzie całościowa ocena realizacji LPR, a jej wnioski, wraz z praktycznymi doświadczeniami z wdrażania rewitalizacji w Debrznie posłużą do sformułowania Gminnego Programu Rewitalizacji na okres po 2023 roku.

Za ewaluację programu odpowiada Zespół ds. Rewitalizacji, który jej wyniki przedstawia Komitetowi Rewitalizacji oraz Radzie Miejskiej w Debrznie.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego, które będą służyć monitorowaniu wdrażania LPR w odniesieniu do celów strategicznych rewitalizacji Debrzna.

Wskaźnik	Źródło	Wartość wskaźnika w roku bazowym 2015	Wartość docelowa	Ocena realizacji
Cel strategiczny 1: Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych				
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	UMiG	282,05	250,00	maleje
Udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	PUP	11,72	8,00	maleje
Liczba przestępstw na 1000 ludności	Posterunek Policji	18,80	12,00	maleje
Liczba osób korzystających z bibliotek na 100 mieszkańców	CKSiT	9,89	15,00	rośnie
Odsetek dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	UMiG	6,66	3,00	maleje
Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	OPS	2363,34	2000,00	maleje
Cel strategiczny 2: Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom				
Udział budynków wymagających remontu	UMiG	30,14	20,00	maleje

Liczba budynków komunalnych wymagających *remontu*	UMIG	16	8,00	maleje
Udział budynków generujących emisje niskie	UMiG	77,67	60,00	maleje
Liczba budynków wybudowanych przed 1970 r. do ogólnej liczby budynków %	UMiG	96,00	85,00	maleje
Cel strategiczny 3: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze rewitalizacji				
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	UMiG	8,09	11,00	rośnie
Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	PUP	33,36	25,00	maleje
Dochody podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości (średnia wartość na podatnika)	UMIG	245,87	275,00	rośnie
Cel strategiczny 4: Dbałość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji				
Liczba wydarzeń i imprez na obszarze rewitalizacji	UMiG	3	5	rośnie
Liczba turystów odwiedzających Debrzno	UMiG	1200	1600	rośnie

Tabela 39. Wskaźniki oceny realizacji LPR

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców Debrzna na tle powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego 14
Tabela 2. Bezrobocie na terenie Miasta Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Człuchowie 18
Tabela 3. Struktura przestrzenna Debrzna 25
Tabela 4. Plany miejscowe na terenie Miasta i Gminy Debrzno. Opracowanie na podstawie Rejestru Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno 28
Tabela 5. Dane dotyczące powierzchni lokali mieszkalnych, liczby izb oraz liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców 30
Tabela 6. Zestawienie lokali komunalnych na terenie Debrzna 31
Tabela 7. Wypłacone dodatki mieszkaniowe na terenie Debrzna 32
Tabela 8. Wskaźniki wykorzystane do delimitacji obszaru zdegradowanego 37
Tabela 9. Zestawienie wartości wskaźników obrazujących degradację obszarów w sferze gospodarczej 47
Tabela 10. Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji – sfera gospodarcza, przestrzenna i środowiskowa 50
Tabela 11. Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji – sfera techniczna 51
Tabela 12. Suma wystandaryzowanych wskaźników 53
Tabela 13. Charakterystyka obszaru rewitalizacji 56
Tabela 15. Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji z podziałem na ulice 64
Tabela 16 Bezrobocie na terenie obszaru rewitalizacji 65
Tabela 17. Bezrobocie na terenie obszaru rewitalizacji - podział ze względu na wykształcenie 66
Tabela 18. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji korzystający z pomocy społecznej – dane za 2015 rok 69
Tabela 19. Liczba rodzin korzystających z działu pomoc społeczna wraz z powodem przyznania pomocy (obszar rewitalizacji) 71
Tabela 20. Liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej (obszar rewitalizacji – stan na 2015 rok) 71
Tabela 21. Rodzaj udzielonej pomocy w ramach działu „Pomoc Społeczna" (obszar rewitalizacji – stan na 2015 rok) 72
Tabela 22. Zasiłki opiekuńcze i pielęgnacyjne na terenie obszaru rewitalizacji 74
Tabela 23. Stawki opłat czynszowych w lokalach komunalnych 75
Tabela 24. Liczba założonych niebieskich kart na tle gminy Debrzno i powiatu człuchowskiego 80
Tabela 25. Liczba osób korzystających z bibliotek 82
Tabela 26. Dochody podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości – stan na 2015 rok 84
Tabela 27. Liczba zarejestrowanych jednoosobowych działalności gospodarczych 85
Tabela 28. Materiały zawierające azbest na terenie obszaru rewitalizacji 86
Tabela 29. Udział procentowy budynków generujących emisje niskie 87
Tabela 30. Udział budynków wymagających remontu wśród wszystkich budynków na terenie obszaru rewitalizacji 87

Tabela 31 Proponowane przez mieszkańców obszaru rewitalizacji zadania inwestycyjne zlokalizowane w centrum Debrzna 92
Tabela 32. Matryca przedsięwzięć rewitalizacyjnych 116
Tabela 33. Działania planowane na obszarze rewitalizacji 116
Tabela 34. Komplementarność i logika powiazań pomiędzy projektami, a celami i kierunkami działań 120
Tabela 35. Komplementarność problemowa 128
Tabela 36. Komplementarność poszczególnych projektów w odniesieniu do oczekiwanych efektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych oraz środowiskowych 133
Tabela 37. Oddziaływania poszczególnych planowanych projektów na sferę społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową i przestrzenno-funkcjonalną 133
Tabela 38. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do podstawowych projektów rewitalizacyjnych 139
Tabela 39. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do uzupełniających projektów rewitalizacyjnych 140
Tabela 40. Wskaźniki oceny realizacji LPR 146

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Ludność wg wieku i aktywności zawodowej – dane dla miasta i gminy Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS 15
Rysunek 2. Ludność wg wieku i aktywności zawodowej – dane dla miasta Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS 15
Rysunek 3. Prognoza demograficzna dla miasta Debrzno 16
Rysunek 4. Bezrobocie na terenie Debrzna (miasto i gmina). Opracowano na podstawie danych GUS 17
Rysunek 5. Bezrobocie na terenie miasta Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Człuchowie 18
Rysunek 6. Świadczenia pomocy społecznej wypłacane na terenie miasta i gminy Debrzno 19
Rysunek 7. Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy Debrzno 21
Rysunek 8. Podmioty gospodarcze na terenie miasta Debrzno 22
Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Debrzna w 2015 roku wg klas wielkości 23
Rysunek 10. Położenie Miasta i Gminy Debrzno 24
Rysunek 11. Mapa obszaru miejskiego w Debrznie 25
Rysunek 12. Zasoby mieszkaniowe na terenie Debrzna 29
Rysunek 13. Liczba mieszkańców poszczególnych obszarów na terenie gminy 35
Rysunek 14. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 39
Rysunek 15. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców – rozkład dla poszczególnych obszarów 40
Rysunek 16. Wysokość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę 41
Rysunek 17. Liczba przestępstw popełnianych na 1000 mieszkańców 41

Rysunek 18. Odsetek dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do kolejnej klasy (w szkołach podstawowych i gimnazjach) ... 43
Rysunek 19. Liczba osób korzystających z bibliotek ... 44
Rysunek 20. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób ... 45
Rysunek 21. Dochody podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości ... 46
Rysunek 22. Udział budynków wybudowanych przed 1970 rokiem ... 48
Rysunek 23. Udział obiektów komunalnych na jednostkę delimitacyjną wymagających remontu ... 50
Rysunek 24. Obszar zdegradowany na terenie gminy Debrzno ... 55
Rysunek 25. Proces konsultacji społecznych dotyczących Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna ... 60
Rysunek 26. Obszar zdegradowany i obszar przeznaczony do rewitalizacji ... 62
Rysunek 27. Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji ... 63
Rysunek 28. Osoby długotrwale bezrobotne na obszarze rewitalizacji. Natężenie zjawiska dla poszczególnych części obszaru ... 66
Rysunek 29. Główne problemy społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji w odniesieniu do sytuacji na terenie całego miasta Debrzno. Opracowano na podstawie badań ilościowych mieszkańców Debrzna ... 67
Rysunek 30. Odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Natężenie zjawiska w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji ... 69
Rysunek 31. Liczba osób korzystających z zasiłków opiekuńczych i pielęgnacyjnych na 100 osób – natężenie zjawiska ... 73
Rysunek 32. Osoby starsze i niepełnosprawne korzystające z usług opiekuńczych i specjalistycznych na obszarze rewitalizacji ... 74
Rysunek 33. Zaległości czynszowe w lokalach komunalnych ... 76
Rysunek 34. Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych na 100 mieszkańców. Natężenie zjawiska w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji ... 77
Rysunek 35. Wskazania dotyczące grup, dla których brakuje oferty i miejsc spędzania czasu wolnego ... 78
Rysunek 36. Zakłócenia porządku (ciszy nocnej) na terenie obszaru rewitalizacji w odniesieniu do danych dla miasta Debrzno ... 79
Rysunek 37. Liczba "Niebieskich Kart" wydanych na 100 mieszkańców. Natężenie zjawiska dla poszczególnych części obszaru zdegradowanego ... 81
Rysunek 38. Liczba jednoosobowych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców. Wskaźnik natężenia zjawiska w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji ... 85
Rysunek 39. Procent budynków wymagających remontu. Natężenie w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji ... 88
Rysunek 40. Niezagospodarowane działki o funkcjach mieszkaniowych, usługowych lub mieszkaniowo-usługowych ... 90
Rysunek 41. Proponowane przez mieszkańców Debrzna i obszaru rewitalizacji zadania inwestycyjne zlokalizowane w centrum Debrzna ... 91
Rysunek 42. Budynki komunalne i pozostałości średniowiecznych murów obronnych ... 94
Rysunek 43. Działki okalające pozostałości średniowiecznej zabudowy śródmieścia. Obraz braku dbałości o otaczającą przestrzeń i samowolnego wykorzystania działek miejskich. Ul. Długa/ul. Barlickiego. ... 94
Rysunek 44. Budynek wspólnoty mieszkaniowej przy ul. Traugutta (widok oficyny od ul. Barlickiego) ... 95

Rysunek 45. Zaniedbany budynek mieszkalny przy ul. Barlickiego 95
Rysunek 46. Obsuwające się skarpy pod murami obronnymi - ul. Długa. 96
Rysunek 47. Budynek komunalny przy ul Barlickiego charakteryzujący się bardzo złym stanem technicznym, Pokrycia dachowe z materiałów zawierających azbest. Budynek częściowo wykonany z cegły rozbiórkowej pochodzącej ze średniowiecznych fortyfikacji.. 96

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Zdzisław Marek